

Česká republika pomáhá

Zahraniční rozvojová spolupráce
České republiky v roce 2007

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ

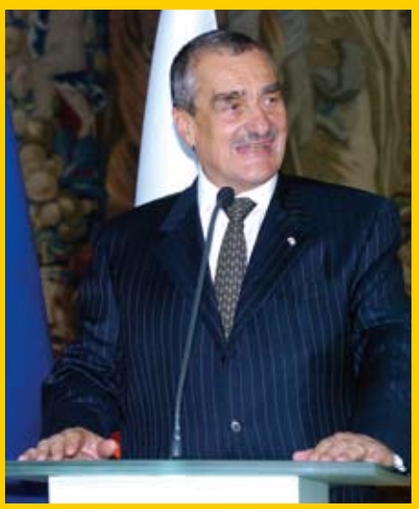
Publikace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2007 byla zpracována na základě podkladových materiálů poskytnutých Ministerstvem dopravy ČR, Ministerstvem financí ČR, Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvem vnitra ČR, Ministerstvem zahraničních věcí ČR, Ministerstvem zdravotnictví ČR, Ministerstvem zemědělství ČR, Ministerstvem životního prostředí ČR a Českou rozvojovou agenturou.

Šíření a kopírování textů je možné jen s uvedením zdroje.

Texty: Zuzana Hlavičková a kolektiv autorů
Grafická úprava: Michal Anelt / Sans & Serif, v.o.s.
DTP: Kamil Knotek / Sans & Serif, v.o.s.
Tisk: Tiskárna H.R.G., s.r.o.
ISBN 978-80-86345-71-0
Praha 2008

© Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
www.mzv.cz/pomoc

Předmluva

Zahraniční rozvojová spolupráce se již stala neodmyslitelnou součástí naší zahraniční politiky. Máme hned několik důvodů, proč asistenci poskytovat. Česká republika sama prošla v 90. letech minulého století poměrně dramatickým rozvojem, byť v poněkud jiném kontextu, a je nám proto jasné, že jsou období, kdy země zahraniční pomoc zkrátka potřebuje. Lidstvo v současnosti čelí řadě problémů, které svým dosahem rychle nabývají globálních rozměrů. Jednotlivé regiony jsou ve srovnání s minulostí provázanější a následky krizí mohou rychle ovlivnit bezpečnostní i ekonomickou situaci v jiných částech světa. Mezi největší globální problémy patří ozbrojené konflikty a terorismus ve všech jeho formách, deficit v oblasti řádné správy věcí veřejných (good governance), změny klimatických podmínek ve světě, nedostatek potravin a pitné vody, pandemie HIV/AIDS a dalších infekčních nemocí, nelegální migrace atp. Velká většina výše zmíněných problémů souvisí s chudobou, jež postihuje zejména rozvojový svět. Vyspělé země a spolu s nimi i Česká republika proto stojí před velkou výzvou: pomoci těmto zemím k dosažení hospodářského růstu při zachování sociální spravedlnosti, k propojení svobody s bezpečností a ekonomického rozvoje s ochranou životního prostředí.

Po návratu k demokracii se Česká republika zařadila mezi 35 nejbohatších zemí světa, takže pomáhat chudším zemím by pro nás mělo být zcela přirozené. Je ale bezesporu i v našem zájmu, aby svět negativním jevům, plynoucím z chudoby, dokázal včas předcházet. Účinná rozvojová spolupráce, koncipovaná v souladu s bezpečnostní politikou České republiky, napomáhá i ke zlepšování bezpečnostní situace v daném regionu, potažmo ve světě. Z ekonomického hlediska přispívá prosperita chudých zemí ke stabilitě světové ekonomiky a ke vzniku potenciálních trhů, což zpětně umožňuje uplatnění i konkurenceschopných českých firem. Rozvojový program posiluje bilaterální politické, ekonomické i kulturní vztahy s konkrétní zemí, čímž zlepšuje postavení České republiky na mezinárodní scéně.

V uplynulém roce proto Česká republika věnovala na rozvojovou činnost 3,6 miliardy korun, což činí přibližně 0,11 % hrubého národního důchodu. V rámci této částky byly financovány nejen naše dvoustranné projekty v rozvojových zemích, ale také například stipendia, uprchlické tábory, oddlužení nejchudších zemí, stejně tak i příspěvek na rozvojovou činnost Evropské komise a platby do rozvojových programů a agentur systému OSN. Česká rozvojová činnost – jejíž hlavním koordinátorem je Ministerstvo zahraničních věcí ČR, úzce spolupracující s nově vzniklou Českou rozvojovou agenturou – je rok od roku lépe organizovaná, předvídatelněji financovaná a transparentnější. Máme samozřejmě zájem na tom, aby prostředky vynaložené na rozvojovou spolupráci byly vynakládány řádně a efektivně. Usilujeme tím také o posílení politické kultury, zodpovědnosti i občanské společnosti.

V uplynulém období jsme se tak zařadili mezi srovnatelné evropské země, které jsou v rozvojové oblasti čistými dárci. Spolu s nimi se hlásíme k principu solidarity a spoluodpovědnosti za vývoj, jenž přesahuje hranice republiky. Nemyslíme si, že všechny zmíněné problémy můžeme jako Česká republika vyřešit. Jako zodpovědná a prosperující země ale chceme k jejich řešení svým dílem přispět.

Karel Schwarzenberg
ministr zahraničních věcí České republiky

Obsah

Předmluva 001

Strategický rámec 003

Základní cíle zahraniční rozvojové spolupráce České republiky
Historie zahraniční rozvojové spolupráce České republiky

Dosažené výsledky 009

Snaha o naplnění Rozvojových cílů tisíciletí

Tematické zaměření 015

Zemědělství
Energie
Voda
Životní prostředí
Průmysl
Migrace
Podpora demokracie a řádná správa věcí veřejných
Sociální rozvoj a zdraví
Vzdělávání
Informovanost o rozvojové spolupráci
Globální rozvojové vzdělávání

Geografické zaměření 035

Jihovýchodní Evropa
Východní Evropa a Střední Asie
Asie
Afrika
Blízký východ
Latinská Amerika a Karibik

Zapojení do rozvojových aktivit mezinárodního společenství 081

Evropská unie
Organizace spojených národů
Další mezinárodní organizace

Organizace a řízení rozvojové spolupráce 089

Instituce a subjekty zapojené do rozvojové spolupráce
Řízení realizace dvoustranné rozvojové spolupráce
Hodnocení efektivity systému rozvojové spolupráce

Statistiky a přílohy 101

Statistické tabulky
Přehled subjektů zapojených do rozvojové spolupráce
Seznam zkratek

Strategický rámec

Základní cíle zahraniční rozvojové spolupráce České republiky

Česká republika jako člen Evropské unie a mezinárodního společenství demokratických a ekonomicky vyspělých zemí uznává princip solidarity mezi lidmi a mezi státy navzájem a přijímá svůj díl odpovědnosti při řešení globálních problémů.

Politický rozměr

Rámec zahraniční rozvojové spolupráce České republiky je v souladu s úsilím mezinárodního společenství přispět k omezení chudoby v méně vyspělých částech světa cestou ekonomicko-sociálního udržitelného rozvoje. Česká republika se přitom ztotožňuje s vícerozměrným přístupem k omezování chudoby, který ji nedefinuje pouze v ekonomických termínech nízkého příjmu na obyvatele, ale i v dalších sociálních a environmentálních vazbách.

Rozvojová spolupráce tvoří integrální součást české zahraniční politiky. V širších souvislostech tak přispívá k realizaci zahraničněpolitických cílů České republiky:

> prosazování demokracie, lidských práv a sociální spravedlnosti – Česká republika vnímá demokratické prostředí jako základní záruku rozvoje přijímajících zemí (zvláštní místo patří rovnoprávnému postavení žen, dětí a dalších zranitelných skupin a zajištění jejich přístupu ke vzdělání),

> podpora rovnoprávného zapojení partnerských zemí do světové ekonomiky – integrace partnerských zemí do světového hospodářství a mezinárodního obchodu pomáhá bránit jejich marginalizaci a předejít destabilizujícímu prohlubování rozdílu mezi vyspělými a rozvojovými zeměmi (při zapojování méně vyspělých zemí do procesu globalizace hraje stále významnější roli i šíření informačních technologií),

> podpora udržitelného rozvoje s důrazem na jeho environmentální složku – rozvojové aktivity by měly přímo či nepřímo přispívat ke zlepšení stavu životního prostředí a kvality života obyvatel v přijímajících zemích.

Rozvojová spolupráce přispívá k šíření základních hodnot, jakými jsou ochrana a podpora lidských práv a svobod, míru, demokracie, spravedlnosti a řádná správa věcí veřejných. Rozvojová spolupráce napomáhá rozvoji přátelských vztahů mezi Českou republikou a partnerskými zeměmi, rozvoji vzájemných vztahů a zajištění bezpečnosti občanů České republiky.

Plnění Rozvojových cílů tisíciletí

Česká republika jako etablovaný člen EU, OSN a OECD pokládá za svůj morální závazek podílet se na koordinovaných mezinárodních aktivitách zaměřených na snižování chudoby v méně vyspělých a méně bohatých částech světa.

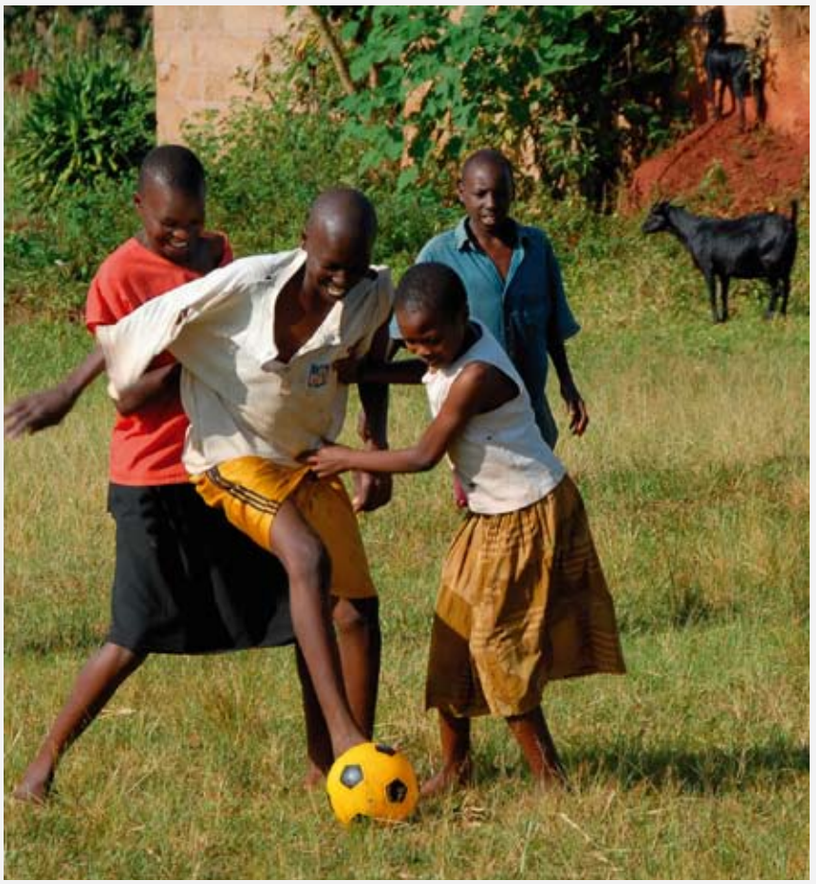
Základním rámcem rozvojových aktivit České republiky je osm globálních cílů, které byly formulovány v roce 2000, kdy se představitelé států OSN shodli, že svět má prostředky, technologie i know-how na to, aby spojenými silami dokázal odstranit chudobu a hlad. Došli k závěru, že lze omezit šíření infekčních nemocí, dětskou a mateřskou úmrtnost a zpřístupnit základní vzdělání všem dětem. Těchto osm cílů bylo označeno jako Rozvojové cíle tisíciletí (Millennium Development Goals – MDGs) a datem jejich naplnění byl určen rok 2015. Nejdůležitějším z nich je snížení počtu lidí žijících v absolutní chudobě o polovinu do roku 2015.

Česká republika plně podporuje Rozvojové cíle tisíciletí a prostřednictvím svých zastoupení ve světě pozorně sleduje vývoj jejich plnění v jednotlivých zemích. Tomuto vývoji přizpůsobuje hlavní cíle a priority své rozvojové spolupráce.

V souladu s Rozvojovými cíli tisíciletí patří mezi prioritní oblasti rozvojové spolupráce České republiky rozvoj a upevnění demokracie, lidských práv a řádné správy věcí veřejných, postupná integrace partnerských zemí do světové ekonomiky, rozvoj průmyslu a zemědělství, zlepšení úrovně vzdělání na všech jeho stupních, zlepšení sociální péče a zdravotnictví, udržitelný rozvoj s důrazem na jeho environmentální složku, řízení migrace a postkonfliktní obnova. Při realizaci všech rozvojových aktivit Česká republika věnuje pozornost tzv. „průřezovým tématům“, jako podpora občanské společnosti, rovnoprávnost mužů a žen atd.

Rozvojové cíle tisíciletí

1. cíl: **Odstranit extrémní chudobu a hlad**
2. cíl: **Dosáhnout základního vzdělání pro všechny**
3. cíl: **Prosazovat rovnost pohlaví a posílit roli žen ve společnosti**
4. cíl: **Snížit dětskou úmrtnost**
5. cíl: **Zlepšit zdraví matek**
6. cíl: **Bojovat s HIV/AIDS, malárií a dalšími nemocemi**
7. cíl: **Zajistit udržitelný stav životního prostředí**
8. cíl: **Budovat světové partnerství pro rozvoj**

Vzájemná odpovědnost a partnerství

Mezinárodní společenství usiluje o zlepšení efektivity poskytované pomoci od roku 2000. Postupně se začaly objevovat prvky nového přístupu k mezinárodní rozvojové spolupráci. Tyto prvky byly postupně převzaty některými mezinárodními organizacemi a vyústily v závěry významných mezinárodních konferencí. Zejména tzv. Monterreyský konsensus, vzešlý z Mezinárodní konference o financování rozvoje z roku 2002, vystihuje toto „nové rozvojové paradigma“:

> **Vzájemná odpovědnost** – rozvojové země musí zlepšit demokracii, lidská práva a boj proti korupci, nastolit zdravé ekonomické prostředí a vybudovat efektivní instituce, zatímco vyspělé země je za to mají podporovat zvýšenou rozvojovou pomocí, větším přístupem na své trhy a odpouštěním dluhů.

> **Národní priority** – primární odpovědnost za vlastní osud leží na rozvojových zemích samých, což znamená, že dárci by při poskytování rozvojové pomoci měli respektovat jejich prioritní potřeby vyjádřené v tzv. národních strategiích boje proti chudobě (Poverty Reduction Strategy Papers).

> **Partnerství** – monterreyská konference potvrdila, že předpokladem úspěchu je vzájemná spolupráce vlád, mezinárodních organizací, podnikatelské sféry i nevládního a občanského sektoru.

Principy Pařížské deklarace

Ztotožnění s poskytovanou pomocí („ownership“)
Partnerské země efektivně řídí své rozvojové politiky a strategie a koordinují rozvojové aktivity.

Sladění pomoci s národními rozvojovými strategiemi („alignment“)
Dárcovské země vycházejí při poskytování pomoci z národních rozvojových strategií partnerských zemí.

Harmonizace dárcovských postupů („harmonisation“)
Dárcovské země sladí a zjednoduší své procedury, aby tak nezatěžovaly omezené kapacity rozvojových zemí.

Řízení pomoci založené na výsledcích („managing for results“)
Dárci musí zaručit, že jednotlivé rozvojové projekty nejsou realizovány samoúčelně, a jejich úspěšnost posuzovat podle skutečných a měřitelných výsledků (nejlépe spjatých s MDGs).

Česká republika vychází při rozvojové spolupráci z důkladné analýzy rozvojových priorit partnerských zemí. Významným krokem k efektivnosti české zahraniční rozvojové spolupráce bylo vypracování střednědobých programů spolupráce s každou z osmi prioritních zemí, které vláda schválila v roce 2005. Programy stanoví v souladu s národními prioritami jednotlivých partnerských zemí strategické oblasti spolupráce na období 2006–2010, na jejichž základě jsou identifikovány konkrétní projekty. Kromě nových projektů v prioritních zemích plynule dobíhají i projekty z minulosti. Současně jsou rovněž realizovány projekty v neprioritních zemích, pokud to odpovídá cílům české zahraniční rozvojové spolupráce, ovšem ve stále menší míře.

Při svých rozvojových aktivitách Česká republika spolupracuje s vládami partnerských zemí i se státní a komunální správou, do realizace zapojuje místní i české subjekty z nevládní a podnikatelské sféry a vysoké školy.

Větší účinnost poskytované pomoci

Přínos poskytované pomoci nezávisí pouze na jejím objemu, ale v mnohem větší míře na tom, zda je poskytována dostatečně efektivně. Odhaduje se, že k naplnění Rozvojových cílů tisíciletí je třeba celosvětovou pomoc asi zdvojnásobit, ale zároveň je třeba dbát na to, aby tyto peníze byly vynaloženy co možná nejefektivněji.

OECD navrhlo několik cest, jak efektivitu poskytované pomoci zvýšit, a shrnulo je do dokumentu Pařížská deklarace o efektivnosti pomoci. Deklarace vytyčuje hlavní kroky ke zkvalitnění rozvojové pomoci jak na straně dárců, tak partnerských zemí (v této souvislosti se hovoří o tzv. pyramidě efektivnosti). Součástí deklarace je soubor 12 konkrétních indikátorů pokroku, které jsou průběžně monitorovány.

Česká republika většinu principů Pařížské deklarace podporuje a snaží se je postupně uvádět do praxe. Jedním z nich je například realizace rozvojových aktivit, vedená poptávkou partnerských zemí, dále harmonizace a koordinace s ostatními dárci atd. Určitou zdrženlivost však zatím uplatňujeme vůči přímé rozpočtové podpoře a zadávání veřejných zakázek prostřednictvím systémů partnerských zemí. Takové formy poskytování pomoci Česká republika nepovažuje za svou komparativní výhodu a zatím pro ně ani neexistují legislativní a rozpočtové podmínky. Česká republika přesto pozorně sleduje a vyhodnocuje aktuální diskuse v OECD a EU o efektivnosti pomoci.

Historie zahraniční rozvojové spolupráce České republiky

Československá rozvojová pomoc před rokem 1989

Bývalé Československo poskytovalo tradičně pomoc spřáteleným rozvojovým zemím. Mezi přijímající země patřily neevropské socialistické země (např. Kuba, Mongolsko, Vietnam) a další země přednostního zájmu (např. Angola, Etiopie, Jemen, Nikaragua). Přes ideologický podtext měla tato pomoc konkrétní výsledky a v mnoha zemích má práce českých expertů vykonaná v 70. a 80. letech dobré renomé i dnes. Československá pomoc měla nejčastěji formu technické spolupráce (vysílání expertů např. v oblasti zdravotnictví, zemědělství či hydrologie) nebo dodávek velkých investičních celků za kvazi-tržních podmínek. Československo také nabízelo stipendia ke studiu na vysokých školách v řádu několika stovek míst ročně.

Obnovení programu zahraniční rozvojové spolupráce v polovině 90. let

Po roce 1989 nastoupilo Československo a později Česká republika cestu politických a ekonomických reforem směrem k pluralitní demokracii a tržnímu hospodářství. V této době Česká republika sama přijímala technickou a finanční pomoc od mezinárodních organizací a dalších vyspělých zemí, nehledě na štědrou předvstupní pomoc v rámci příprav na vstup do Evropské unie. Tento proces je dnes již ukončen – Česká republika je od roku 2004 členem Evropské unie a v roce 2005 také graduovala v rámci klasifikace Světové banky. Česká republika se tak stala čistým dárcem rozvojové pomoci.

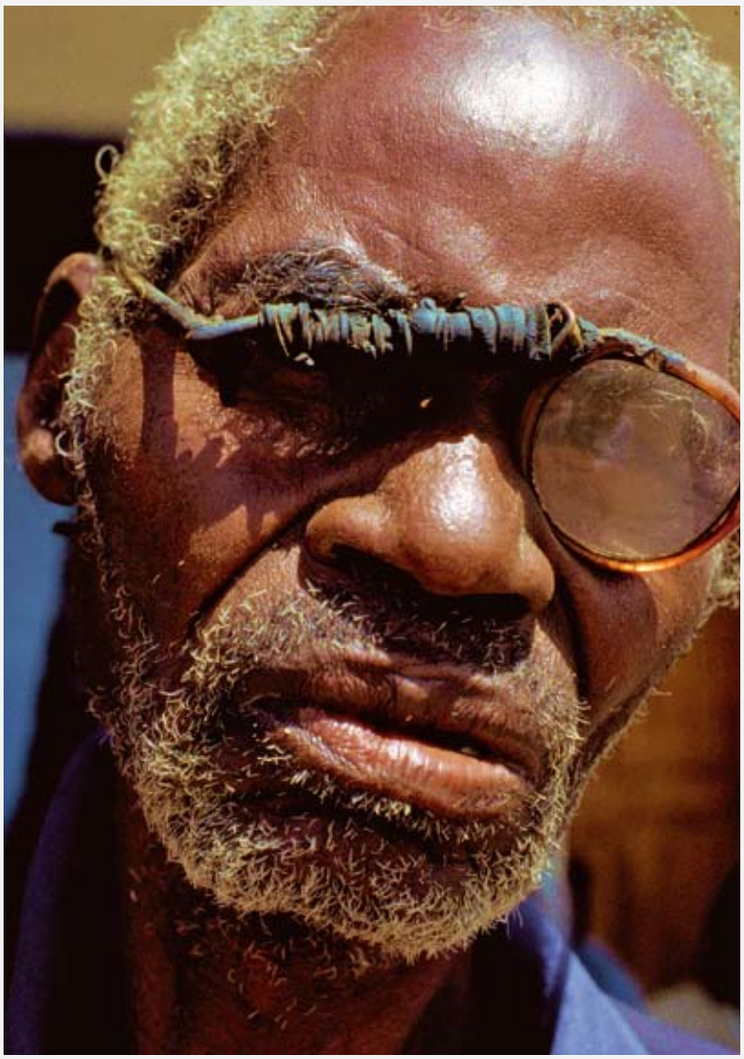
Systém zahraniční rozvojové spolupráce obnovila Česká republika v polovině 90. let, mj. v souvislosti se vstupem do OECD. V březnu 1995 vláda přijala **Zásady pro poskytování zahraniční pomoci.** Česká republika se tímto dokumentem přihlásila k pozicím mezinárodního společenství, vyjádřeným v závěrech konferencí OSN a v nové rozvojové strategii OECD. Zásady stručně definovaly podmínky pro poskytování pomoci a popisovaly role jednotlivých účastníků.

Na přelomu století přišel nový impuls pro reformu systému zahraniční rozvojové pomoci České republiky, neboť se dosavadní praxe ukázala jako nevyhovující. Dalším podnětem byly závěry Miléniového summitu OSN v roce 2000 a Mezinárodní konference o financování rozvoje v Monterrey v roce 2002. Na základě zevrubné analýzy byla vládě předložena **Koncepce zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období 2002–2007**. Tímto dokumentem se

Česká republika přihlásila k mezinárodním rozvojovým principům, jako je princip partnerství, respektování priorit partnerských zemí a zvyšování efektivnosti pomoci.

Jako hlavní cíl rozvojové spolupráce bylo v Koncepci stanoveno přispět k omezení chudoby cestou udržitelného ekonomicko-sociálního rozvoje. Kromě toho byla definována řada dalších podpůrných cílů (šíření demokracie a lidských práv, integrace rozvojových zemí do světové ekonomiky atd.). Koncepce poprvé stanovila teritoriální a sektorové priority a navrhla změnu systému organizačního zajištění zahraniční rozvojové spolupráce s cílem posílit jeho transparentnost a efektivnost.

Česká republika usiluje o zefektivnění zahraniční rozvojové spolupráce. Proto pokračuje v transformaci systému a jeho sjednocení do gesce Ministerstva zahraničních věcí ČR. Významnou změnou je vznik České rozvojové agentury, která má na starosti řízení jednotlivých rozvojových projektů.

Transformace systému a nové směry do budoucna

Rok 2007 lze označit za významný milník na cestě k dosažení větší efektivity a transparentnosti českého systému zahraniční rozvojové spolupráce. Vláda v září 2007 schválila dokument **Transformace systému zahraniční rozvojové spolupráce**, který popisuje jednotlivé kroky vedoucí k dokončení transformace systému zahraniční rozvojové spolupráce České republiky. Mezi hlavní cíle tohoto procesu náleží sjednocení odpovědnosti a pravomocí v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce postupným převodem většiny projektů do gesce Ministerstva zahraničních věcí ČR, sjednocení rozpočtu na zahraniční rozvojovou spolupráci a jeho zahrnutí do rozpočtové kapitoly ministerstva zahraničních věcí, zachování koncepční a expertní role resortních ministerstev zřízením Rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci a důsledné oddělení koncepční a implementační funkce ustavením organizační složky státu. Jedním z konkrétních kroků, kterým byl proces transformace realizován, bylo zřízení České rozvojové agentury od 1. ledna 2008.

Zároveň probíhají přípravy zákona o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí, který bude jako první legislativní akt v této oblasti definovat institucionální a organizační systém pro zahraniční rozvojovou spolupráci.

Další kroky transformace budou následovat v nejbližší době. Mezi další koncepční změny české zahraniční rozvojové spolupráce bude v souvislosti s nutností reagovat na mezinárodní úsilí o harmonizaci patřit aktualizace teritoriálních a sektorových priorit. Proto se předpokládá zpracování sektorových strategií a přehodnocení programů spolupráce se stávajícími prioritními zeměmi, což by mělo vyústit do nové **Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010–2015**. Sektorové strategie jsou rovněž nezbytným předpokladem pro efektivní výkon předsednictví České republiky v Radě EU v prvním pololetí 2009.

Transformace systému by měla být zakončena k 1. lednu 2011, kdy začnou platit nové programy spolupráce s prioritními zeměmi, připravené na základě nové Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce. Po úspěšném nastavení těchto strategických rámců může Česká republika reálně pomýšlet na plné členství ve Výboru OECD pro rozvojovou pomoc, což by bylo symbolickým završením integrace České republiky do mezinárodního společenství dárců.

Dosažené výsledky

Snaha o naplnění Rozvojových cílů tisíciletí

Česká rozvojová pomoc byla v roce 2007 poskytnuta více než třem desítkám zemí v jihovýchodní Evropě, ve východní Evropě, v Asii, v Africe, na Blízkém východě a v Latinské Americe a Karibiku. Dále byla v devíti zemích rozvíjena transformační spolupráce a do třicítky zemí putovala humanitární pomoc.

Široké spektrum rozvojových aktivit, kterým se Česká republika v roce 2007 věnovala, mělo za cíl přispět k naplnění Rozvojových cílů tisíciletí. Současně se Česká republika snažila dostát svým závazkům plynoucím z členství v EU a OECD a zařadit se tak mezi vyspělé dárce zahraniční pomoci.

Česká republika se rovněž zapojila do rozvojových aktivit mezinárodního společenství, ať už koordinovaným přístupem ve spolupráci s jinými dárci nebo prostřednictvím mezinárodních organizací.

Objem poskytnuté pomoci

Z prostředků českého státního rozpočtu bylo v roce 2007 vynaloženo na oficiální rozvojovou pomoc (Official Development Assistance – ODA) zhruba 3,6 mld. Kč. Na dvoustrannou pomoc, jako jsou rozvojové projekty, stipendia, humanitární pomoc či oddlužení, bylo poskytnuto 1,6 mld. Kč, tedy 46 % vynaložené částky. Více než polovinu objemu, tedy 1,9 mld. Kč, činily příspěvky mezinárodním organizacím, včetně započitatelné části příspěvku ČR do rozpočtu Evropské unie.

Částka poskytnutá v roce 2007 činila 0,11 % hrubého národního důchodu. Zatím se nám nepodařilo dosáhnout výše 0,17 %, která vyplývá ze závazku přijatého Evropskou radou v roce 2005, nicméně hodláme usilovat o jeho splnění do roku 2010.

Dvoustranné i mnohostranné rozvojové aktivity, které Česká republika uskutečnila v roce 2007, byly v souladu s cíli stanovenými v Koncepci rozvojové spolupráce a přispívaly k sociálnímu a ekonomickému rozvoji méně rozvi-

nutých zemí. Jednotlivé intervence se proto zaměřily na příčiny chudoby a ve spolupráci s partnerskými státy, nevládním i soukromým sektorem byla řadě zemí poskytnuta expertní, materiální i finanční pomoc v mnoha oblastech.

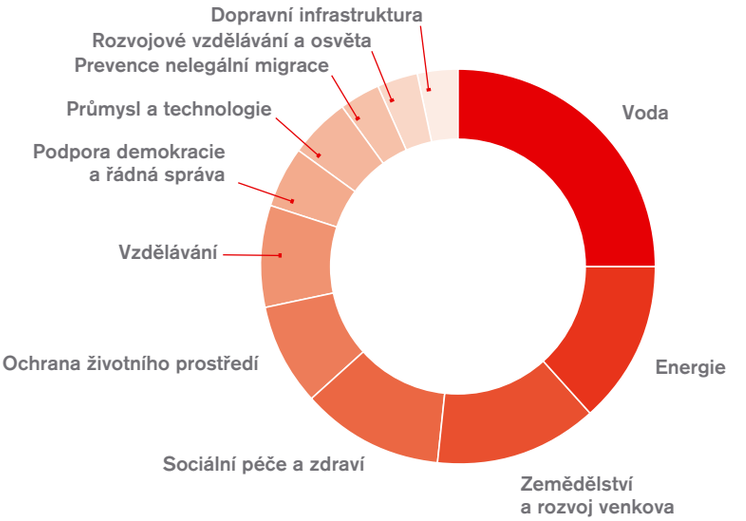
Klíčová témata

Česká republika věnovala v roce 2007 velkou pozornost naplnění hlavního rozvojového cíle tisíciletí, tedy odstranění extrémní chudoby a hladu. Pro jeho dosažení je nezbytné **zajištění kvalitnějších potravin a přístupu k pitné vodě** co největšímu počtu osob. Proto byly české rozvojové aktivity zaměřeny přednostně právě na tyto dvě oblasti. České subjekty, ať už soukromé či nevládní, pomohly v mnoha zemích najít, ochránit či vyčistit zdroje pitné vody nebo vodu přivést k uživatelům a rovněž významně přispěly ke zlepšení produkce potravin. Na aktivity v oblasti vodohospodářství byla vynaložena více než pětina celkových prostředků na dvoustranné rozvojové projekty a na rozvoj zemědělství a venkova zhruba 11 % prostředků.

Bez **zlepšení přístupu ke vzdělání, zdravotní péči, zaměstnání a sociálním službám** nemůže dojít ke zvýšení životní úrovně obyvatelstva v chudých zemích. V těchto oblastech proto byla věnována další pětina prostředků na dvoustranné projekty, a to zejména v jihovýchodní Evropě, ve východní Evropě a v Africe.

> Rozložení finančních prostředků na dvoustranné projekty v roce 2007 podle sektorů

Přístup k vodě a ochrana vodních zdrojů před znečištěním představují ve všech částech světa závažný problém a budou patřit k největším výzvám 21. století v oblasti rozvoje. Česká republika věnovala v roce 2007 na projekty zaměřené na zajištění dostupnosti pitné vody přes 100 mil. Kč.

Budování energetické a dopravní infrastruktury a zlepšování kvality životního prostředí jsou dalšími klíčovými sektory nezbytnými pro rozvoj hospodářství rozvojových zemí. Na modernizaci energetického odvětví, popřípadě na elektrifikaci jednotlivých regionů, přispěla Česká republika v roce 2007 téměř 60 mil. Kč (11 %) a na ochranu životního prostředí bylo vynaloženo 9 % prostředků věnovaných na rozvojové projekty.

Rozvojové iniciativy se rovněž zaměřily na **zvyšování kvalifikace pracovníků a inovaci technologií v průmyslových podnicích.** Celkový objem takto vynaložených prostředků činil více než 40 mil. Kč (8 %).

V neposlední řadě se Česká republika snažila podporovat **demokratické procesy** v zemích, které se nacházejí ve stadiu transformace nebo které směřují do Evropské unie, jako je Bosna a Hercegovina, Srbsko, ale i v zemích, kde vládnou totalitní a nedemokratické režimy, jako je Bělorusko, Kuba a Barma/Myanmar. V transformujících se ekonomikách rovněž podpořila řádnou správu věcí veřejných. Na aktivity posilující demokratické procesy směřovalo v roce 2007 více než 41 mil. Kč.

Česká republika, zejména Ministerstvo zahraničních věcí ČR jakožto koordinátor rozvojové spolupráce v úzké spolupráci s nevládním sektorem, věnovala pozornost **zavádění rozvojové výchovy do vzdělávacího systému** v České republice a na **šíření informací o rozvojové spolupráci.** Na tuto oblast Česká republika v roce 2007 vynaložila téměř 20 mil. Kč, tedy 4 % z prostředků věnovaných na rozvojové projekty.

Důležitým tématem v rámci zahraniční pomoci byla připravenost rychle a kompetentně reagovat na neočekávané pohromy a katastrofy, jimž musely v roce 2007 mnohé země čelit. Kromě této pomoci Česká republika rovněž přispívala při vleklých humanitárních krizích a při obnově a rekonstrukci oblastí zasažených mimořádnými událostmi v přecházejících obdobích. Celkově bylo na **humanitární pomoc** v roce 2007 vynaloženo 109 mil. Kč.

Významnou oblastí, v níž se Česká republika rovněž snažila přispět ke zlepšení situace v rozvojových zemích, byla **podpora operací na udržení míru a prevenci konfliktů,** jichž se účastnili čeští vojáci a civilisté, a to v Afghánistánu, Kosovu a Iráku. Na civilní a mírové mise v roce 2007 putovalo 291 mil. Kč.

Přínos českých rozvojových projektů

České rozvojové projekty zlepšují přístup k pitné vodě, umožňují získat kvalitnější potraviny, pomáhají budovat základy školství a rozvíjet vzdělanost, zlepšují životní prostředí a likvidují staré ekologické zátěže. Díky České republice mají lidé na různých místech světa přístup k elektrické energii, mohou navštívit lékaře, ženy se všestranněji zapojují do společnosti, nemocní AIDS a jejich rodiny mohou vést důstojnější život. České projekty pomáhají nastartovat ekonomický rozvoj či modernizovat průmyslové závody.

Charakter rozvojových projektů

Rozvojové projekty měly obvykle charakter odborné (technické) pomoci ve formě poradenství, předávání know-how, seminářů apod. Plně odpovídaly principu partnerství a využívaly dlouhodobých zkušeností českých odborníků v určitých oblastech. V řadě projektů byla technická pomoc spojena s dodávkami technologií.

Část rozvojových aktivit se realizovala na území České republiky. Zhruba osm set občanů rozvojových zemí studovalo **díky stipendiím na českých vysokých školách.** Česká republika rovněž přispěla na **pomoc uprchlíkům** na našem území.

V rámci mnohostranné pomoci Česká republika věnovala na financování rozvojových aktivit **EU, OSN, mezinárodních finančních institucí a dalších rozvojových organizací** prostředky ve formě obecných či účelově vázaných příspěvků.

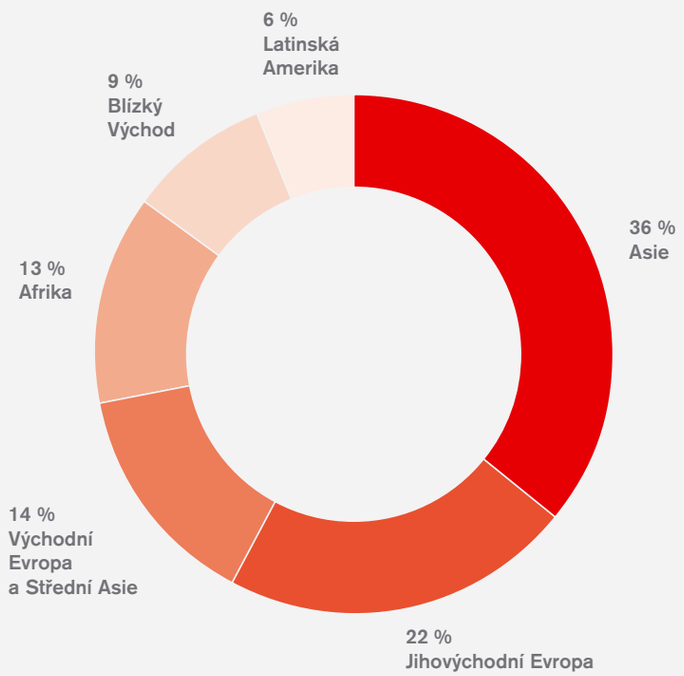
Od roku 2005 podíl multilaterální spolupráce převažuje nad podílem bilaterální spolupráce a vzhledem k mezinárodním závazkům se tento rozdíl nadále zvětšuje. O to více Česká republika usiluje o možnost zapojení českých expertů do aktivit těchto organizací. Počet agencií, které využívají českou expertizu, se v roce 2007 opět zvýšil.

> Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2007

	Objem v tis. Kč	%
Dvoustranná zahraniční rozvojová spolupráce	**1 643**	**46 %**
Rozvojové projekty	516	14 %
Stipendia	114	3 %
Projekty realizované mezinárodními organizacemi	54	2 %
Humanitární pomoc	109	3 %
Pomoc uprchlíkům	188	6 %
Civilní a mírové mise	291	9 %
Oddlužení	230	6 %
Aktivity vysokých škol a samosprávných celků	45	1 %
Administrativní náklady	96	2 %
Mnohostranná zahraniční rozvojová spolupráce	**1 988**	**54 %**
Příspěvky do rozpočtu EU	1 676	45 %
Příspěvky do rozpočtu OSN	142	4 %
Příspěvky do rozpočtu mezinár. finančních organizací	83	3 %
Příspěvky do rozpočtu ostatních organizací	21	0 %
Příspěvky regionálním rozvojovým bankám	66	2 %
CELKEM	**3 632**	**100 %**

> Projekty dvoustranné rozvojové spolupráce* České republiky v roce 2007 podle regionů

> Deset největších příjemců projektů rozvojové spolupráce* v roce 2007

Stát	Objem v tis. Kč
1. Srbsko	62 327
2. Mongolsko	57 300
3. Bosna a Hercegovina	48 305
4. Vietnam	46 665
5. Moldavsko	38 705
6. Indonésie	36 738
7. Angola	25 582
8. Jemen	24 538
9. Afghánistán	22 096
10. Srí Lanka	19 398

* projekty rozvojové spolupráce, transformační spolupráce, obnovy a rekonstrukce a humanitární pomoc

Kam rozvojová pomoc směřovala

Česká republika od roku 2005 koncentruje své dvoustranné rozvojové intervence do osmi prioritních zemí – **Srbska** a **Bosny a Hercegoviny** v jihovýchodní Evropě, **Moldavska** ve východní Evropě, **Angoly** a **Zambie** v Africe, **Mongolska** a **Vietnamu** v Asii a **Jemenu** na Blízkém východě. Kromě toho se zaměřuje na čtyři projektové země – **Kambodžu, Palestinská autonomní území, Kosovo a Etiopii** – a dvě země podporuje jako své střednědobé priority – **Afghánistán** a **Irák.** V ostatních zemích byly realizovány projekty zahájené v předchozím období a po jejich ukončení už zde nové aktivity probíhat nebudou.

Největšími příjemci české rozvojové pomoci v roce 2007, poskytované formou projektů, byly **Srbsko, Mongolsko, Bosna a Hercegovina, Vietnam** a **Moldavsko,** což odpovídalo deklarovaným prioritám. Regionálně se česká rozvojová spolupráce koncentrovala zejména na země Asie (36 %), jihovýchodní Evropy (22 %), východní Evropy a postsovětských republik (14 %) a subsaharské Afriky (13 %). Méně významný z tohoto hlediska byl Blízký východ (9 %) a Latinská Amerika a Karibik (6 %).

Tematické zaměření

Zemědělství

Více než miliarda lidí musí žít s denním příjmem nižším než jeden americký dolar a téměř 800 milionů lidí nemá dostatek jídla nutného k normálnímu, zdravému a aktivnímu životu.

Hlavní globální rozvojový cíl spočívá v odstranění extrémní chudoby a hladu. K jeho dosažení je nutný multisektorální přístup, přičemž některé klíčové sektory se na tuto oblast přímo zaměřují: kromě podpory zaměstnanosti a rozvoje soukromého sektoru je to především rozvoj zemědělství a venkova, který může vést k udržitelnému zvýšení potravinové produkce a zlepšení přístupu k potravinám.

Problematika zemědělství prostupuje v rozvojových zemích všemi oblastmi života. Zemědělství má více funkcí: kromě toho, že představuje základní zdroj potravin a surovin, poskytuje venkovskému obyvatelstvu i pracovní příležitosti, a tím možnost finančního příjmu. Za určitých okolností se tedy může stát základem ekonomického rozvoje. Současně má velký vliv na zdravotní stav obyvatelstva, které – nemá-li dostatek kvalitních potravin – trpí podvýživou a infekčními chorobami a dosahuje pak nízké pracovní produktivity.

Vzhledem k velkému podílu obyvatelstva, které je v rozvojových zemích na zemědělství závislé, může ke snížení chudoby dojít pouze tehdy, pokud bude zásadně zlepšena zemědělská produkce.

Rozvojová spolupráce České republiky v oblasti zemědělství je zaměřena na pomoc při zpracování zemědělské produkce, na rozvoj venkova a lesního hospodářství. Přednostně směřuje do prioritních zemí a jejím hlavním cílem je posílit schopnost obyvatelstva hospodařit a opatřit si kvalitnější obživu, a to způsobem šetrným k životnímu prostředí.

Studenti Střední zemědělské školy v Kuitu v Angole se pod vedením expertů z České zemědělské univerzity učí zakládat kompost.

K zavádění agrolesnických technologií přispěla Česká republika v Peru.

Zemědělská výroba a trvale udržitelný rozvoj zemědělství

Na zlepšení přístupu místních obyvatel ke kvalitnějším živočišným produktům domácí provenience, zvýšení odbytu zemědělských produktů drobných farmářů na trhu a na podporu místních komunit v rozvoji zemědělské prvovýroby se Česká republika zaměřila v **Angole.**

Podpora družstevních a soukromých zemědělských hospodářství a zachování genofondu a zlepšení užitkových vlastností skotu byly tématem rozvojové spolupráce v **Bosně a Hercegovině.** Modernizace malovýrobního výkupu a zpracovávání mléka a podpora odbytu mléčné produkce místních farmářů se stala cílem spolupráce v **Gruzii.**

Zlepšení konkurenceschopnosti chovatelů na mezinárodním trhu s masem bylo hlavním záměrem pomoci v **Mongolsku.** Česká republika zde pomáhala při produkci a zpracování ekologických a kvalitních potravin v souladu s požadavky legislativy EU a rovněž při budování modelové funkční rostlinné farmy s komplexním know-how pro pěstování, skladování, přepravu a zpracování rostlinné výroby. Další aktivity se zaměřily na zlepšení úrovně rostlinné produkce v provincii Dornogobi.

K zajištění výroby a zpracování kvalitních a nezávadných zemědělských produktů Česká republika přispěla v komunitě Phong My ve **Vietnamu,** s cílem zlepšit životní úroveň obyvatel a minimalizovat negativní dopady na životní prostředí v této komunitě díky zavedení a zlepšení zemědělských technologií a systémů.

V **Zambii** Česká republika pomáhala při zvýšení užitných vlastností hospodářských zvířat v okrese Kaoma v Západní provincii. Šlo o zajištění finanční dostupnosti kvalitních a zdravotně nezávadných masných a mléčných produktů.

Na podporu rozvoje venkova prostřednictvím zvyšování kvalifikace řídících a poradenských pracovníků, zejména z ministerstva zemědělství a jeho regionálních pracovišť, se aktivity České republiky zaměřily v **Moldavsku.** Dále byla poskytnuta metodická a logistická podpora moldavskému partneru ACSA, tj. poradenské agentuře pro trvale udržitelný rozvoj venkova.

Konzultační a poradenské centrum pro oblast zemědělského a environmentálního inženýrství bylo vybudováno v **Indonésii** na univerzitě UNITA v Tarutungu.

Lesnictví

Ochraně smrkových porostů se Česká republika věnovala v roce 2007 v lesích **Bosny a Hercegoviny.** Zavedla zde technologii feromonových odparníků v rámci zabezpečení operativního a komplexního uplatnění protikůrovcových opatření.

K vybudování informačního systému lesů za využití nejnovějších produktů informatiky, monitoringu a počítačových technologií přispěla Česká republika na **Ukrajině.** Rovněž zde zajistila výcvik managementu s cílem zlepšit nástroje regionálního hospodářského a lesnického řízení na Ukrajině.

Nedostatek potravin ohrožuje celý svět. Potravinová krize, způsobená mj. masivním rozvojem biopaliv vyráběných z obilí a kukuřice, zasáhla podle posledních průzkumů 100 milionů lidí. Jejich počet přitom neustále vzrůstá. OSN nazývá tento nárůst „tichou tsunami" a vyzývá k hledání dlouhodobého řešení.

Na problém nekvalitního využívání přírodních zdrojů, způsobený zejména převládajícím migratorním způsobem zemědělství, který vede k postupnému odlesňování a zhoršování kvality půdy, reagovala česká rozvojová spolupráce v **Peru.** Přispěla k zavedení agrolesnických systémů a jednoduchých technologií jako vhodných alternativ k současnému tradičnímu žďárovému hospodaření a ke zvýšení kapacity pracovníků v oboru agrolesnictví. Na kultivaci a podporu stability ekosystému, dlouhodobě zatěžovaného opakovanými požáry a pastvou, byly české rozvojové aktivity zaměřeny v **Chile.**

Na revitalizaci odlesněných území se Česká republika soustředila ve **Vietnamu** v komunitě Phong My v provincii Thua Thien Hue a přispěla tak k rozvoji zemědělství v oblasti Centrální vrchoviny. Dále zde Česká republika svými intervencemi napomohla ke zlepšení integrálního řízení a k rozvoji trvale udržitelných způsobů využití lesních ekosystémů, vodních a půdních zdrojů.

Voda

Na světě dnes nemá přístup k nezávadné pitné vodě 1,2 miliardy lidí a 2,6 miliardy lidí žije bez základní kanalizace. V důsledku nedostatku čisté vody a průjmových onemocnění každoročně umírá 1,7 milionu dětí. Významným problémem je také vyčerpávání vodních zdrojů sloužících pro zavlažování.

Voda je nevyčerpatelným obnovitelným zdrojem, přesto může dojít k jejímu velkému nedostatku či naopak přílišnému nadbytku. Globální oteplování způsobuje v některých částech světa katastrofální sucha, v jiných je často příčinou vysychání vodních toků ekonomická činnost člověka, spojená s odlesňováním, nadměrnou pastvou a rozoráním pozemků. To dále způsobuje rychlé rozšíření půdní eroze a může rovněž vést ke vzniku velkých přívalových povodní.

Kromě toho na celém světě, a zejména v rozvojových zemích, nastává obrovské znečišťování toků komunálními odpady, toxickými chemikáliemi, ropnými látkami, zemědělskými odpady či hnojivy a hlavně vodou z nedostatečně izolované kanalizace či z nekanalizovaných odpadů. Česká republika se již řadu let intenzivně věnuje ochraně vlastních vodních zdrojů a čištění odpadních vod a své zkušenosti předává i do rozvojových zemí.

Zdroje pitné vody

Usnadnit přístup k pitné vodě a tím přispět ke zlepšení zdraví obyvatel, snížit jejich chudobu a posílit dodržování základních hygienických pravidel, bylo cílem české rozvojové spolupráce, která se zaměřila na vyhledání a průzkum zdrojů pitné vody.

Zajištění zdrojů a dodávek pitné vody se Česká republika věnovala ve vybraných lokalitách provincie Nghe An na severu středního **Vietnamu,** v hlavním městě **Mongolska** – Ulánbátaru, v mongolském městě Erdenet a v oblastech **Etiopie**, postižených suchem. Na rozvoj, využití a ochranu podzemních a zvláště termálních a minerálních vod se Česká republika zaměřila rovněž v **Peru.**

Dodávky technologií pro úpravu vody byly poskytnuty **Jemenu** na souostroví Sokotra, **Mongolsku** do regionu Dundgobi a na **Filipínách** v Manile. Přivaděče pitné vody byly díky české rozvojové spolupráci vybudovány v **Burkině Faso** ve městě Toma a dále v **Srbsku** v katastru města Valjevo. Aktivity s cílem zkvalitnit pitnou a závlahovou vodu oblasti Aralského moře použitím zařízení a sorbentů české výroby přispěly ke zlepšení ekologické situace v **Uzbekistánu.**

Program monitoringu primárních vodních zdrojů a systematické ochrany vodních zdrojů před ekologickými zátěžemi připravila Česká republika pro oblast Otaci v **Moldavsku.**

Sanace odpadních vod

Snížení negativních vlivů průmyslových a ostatních lidských činností na životní prostředí, zvláště pak na oblast vodního hospodářství a na ochranu vodních zdrojů, bylo dalším tématem, na které se Česká republika zaměřila v **Moldavsku,** a to za využití českých environmentálních technologií uplatňovaných ve společných česko-moldavských podnicích. Dále zde provedla rekonstrukci čistírny odpadních vod ve městě Leova. Aktivity vedoucí k sanaci znečištěných vodních toků byly realizovány rovněž v **Srbsku** v případě znečištění řeky Kolubara ve městě Valjevo.

Pomoc při řešení likvidace a recyklace odpadních vod byla poskytnuta **Srí Lance,** kde Česká republika uplatnila moderní přístup technické ochrany životního prostředí díky užití nové technologie pro čištění odpadních vod v případě místní nemocnice ve městě Pannipityia. Obdobná pomoc byla nabídnuta **Jemenu,** kde byla vybudována mechanicko-biologická čistička odpadních vod včetně nové kanalizace pro nemocnici v Hadibo. Další čistička odpadních vod byla postavena v kožedělném závodě v **Mongolsku** v Darchanu, s cílem zajistit oddělené čištění chromových vod při činění kůží.

Globální oteplování a jeho negativní vlivy

Globální oteplování klimatu přináší kromě extrémních jevů počasí, jako jsou hurikány anebo vlny veder, povodně a sucha, i šíření onemocnění, jako malárie a horečka dengue, a hrozí také rozsáhlé přenášení nemocí ze závadného jídla, jako například salmonelóza.

Ochrana před povodněmi

Na analýzu rizik vzniklých v důsledku protržení hrází vysokohorských jezer se česká rozvojová spolupráce zaměřila v **Kyrgyzstánu.** Cílem bylo pomoci kyrgyzským partnerům prostudovat vybraná jezera v různých oblastech země, posoudit jejich aktuální nebezpečnost a položit základ systému včasného varování.

Ochrana před povodněmi a monitoring povrchových vod se staly předmětem české pomoci rovněž v **Moldavsku** v povodí řeky Reut.

Dodávky a instalace české technologie ve spolupráci s firmou Geotest, a.s., pomohly zajistit pitnou vodu pro mongolskou oblast Mandalgobi.

Životní prostředí

Stav životního prostředí přímo souvisí s globálními problémy dnešního světa. Ty jsou vyvolány rostoucím vlivem lidské populace na globální ekosystémy a projevují se v globálním oteplování, znečištění ovzduší, úbytku lesů i úrodné půdy, snížení biologické rozmanitosti, nedostatku nezávadné vody a následně i v environmentální migraci.

Tyto negativní environmentální jevy a jejich sociální, hospodářské a politické důsledky se v současnosti dotýkají všech oblastí světa, nicméně mnohem vážněji se projevují v chudých rozvojových zemích. Poškozování životního prostředí může připravit obyvatele těchto zemí o zdroj vody nebo o půdu, na které jsou závislí, a ještě dále zvýšit jejich chudobu.

Česká republika již řadu let vyvíjí úsilí k zastavení nárůstu negativních vlivů v rozvojových zemích. V roce 2007 se zaměřila zejména na odstraňování starých ekologických zátěží, na zkvalitnění odpadového hospodářství, dále na udržitelné způsoby využívání přírodních zdrojů, environmentální aspekty průmyslu (šíření moderních environmentálních technologií, snižování energetické náročnosti), na environmentální geologii (průzkum rizik, hydrogeologie) a na plnění mezinárodních environmentálních smluv (týkajících se mj. změny klimatu, boje proti desertifikaci, ochrany biodiverzity apod.).

Odstraňování ekologických zátěží a nakládání s nebezpečnými odpady

Česká republika se dlouhodobě specializuje na problematiku starých ekologických zátěží, které jsou pro mnoho rozvojových zemí jedním z klíčových problémů ohrožujících životní prostředí.

V oblasti Lojane v Makedonii byly likvidovány dopady těžby antimonu na životní prostředí díky firmě Dekonta, a.s.

Globální environmentální problémy

Škody na přírodních zdrojích významně ovlivňují zdraví, kvalitu života i možnosti uplatnění a obživy chudých lidí. Degradace půdy zasahuje takřka 2 miliardy hektarů pevniny, což poškozuje zdroje obživy až pro 1 miliardu lidí. O 40 procent vzrostla za posledních 25 let spotřeba dřeva a kolem 70 procent rybolovných oblastí je již plně vyčerpáno či přečerpáno.

V roce 2007 se čeští experti věnovali odstranění důsledků ropného znečištění a zlepšení stavu životního prostředí města Iargara v **Moldavsku**. Na ekologickou likvidaci úložišť ropných kalů v rafineriích ropy se rozvojová spolupráce zaměřila i v **Srbsku**.

Vážným problémem, na jehož řešení se Česká republika již několik let soustřeďuje, je rehabilitace oblastí provincie Thua Thien Hue ve **Vietnamu**, zasažených dioxiny. Jde zde o minimalizaci zdravotních rizik, vyplývajících z dioxinové kontaminace, a implicitně o zlepšení sociální a ekonomické situace v provincii, včetně posilování kapacit vietnamských institucí, které se s tímto problémem potýkají. Posouzení environmentálních rizik kontaminace rtutí při těžbě ložisek v povodí řeky Selenge bylo uskutečněno v **Mongolsku**.

V **Bosně a Hercegovině** Česká republika provedla prvotní terénní rekognoskace starých a nezabezpečených skládek pro vyhodnocení jejich potencionálního vlivu na životní prostředí a zdraví obyvatel.

K řešení starých ekologických zátěží přispěla česká rozvojová pomoc v **Makedonii** v chemické továrně OHIS ve Skopji. Sanaci, rekultivaci a revitalizaci skládky nebezpečného odpadu po těžbě olovo-zinečnatých rud provedli čeští experti v Mojkovaci v **Černé Hoře**.

Odpadové hospodářství

Zaostalý systém odpadového hospodářství je jedním z nejzávažnějších ekologických problémů mnoha zemí. Nedostatečné či nevyhovující řízení odpadového hospodářství vytváří environmentální a zdravotní rizika pro velké množství obyvatel. Cílem realizovaných aktivit je přispět k eliminaci následků nevhodného nakládání s tuhými odpady v důsledku rostoucí produkce odpadů a jejich vlivů na zdraví občanů a na životní prostředí.

Ke zlepšení životního prostředí ve Vietnamu přispěly aktivity firmy ETC Consulting Group, s.r.o., v oblasti odpadového hospodářství.

Česká republika se zaměřila na pomoc při vypracování integrovaného systému odpadového hospodářství pro vybraná města a obce v provincii Vojvodina v **Srbsku** a v **Bosně a Hercegovině** v Unsko-Sanském kantonu. Zpracování koncepce odpadového hospodářství, která by napomohla snížit negativní vlivy na kvalitu vod, se stalo předmětem rozvojové spolupráce v **Moldavsku** v regionu Leova.

Obdobně se Česká republika věnovala přípravě regionálních konceptů odpadového hospodářství ve středním **Vietnamu** a zlepšení systému odpadového hospodářství v Naga City na **Filipínách**.

Boj s desertifikací

Vznik či rozšiřování pouští je přímým důsledkem přetěžování citlivých ekosystémů. Rostoucí populace, migrace a obecně zvýšená lidská spotřeba klade extrémní nároky na produkci zemědělských plodin a na sběr palivového dřeva a vede ke kácení či vypalování lesů.

Zamezit postupujícímu procesu desertifikace se Česká republika pokusila obnovou a zajištěním vodních zdrojů v polopouštních oblastech provincie Suchbátar v **Mongolsku**. Rozvojové aktivity usilovaly zároveň o udržení tradiční extenzivní formy zemědělského hospodaření v daném území v udržitelném rozsahu a formě.

Ochrana biodiverzity

Rozmanitost živých organismů v suchozemských, mořských i jiných vodních ekosystémech a ekologických komplexech se čím dál tím rychleji snižuje. Přitom se objevují názory, že pozitivní změny (například ekoturistika, využívání lesních zdrojů) by mohly částečně přinést ekonomické řešení chudoby v rozvojových zemích.

V **Kazachstánu** se Česká republika podílela na zlepšení stavu ochrany biodiverzity v centrálním území jižního Altaje – východokazašského národního parku Katon-Karagaj – podporou současných struktur environmentálního managementu, aplikací integrovaného ekosystémového konceptu a moderního know-how i posílením ekologického povědomí místního obyvatelstva v rámci udržitelného rozvoje regionu.

Zachování biodiverzity **Senegalu** bylo přímo podpořeno rozvojem záchranného programu ohroženého živočišného druhu, konkrétně antilopy Derbyho (Taurotragus derbianus) v rámci chovného programu v polozajetí v rezervaci Bandia a Fathala.

Geologický výzkum

Zvýšení udržitelnosti městské infrastruktury, zejména zajištěním dlouhodobé stability horninového podloží přivaděče pitné vody v nepříznivých geologických podmínkách, bylo cílem aktivit realizovaných v Loja City v **Ekvádoru**. Rovněž byl proveden průzkum geomorfologických a hydrogeologických podmínek v povodí řeky Piura v **Peru**, s cílem snížit environmentální faktory omezující sociální a ekonomický rozvoj regionu.

> Proces desertifikace nabývá kritických rozměrů především v oblastech, které bezprostředně souvisí s velkými pouštěmi. Vzrůstá tak rozloha vyprahlého území, která dnes zasahuje například téměř polovinu Afriky a přímo postihuje přibližně 300 milionů lidí.

Predikce přírodních procesů, které mohou vyvolat následné negativní jevy až katastrofy a jsou podmíněné i geologickou stavbou terénu, byla cílem regionálního geologického výzkumu v centrální části Střední Ameriky, ve státech **Nikaragua**, **Kostarika** a **Salvador**.

K vytvoření nezbytných podmínek pro fungování geologických institucí státu a pro racionální hospodaření se surovinovými zdroji přispěla pomoc, kterou Česká republika v roce 2007 poskytla **Afghánistánu**. Obnova činnosti geologických institucí má přímou souvislost se sociálním a ekonomickým rozvojem země.

Energie

Vodní energie byla využita ve Vietnamu za pomoci technologie ze Strojíren Brno, a.s.

Ekonomický růst je podmíněn růstem spotřeby energie a surovin. V mnoha rozvojových zemích je spotřeba energie velmi nízká, a proto zde nedochází, a to zvláště ve venkovských oblastech rozvojových zemí, k jejich hospodářskému rozvoji. Negativním jevem, který nízkou výrobu energie provází, je skutečnost, že jako zdroj energie v domácnostech se v rozvojových zemích využívá hlavně dřevo a biomasa. Masové využívání přírodních zdrojů vede k devastaci životního prostředí, která může končit až desertifikací.

Česká republika se již řadu let v rozvojových zemích zaměřuje na modernizaci technologií v oblasti energetiky, a to jak v případě klasických, tak i alternativních zdrojů, dále na elektrifikaci a na dodávky plynu a tepla.

Modernizace tepelných a jaderných elektráren

Díky české rozvojové spolupráci byly v roce 2007 modernizovány tepelné elektrárny v **Mongolsku** (elektrárna č. 4 v Ulánbátaru) a v **Jemenu**, kde byla zvýšena účinnost elektrárny Al Hiswa. Modernizace zastaralého zabezpečovacího zařízení stanic pro řízení provozu na kolejištích tepelné elektrárny JP TENT byla realizována v **Srbsku.**

Jaderné elektrárny byly předmětem rozvojové spolupráce na **Ukrajině**. V roce 2007 proběhlo porovnání modernizace a bezpečnosti vybraných ukrajinských jaderných elektráren s českými elektrárnami.

Světová spotřeba energie se za posledních třicet let zdvojnásobila. Více než 2 miliardy lidí však stále mají velice omezenou nebo dokonce nemají žádnou příležitost energii využívat.

Elektrifikace

Rozsáhlý projekt elektrifikace probíhá od roku 1996 v **Palestině** v oblasti Tubas. Jeho cílem je vybudování nezávislého přenosového a rozvodného systému plně pod kontrolou palestinské samosprávy.

Elektrifikace byla prostřednictvím české pomoci provedena i v **Bosně a Hercegovině**, ve vesnicích v okolí Dereventy, díky čemuž byl usnadněn návrat válkou vyhnaného obyvatelstva, rozvoj zemědělské výroby i obnovení zničené infrastruktury této oblasti.

Alternativní zdroje

Výstavba alternativních zdrojů energie formou šetrnou k životnímu prostředí přispívá k udržitelnému rozvoji venkovských oblastí rozvojových zemí.

O zajištění energie z alternativních zdrojů a umožnění jejího využití v domácnostech a v malých a středních podnicích se Česká republika zasloužila ve **Vietnamu** díky rozvoji malých vodních elektráren ve venkovských oblastech. Zkušenosti s využíváním obnovitelných zdrojů energie a zvyšováním jejich energetické účinnosti při použití moderních environmentálních technologií byly v rámci rozvojové spolupráce předány v **Srbsku** v oblasti Šumadija ve městě Kragujevac.

Elektrifikace kliniky a komunitního centra a postavení vodní pumpy na solární energii patřily k hlavním cílům projektu realizovaného ve spolupráci s kanadskou rozvojovou agenturou v **Zambii**.

Přívod plynu a tepla

Na zajištění přívodu dalších zdrojů energie se Česká republika zaměřila v roce 2007 v **Srbsku**. Šlo jednak o plynofikaci oblasti Banja Koviljača a Lešnice, kde byla vybudována městská rozvodná síť, a dále o teplofikaci města Loznica a lázní Banja Koviljača. Česká rozvojová spolupráce přispěla rovněž k vybudování efektivního systému dálkového vytápění, směřujícího k odstranění energeticky náročných a ekologicky nevyhovujících lokálních zdrojů vytápění ve městě Valjevo.

Průmysl

Česká republika se již řadu let věnuje technické podpoře a budování či posílení odborných kapacit v průmyslových odvětvích. Díky dlouholetým tradicím a odborným zkušenostem mají čeští experti co nabídnout zejména v prioritních zemích, a to především v oblasti vybavení průmyslových závodů, využívání surovin a nerostů a technické modernizace.

Zastaralé technologické postupy, nedostatek kvalifikované pracovní síly, neschopnost využít leckdy bohatých přírodních zdrojů jsou příčinami nízké úrovně průmyslové produkce v rozvojových zemích.

Vybavení průmyslových závodů

Moderní technologie byly použity v **Mongolsku,** kde byl díky české rozvojové spolupráci založen a vybaven závod na zpracování masa a kůží, a dále zde bylo obnoveno výrobní zařízení dalšího malého závodu na zpracování kůží.

Zvýšení zaměstnanosti, zlepšení kvalifikační úrovně pracovní síly a zhodnocení surovinových zdrojů je již několik let předmětem rozvojové spolupráce v **Namibii,** čemuž napomohla podpora při vybudování závodu na výrobu kožené obuvi.

Využívání surovin

Posouzení surovinové základny pro průmyslové využití ve sklářském průmyslu se Česká republika věnovala ve **Vietnamu,** kde v rámci realizovaných aktivit byl zhodnocen výskyt vátých písků pro vhodnost jejich použití ve sklářském průmyslu.

Těžba a úprava průmyslových nerostů byla předmětem rozvojových aktivit na **Jamajce,** přičemž cílem bylo dosáhnout racionálního využívání neobnovitelných přírodních zdrojů a dodržování principů udržitelného rozvoje, zvýšení zaměstnanosti a podpora drobného a středního podnikání.

Česká republika se v rámci rozvojové spolupráce věnovala i pomoci při důlních činnostech, a to zejména na Balkáně. V **Srbsku** přispěla k zajištění kontinuity těžby na dolech Rembas a Soko a k sanaci následků důlní činnosti na životní prostředí regionu Sjenica. V **Bosně a Hercegovině** se zabývala modernizací a zavedením řídicích systémů na povrchovém dole PK Dubrave, kde cílem nasazení řídicích automatů bylo odstranit vysokou poruchovost na zastaralém transportním zařízení a zajistit maximální efektivnost těžby jaloviny a uhlí.

Technická a metodická podpora

Díky intervenci České republiky byl na **mongolské** univerzitě zřízen technopark pro výuku regulace točivých strojů. Česká strana dodala školicímu středisku soupravu pro servopohon a brzdění točivých strojů včetně doplňkového vybavení k této soupravě.

Ve **Vietnamu** bylo vybudováno středisko pro vyšší odborné vzdělávání a pro zvyšování odborné kvalifikace a dále zde byla zajištěna technická a metodická podpora při rozvoji technického, environmentálního a zemědělského inženýrství na Hanojské zemědělské univerzitě.

Technická pomoc českého Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ) byla poskytnuta testovacím institucím v **Albánii.** Zaměřila se zejména na odstraňování technických překážek obchodu a přípravě na vstup do EU. Navázala na dřívější spolupráci ÚNMZ s albánskými experty v oblasti harmonizace technických předpisů s legislativou EU.

Modernizaci pohonů a řízení bloku elektrárny č. 4 v Ulánbátaru provedla česká firma ZAT, a.s., z Příbrami.

Podpora demokracie a řádná správa věcí veřejných

Berlínské konference na téma Demokracie na Kubě se zúčastnil bývalý český prezident Václav Havel.

Podpora demokracie a obhajoba lidských práv jsou důležitou oblastí vládní politiky vůči rozvojovým a transformujícím se zemím, jakož i režimům nedemokratickým, ve kterých jsou – v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodněprávními závazky dotčených zemí – porušována lidská práva a základní svobody. Cílem programu transformační spolupráce je přispět k tomu, aby probíhající či možné budoucí změny v těchto zemích vedly k demokracii a právnímu státu, a nikoli k chaosu, konfliktu a destabilizaci.

Česká republika se soustřeďuje zejména na vytváření a posilování demokratických institucí, právního státu, občanské společnosti a zásad řádné správy veřejných záležitostí („good governance“). Využívá k tomu řadu nástrojů – zejména jsou to projekty zaměřené na vzdělávání a šíření informací, názorů a zkušeností s nenásilným odporem proti totalitnímu systému a s procesem společenské transformace, který Česká republika prodělala v 90. letech minulého století. Dále může jít o studijní, pracovní a výměnné pobyty studentů a mládeže, odborníků, komunálních politiků, novinářů, zástupců nevládních organizací atd., rovněž o kulturní akce, prezentace kulturních a vzdělávacích institucí či pořádání nejrůznějších vzdělávacích aktivit, seminářů a konferencí, včetně poskytování stáží a stipendií ke studiu v českých vzdělávacích institucích.

Spolupráci v oblasti podpory demokracie charakterizuje systematická kooperace se skupinami občanské společnosti a nevládními organizacemi, přičemž kontakt se státními orgány v přijímající zemi může být záměrně vyloučen, zatímco v oblasti řádné správy věcí veřejných se aktivity zaměřují na předávání zkušeností především zaměstnancům státní správy.

Spolupráce probíhá zejména se zeměmi přednostního zájmu zahraniční politiky České republiky, kde zároveň existuje určitý předpoklad přenositelnosti české zkušenosti a tradice vzájemných kontaktů (Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzie, Irák, Kuba, Moldavsko, Barma/Myanmar, Srbsko a Ukrajina), a je tak komplementární se zahraničněpolitickými aktivitami České republiky na poli politickém a diplomatickém.

Řádná správa věcí veřejných

> Rozvoj samosprávné demokracie v **Bělorusku** – podpora při zavádění principů demokratické správy věcí veřejných na místní úrovni

> Poskytnutí zkušeností při transformaci veřejné správy v **Srbsku** v regionu Šumadija

> Přenos české transformační zkušenosti **Moldavsku** pro účastníky programu politického vzdělávání z Institute for Development and Social Initiatives Viitorul

> Demokratizace správy věcí veřejných na jižní a východní **Ukrajině:** participace občanů a médií na rozhodovacích procesech

> Evropská alternativa pro východní **Ukrajinu** (semináře o EU, NATO a vývoji v zemích střední Evropy po vstupu do EU)

> Tréninky a studijní cesty pro státní správu v **Bosně a Hercegovině**, týkající se české zkušenosti s integrací do Evropské unie

> Studijní cesty pro zaměstnance ministerstev financí z **Vietnamu, Turecka, Moldavska** a **Číny** v oblasti správy veřejných financí

Školení iráckých představitelů místních správ provedla nevládní organizace Člověk v tísni.

Podpora pronásledovaných osob či skupin, asistence při řešení problémů svázaných s nedemokratickými režimy

> Přímá humanitární pomoc politicky pronásledovaným v **Bělorusku** a materiální podpora běloruských občanských organizací a iniciativ

> Podpora demokratického hnutí v **Barmě**/Myanmaru, přímá pomoc barmským disidentům a rodinám politických vězňů a zvyšování povědomí o situaci v Barmě

> Podpora demokratické opozice na **Kubě**

Podpora občanské společnosti a činnosti nevládních organizací

> Podpora nevládního sektoru v **Bělorusku** a běloruských stipendistů (výměna informací, studijní pobyty, rozvoj Domu lidských práv ve Vilniusu)

> Posilování demokracie a rozvoj občanské společnosti v **Srbsku** na místní úrovni prostřednictvím účinného zapojení veřejnosti do rozhodovacích procesů

> Předávání zkušeností s procesem evropské integrace českých nevládních organizací partnerům na **Ukrajině**

> Podpora činnosti nevládních organizací pracujících s běženci a vnitřně přesídlenými osobami v **Gruzii**

> Podpora transformace občanské společnosti v **Iráku** formou stáží, kurzů, školení a přímé podpory

> Zvýšení kapacity podněsterských nevládních organizací v **Moldavsku**

Podpora místních nezávislých médií; zlepšování standardů novinářské práce

> Podpora „Evropského rádia pro **Bělorusko**“, vysílaného z Varšavy

> Vytvoření sítě začínajících dokumentaristů na **Kubě,** poskytnutí materiálního zázemí a vzdělání a propojení s kubánským občanským sektorem

> Podpora aktivit filmové školy Yangon Film School v **Barmě**/Myanmaru

> Stipendium pro studenty z **Barmy** na pražské FAMU

> Podpora účasti autorů z **Běloruska** na festivalu Měsíc autorského čtení

> Vzdělávací cyklus pro novináře z **Běloruska, Srbska** a **Bosny a Hercegoviny**

Transformační spolupráce napomáhá rozvoji přijímajících zemí, založeném na spravedlivém a stabilním společenském zřízení. Orientace transformační spolupráce na prosazování politických systémů hodnotově kompatibilních s naším přitom reaguje na nové jevy v mezinárodní politice, související s globalizací. Tento přístup odpovídá politickým a bezpečnostním zájmům České republiky.

Vzdělávání v oblastech klíčových pro proces společenské transformace

> Program postgraduálního studia makroekonomie a ekonomické transformace pro studenty ze zemí regionu **východní Evropy, Střední Asie, Balkánu** a **jižního Kavkazu**

> Vzdělávání **běloruských** studentů v České republice na vybraných VŠ

> Podpora činnosti **běloruských** nezávislých školních euroklubů, směřující k propagaci evropských hodnot a k integraci, a šíření informací o vývoji v zemích střední Evropy po vstupu do EU

> Výuka pro skupinu studentů z **Iráku** na univerzitě v Hradci Králové a na univerzitě v Brně

Migrace

Podle odhadů OSN (2007) je v současnosti ve světě zhruba 191 milionů migrantů (osob zdržujících se mimo svou vlast déle než jeden rok), zatímco před třiceti lety to bylo asi 80 milionů. Přibližně polovina z této globální migrační populace je v rozvinutých zemích, druhá polovina v zemích rozvojových.

Mezinárodní migrace je často vyvolána negativními jevy v zemích původu migrantů, jako hlad, sucho, nezaměstnanost, přelidnění, občanská válka atd., nebo vyplývá z podmínek v cílové zemi – k imigraci dochází díky lepším pracovním příležitostem, lepšímu vzdělávacímu systému, vyšší životní úrovni atd.

Světovou migraci lze zjednodušeně charakterizovat jako tok obyvatelstva z chudého Jihu na bohatý Sever, rovněž je však třeba zmínit migraci Jih-Jih. Stále se prohlubující rozdíly v životní úrovni méně rozvinutých zemí ženou jejich populaci do zemí vyspělých, fungujících na základě principů demokracie a liberalismu. Cílové země se snaží imigraci regulovat a diverzifikovat na základě aktuálních potřeb pracovního trhu a zároveň potlačovat imigraci nelegální.

Česká republika podporuje v rámci rozvojové spolupráce prevenci nelegální migrace a zvýšení vlivu na řízení migračních toků v sociální oblasti s důrazem na pracovní trh, rekvalifikaci a azylovou infrastrukturu. Rovněž poskytuje pomoc uprchlíkům na území České republiky.

Problematika uprchlíků v rámci Evropy

Střední a východní Evropa se po roce 1989 vyrovnává s největším přílivem uprchlíků od konce druhé světové války. Česká republika, která do začátku devadesátých let neměla s uprchlíky téměř žádné zkušenosti a z historických a politických důvodů nebyla zemí jimi vyhledávanou, se ocitla ve zcela nové situaci. Projevy sílící imigrace dnes pociťuje společně se zeměmi EU a tradičně imigračními zámořskými zeměmi.

Prevence nelegální migrace

Záměrem aktivit realizovaných v roce 2007 bylo přispět ke stabilizaci a rozvoji životních podmínek obyvatel v partnerských zemích a omezit tak nelegální migraci do České republiky a v širším pohledu do zemí EU, a také ochránit ty, kteří se stávají oběťmi mezinárodních sítí. S tím souvisela snaha předat co nejširšímu spektru veřejnosti informace týkající se rizik nelegální migrace, situace v České republice a zemích EU z hlediska jejich azylových politik, podmínek a procedur přijímání azylantů a možností uplatnění na pracovním trhu (tzn. získání pracovních a pobytových povolení pro cizince atd.).

Realizované aktivity probíhaly ve spolupráci s českými a lokálními nevládními organizacemi a s českou pobočkou Mezinárodní organizace pro migraci. Byly zaměřeny zejména na prevenci nelegální migrace, klientelismus, stabilizaci potenciálních migrantů, pomoc při vytváření azylové infrastruktury a budování kapacit veřejné správy.

Teritoriální priority reflektovaly bezpečnostní a migrační aspekty cílových zemí. Mezi vybrané zdrojové a tranzitní země migrace, u kterých byla podpořena realizace projektových aktivit, patřily země jižního Kavkazu (**Gruzie** a **Arménie**), Ruská federace (**Čečensko**), **Bosna a Hercegovina, Makedonie, Ukrajina** a **Moldavsko.**

Pomoc uprchlíkům na území České republiky

V roce 2007 Česká republika poskytla pomoc několika stovkám uprchlíků a žadatelů o azyl. Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ČR zajistila základní životní potřeby a možnosti důstojné existence osobám žádajícím v České republice o mezinárodní ochranu po dobu vyřizování jejich procedury. Kromě poskytnutí ubytování, stravy a hygienických prostředků šlo o zajištění zdravotní péče, předškolní výchovy, poskytnutí sociálního nebo psychologického poradenství a nabídku volnočasových aktivit. Největší počet žadatelů o azyl pocházel z **Turecka**, **Ukrajiny**, **Mongolska** a **Kuby**.

Sociální péče a zdraví

Sociální a zdravotní problémy úzce souvisí s otázkou ekonomického rozvoje rozvojových zemí. Úroveň zdravotního stavu je zde dlouhodobě výrazně horší než v zemích rozvinutých. Největším ohrožením pro rozvojové země jsou infekční nemoci, na něž umírá 40 % obyvatel chudých zemí. K nejzávažnějším z nich patří AIDS.

Problematika sociálního rozvoje a zdraví v rozvojových zemích je pro Českou republiku důležitou oblastí, které hodlá v budoucnu věnovat rostoucí pozornost. Stále větší počet problémů, jako je např. chudoba, organizovaný zločin, drogy, šíření infekčních nemocí nebo nucená migrace, lze úspěšně řešit pouze koordinovaným úsilím celého světa, a proto i Česká republika považuje za nutné přispět k řešení těchto problémů.

Předmětem rozvojové spolupráce v oblasti sociálního rozvoje a zdraví byla v roce 2007 především snaha o začlenění sociálně znevýhodněných obyvatel, prevence HIV/AIDS, systémové změny v sociální péči a vybavení zdravotnických zařízení.

Péče o znevýhodněné skupiny obyvatel

Péči o znevýhodněné skupiny obyvatel se Česká republika věnovala v jedné ze svých prioritních zemí – v **Srbsku.** Šlo o podporu sociálního začleňování dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí v regionu Šumadija. Cílem bylo přispět k rozvoji systému práce s dětmi předškolního věku, založeném na integračním principu. Dále bylo v regionu Šumadija dovybaveno centrum pomoci pro oběti domácího násilí a jeho zaměstnancům byla poskytnuta odborná školení.

K sociálnímu začleňování ohrožených skupin obyvatel, a tím i k řešení socioekonomických problémů, přispěla Česká republika také v další prioritní zemi, **Vietnamu,** v provincii Thua Thien Hue, komunitě Phong My.

Prevence HIV/AIDS

Již řadu let Česká republika usiluje o socioekonomickou stabilizaci rodin a komunit postižených HIV/AIDS a oportunními infekcemi v **Namibii,** v regionu Karas. Díky systému terénních psychosociálních služeb v regionu, zejména prostřednictvím chráněné dílny pro ženy nemocné HIV, přispívá i ke zlepšení ekonomické situace obyvatel regionu.

Ve spolupráci s Rozvojovým programem OSN (UNDP) se Česká republika zaměřila na prevenci a kontrolu HIV/AIDS a na programy substituční léčby drogově závislých na **Ukrajině,** zejména v oblasti Zakarpatské Ukrajiny. Cílem bylo podchytit většinu infikovaných či potenciálních obětí HIV/AIDS a minimalizovat šíření infekce.

Epidemie HIV/AIDS obchází svět

Na celém světě je nyní podle údajů OSN více než 40 milionů osob s onemocněním HIV. Z toho je 2,5 milionu dětí mladších 15 let. Každoročně je nově infikováno 4,5 milionu lidí, 65 % z nich ve státech subsaharské Afriky.
Nejvýrazněji se epidemie šíří ve východní Evropě a Střední Asii, kde ve srovnání s rokem 2004 došlo v loňském roce k více než sedmdesátiprocentnímu nárůstu počtu nově infikovaných HIV. Počet obětí AIDS dosáhl v roce 2007 téměř 3 milionů.

Systémové změny v sociální péči

Česká republika podporuje snahy o zpřístupnění sociálních služeb a podílí se na vytváření modelů sociálních programů, ale přispívá i k propojování ekonomických

Česká republika podpořila dostupnost zdravotní péče v mnoha zemích, mimo jiné i v Afghánistánu.

a sociálních aspektů rozvoje. Zdůrazňuje, že jednotlivé prvky rozvoje – sociální, ekonomický a ekologický – jsou na sobě vzájemně závislé a nemohou být řešeny samostatně.

Zdraví je podle ukazatele lidského rozvoje jednou ze tří základních podmínek lidského rozvoje, spolu s mírou dosaženého vzdělání a výší životní úrovně, vyjádřené hodnotou hrubého domácího produktu na obyvatele.

Změny v systému péče pro mentálně postižené se díky české pomoci podařilo iniciovat v **Srbsku.** Česká republika zde rovněž podpořila transformační proces ústavů pro mentálně postižené. Realizované aktivity přispěly k vytvoření základny pro širokou spolupráci všech zúčastněných stran v sociální oblasti.

Aktivity směřující k modernizaci systému domácí pečovatelské služby zahájila Česká republika koncem roku 2007 v **Moldavsku** v regionech Cahul a Dubasari. V další prioritní zemi, v **Mongolsku,** Česká republika připravila a zavedla studijní program Sociální práce a přispěla tak k modernizaci systému sociální práce a souvisejícího vzdělávání.

V **Albánii** Česká republika napomohla systematickému vzdělávání odborníků v oblasti péče o nevyléčitelně nemocné a v oblasti prevence a včasné diagnostiky onkologických onemocnění.

Azylový dům pro oběti domácího násilí v Srbsku byl vybudován a vybaven ve spolupráci s českou nevládní organizací ADRA.

Rozvoj zdravotnických zařízení

Česká republika přispěla ke zlepšení poskytované zdravotní péče v **Srbsku** na Klinickém centru v Bělehradě a v **Bosně a Hercegovině** v nemocnicích v Sarajevu, Tuzle a Mostaru tím, že poskytla odborné stáže lékařům, pracoviště vybavila zdravotnickým materiálem a vyškolila personál.

Modernizace technického vybavení a rozvoj lidských zdrojů byly klíčovými tématy spolupráce v nemocnicích v **Mongolsku** (nemocnice v Ulánbátaru) a ve **Vietnamu** (nemocnice v Haiphongu), kam Česká republika dodala zdravotnický materiál a rovněž proškolila odborný personál. Ve **Vietnamu** bylo dále díky české rozvojové spolupráci vybudováno středisko ortopedie a rehabilitace pro zdravotně postiženou mládež v provincii Bac Thai, což přispělo ke zvýšení úrovně a kvality zdravotní péče v severních oblastech této země.

Vzdělávání

Zkvalitnění základního školství je jednou z priorit rozvojové spolupráce České republiky.

Vzdělání je základním předpokladem ekonomického a sociálního rozvoje každé země. Pro jednotlivce znamená možnost lepšího uplatnění a rozhodování o vlastním životě. Úroveň vzdělání současně výrazně ovlivňuje důležité sociální faktory celé společnosti, jako například porodnost, dětskou úmrtnost nebo výskyt HIV/AIDS. Ve většině rozvojových zemí je však dosažení kvalitního vzdělání téměř nemožné, neboť zde chybějí potřebné finance a nejsou k dispozici ani odborníci na vybudování kvalitního školství.

Prvním krokem k překonání zaostalosti nejchudších rozvojových zemí je zajištění gramotnosti a úplného základního vzdělání pro všechny obyvatele. Avšak pouhé zajištění základního vzdělání k rozvoji celé společnosti nestačí. Je nutno budovat a rozvíjet střední všeobecné a odborné vzdělávání a vybudovat i školství vysoké.

Česká republika přispívá v rámci své rozvojové spolupráce ke zkvalitnění školství na všech jeho úrovních, a to zejména v zemích Afriky (Angola, Etiopie, Namibie) a dále v Moldavsku a v Afghánistánu.

Základní školství

Systémové změny v základním školství a zavádění moderních vyučovacích metod do vzdělávacího systému podpořila Česká republika v roce 2007 v **Etiopii** otevřením Centra moderních vyučovacích metod v Regionu jižních národů a zahájením provozu experimentální základní školy v okresu Alaba.

Zvýšení kapacit vzdělávací infrastruktury a zlepšování kvality vzdělávání žáků a studentů bylo hlavním cílem aktivit realizovaných v **Angole,** v provincii Bié. Jejich výsledkem bylo vybudování tří střediskových škol a jedné venkovské školy v okresech Cuemba, Luando, Ekowongo a Chindumba, otevření pedagogického centra a zahájení programu pro zvyšování kvalifikace učitelů.

Analfabetismus stále problémem

Přestože se školní docházka do základních škol neustále zlepšuje (v rozvojových zemích stoupla za posledních patnáct let z 80 na 88 procent), řada dětí, hlavně v chudých venkovských rodinách, stále do školy nechodí. V subsaharské Africe dosahuje tento podíl asi 30 procent. V celosvětovém měřítku tedy asi 77 milionů dětí dosud nenavštěvuje základní školu a více než 850 milionů lidí na celém světě neumí číst a psát.

Důležitost vzdělání obyvatelstva pro celkový rozvoj země se odráží v indexu lidského rozvoje, kde vzdělanost tvoří jeden ze tří ukazatelů spolu s kvalitou života a zdraví vyjádřenou očekávanou délkou života a životní úrovní odrážející se ve výši hrubého domácího produktu na obyvatele.

Střední školství

Česká republika přispěla k obnově a činnosti Střední zemědělské školy v Baghlanu v severním **Afghánistánu,** v níž kromě rekonstrukce budovy školy byl zkvalitněn učební proces vypracováním nových osnov a přípravou učebních materiálů pro střední zemědělské školy.

Na Střední zemědělské škole v Kuitu v **Angole** pokračovala příprava koncepce výuky a její zajištění včetně praxe na školní farmě. V **Etiopii** byla díky realizovaným aktivitám rozšířena střední škola v Awasse a poskytnuta podpora studentům - sirotkům AIDS.

Vysoké školství

Cílem rozvojových aktivit České republiky v roce 2007 v **Namibii** bylo vytvořit podmínky pro přípravu odborníků technicko-ekonomického zaměření na Polytechnic of

Namibia, podpořit vzdělání v technických a ekonomických oborech a následně tak významně ovlivnit rozvoj a trvalý růst namibijského průmyslu.

Téměř jedna miliarda lidí neumí číst ani psát.
Dvě třetiny analfabetů jsou ženy.

V **Moldavsku** přispěla Česká republika k podpoře rozvoje studijních programů na Moldavské státní zemědělské univerzitě v Kišiněvě a ke slaďování jejího vzdělávacího systému se standardy EU.

Podpora mimoškolních aktivit

Česká republika se rovněž věnovala podpoře mimoškolních aktivit a integraci dětí z internátních škol v **Moldavsku** a navázala tak na snahy moldavského ministerstva školství a mládeže o uskutečnění vládního projektu reformy systému sociální ochrany dětí a rodiny.

Stipendia na českých vysokých školách

Tradice poskytování stipendií ke studiu na českých vysokých školách občanům z rozvojových zemí sahá do 50. let 20. století. Od této doby absolvovalo studium v Československu / České republice více než 20 tisíc vládních stipendistů.

Stipendia jsou nabízena ke studiu v bakalářských, magisterských a doktorských studijních programech na veřejných vysokých školách v ČR. Program vládních stipendií je v gesci ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které při jeho naplňování úzce spolupracuje s ministerstvem zahraničních věcí a ministerstvem zdravotnictví.

V průběhu roku 2007 studovalo na veřejných vysokých školách 820 vládních stipendistů z téměř 80 zemí. Nejvíce stipendií bylo poskytnuto studentům z prioritních zemí zahraniční rozvojové spolupráce České republiky – **Angoly, Bosny a Hercegoviny, Jemenu, Moldavska, Mongolska, Srbska, Vietnamu** a **Zambie.**

> Zahraniční stipendisté studující v České republice v roce 2007 – dle regionů

Region	BSP/MSP*	DSP*	Celkem**
Evropa	218	58	276
Asie	172	38	210
Subsaharská Afrika	175	13	188
Severní Afrika	18	17	35
Blízký východ	71	16	87
Latinská Amerika	152	38	190
Celkem*	**806**	**180**	**986**

* BSP = bakalářský studijní program; MSP = magisterský studijní program; DSP = doktorský studijní program

** Tabulka zahrnuje všechny vládní stipendisty, kteří v průběhu roku 2007 studovali na veřejných vysokých školách v ČR v rámci daného programu zahraniční rozvojové spolupráce České republiky.

Humanitární pomoc

Rychlá a účinná reakce na humanitární katastrofu, ať jde o přírodní pohromu či válečný konflikt, může zachránit tisíce životů. Česká vláda každoročně vyčleňuje prostředky i kapacity na to, aby mohla v případě potřeby co nejrychleji zareagovat. Poskytuje také podporu v případě jiných typů humanitárních událostí, ať už jde o dlouhodobé krize, jako jsou sucha či hladomory, nebo o následnou fázi obnovy a rekonstrukce. Velmi často jsou do pomoci zapojeny české nevládní organizace nebo soukromé podniky, v mnoha případech česká vláda spolupracuje s mezinárodními humanitárními organizacemi a zapojuje se do koordinovaných akcí mezinárodního společenství.

V roce 2007 poskytla Česká republika humanitární pomoc do 33 zemí Evropy, Asie, Afriky, Latinské Ameriky a Karibiku v celkové výši 109 mil. Kč. Poskytnutí humanitární pomoci bylo v souladu se základními mezinárodními humanitárními principy: principem lidskosti, nestrannosti, neutrality a nezávislosti.

Reakce na přírodní katastrofy

Největší část prostředků, kterými Česká republika přispěla v roce 2007 na humanitární pomoc jiným státům, byla určena na odstraňování následků přírodních katastrof. Katastrofálním suchem postižené **Moldavsko** obdrželo od České republiky přímou dodávku osiv ozimé pšenice pro postižené zemědělské oblasti. **Albánii** a **Makedonii,** které pustošily ničivé požáry, byla ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem Ministerstva vnitra ČR nabídnuta materiální technická pomoc.

Záplavy a povodně zasáhly v loňském roce řadu států – Česká republika poskytla pomoc ve formě finančního příspěvku vládám a postiženému obyvatelstvu **Bolívie, Zambie, Nepálu, Ugandy, Ghany, Šalamounových ostrovů** a **Korejské lidové republiky,** a to často prostřednictvím některé mezinárodní humanitární organizace, jako například Mezinárodní federace společnosti Červeného kříže a Červeného půlměsíce, Světového potravinového programu nebo Rozvojového programu OSN.

Pomoc na řešení následků zemětřesení poskytla Česká republika **Peru** a na zmírnění důsledků živelní pohromy **Mosambiku,** v obou případech prostřednictvím Červeného kříže. V důsledku hurikánu Dean bylo postiženo několik **karibských zemí** a stát **Belize,** kterým Česká republika nabídla finanční příspěvek prostřednictvím mezinárodních organizací, a dále poskytla pomoc **Bangladéši** na odstranění škod v důsledku cyklonu Sidr.

Hlavním účelem humanitární pomoci je zachraňovat životy a zmírňovat utrpení lidí, poskytovat pomoc s ohledem na potřebnost bez diskriminace některé ze skupin postižených lidí, neposkytovat pomoc ku prospěchu žádné ze znepřátelených stran v případě ozbrojených konfliktů a poskytovat ji nezávisle na politických, ekonomických, vojenských nebo jiných cílech dárce. Dále musí být respektováno mezinárodní humanitární právo, uprchlické právo a základní lidská práva.

Dlouhodobé humanitární krize

Zajištění základní výživy pro obyvatelstvo postižené vnitřním konfliktem, zejména v Dárfúru a v dalších oblastech **Súdánu,** bylo účelem příspěvku, který Česká republika poskytla prostřednictvím Světového potravinového programu OSN. Do **Súdánu** směřoval i příspěvek na zajištění mírové mise Africké unie AMIS v rámci African Peace Facility pro řešení jedné z největších humanitárních krizí na světě a příspěvek organizaci HART (Humanitarian Aid Relief Trust) na její humanitární aktivity v této zemi.

Další příspěvek České republiky na humanitární pomoc byl poskytnut **Džibutské republice**, jejíž obyvatelstvo postihlo dlouhodobé sucho.

Distribuce léků, potravin a základních prostředků pro přežití by v případě humanitárních katastrof nebylo možné bez spolupráce s nevládními a mezinárodními organizacemi.

Odstraňování následků přírodních katastrof patří mezi nejčastější situace, kdy Česká republika poskytuje humanitární pomoc do zahraničí.

Řešení obtížné vleklé humanitární krize v **Iráku** podpořila Česká republika prostřednictvím nevládní organizace Charitable Society for Caring and Rehabilitation Iraqi Children podporou charitativní nemocnice pro děti postižené válečnými zraněními.

Uprchlíci na území rozvojových zemí

Česká republika poskytla v roce 2007 finanční pomoc vysídleným osobám a uprchlíkům v různých částech světa. Šlo jednak o pomoc **iráckým** uprchlíkům prostřednictvím úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) na program „The Iraq Situation" a dále o pomoc **barmským** uprchlíkům v Malajsii na zajištění zdravotní péče.

Česká vláda rovněž poskytla příspěvek UNHCR na pomoc **somálským** uprchlíkům v Jemenu a prostřednictvím organizace Al-Quds Charitable Society for Disabled and Special Education podpořila **palestinský** uprchlický tábor Sua Fat na okraji východního Jeruzaléma.

Obnova a rekonstrukce

Česká republika rovněž financovala humanitární pomoc na zajištění následné obnovy a rekonstrukce oblastí postižených válečným konfliktem nebo přírodní katastrofou. Proto poskytla finanční příspěvek na realizaci projektů humanitární pomoci obyvatelstvu v **Afghánistánu** (tzv. Quick Impact Projects) ve spolupráci s kontingentem Armády ČR v místech jeho působení, a dále podpořila projekty českých nevládních organizací.

Obdobně přispěla na humanitární projekty českých nevládních organizací, zaměřené na pokračující obnovu oblastí postižených tsunami na **Srí Lance.**

Odminování

Každoročně česká vláda přispívá na zajištění odminování v postkonfliktních oblastech. V roce 2007 tak podpořila projekty odminování organizace HALO Trust v **Afghánistánu** a v **Kosovu**.

Informovanost veřejnosti o rozvojové spolupráci

Bez šíření informací o rozvojové spolupráci by bylo jen obtížné získat a udržet podporu veřejnosti pro tuto oblast. Proto se Ministerstvo zahraničních věcí ČR jako koordinátor zahraniční rozvojové spolupráce stále více zaměřuje na přímé poskytování informací o dosažených výsledcích české rozvojové pomoci. Kromě toho také finančně podporuje aktivity nevládního a akademického sektoru, které ke zvyšování informovanosti veřejnosti napomáhají.

ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ

V roce 2007 zahájilo Ministerstvo zahraničních věcí České republiky informační a osvětový program, jehož základním cílem je šířit informace české veřejnosti o tom, že Česká republika poskytuje pomoc chudým zemím a že tato pomoc má smysl. Větší povědomí je předpokladem veřejné a politické podpory pro zahraniční rozvojovou spolupráci. Tato podpora by měla pomoci uskutečnit změny směřující ke kvalitativnímu i kvantitativnímu růstu v této oblasti.

V roce 2007 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky připravilo letáky na různá témata určené širší veřejnosti. Ve druhém ročníku vycházel ve spolupráci se společností Člověk v tísni čtvrtletní zpravodaj o rozvojové spolupráci, určený odborné veřejnosti i novinářům. Také se uskutečnil první ročník soutěže o nejlepší fotografii z oblasti rozvojové spolupráce.

Rovněž byla zahájena dlouhodobá spolupráce se skupinou zainteresovaných novinářů. Ministerstvo je pravidelně informuje o akcích a novinkách, při vhodných příležitostech pořádá tiskové konference za přítomnosti vysokých představitelů ministerstva, organizuje semináře a přispívá formou stipendií na cesty novinářů do rozvojových zemí.

Informace o rozvojové spolupráci lze najít na stránkách Ministerstva zahraničních věcí ČR, věnovaných právě tomuto tématu, **www.mzv.cz/pomoc** nebo na stránkách České rozvojové agentury **www.czda.cz**.

Osvětové aktivity nevládního sektoru

Z rozpočtu na rozvojovou spolupráci jsou každoročně podporovány aktivity a informační kampaně nevládních organizací, upozorňující veřejnost na jednotlivé problémy rozvojového světa – dětskou práci, nespravedlivě nastavené obchodní vztahy, nesnesitelné pracovní podmínky v asijských dílnách nebo problémy s šířením HIV/AIDS. V roce 2007 tak byly podpořeny osvětové aktivity, jako např. kampaň Česko proti chudobě, do níž se zapojuje konsorcium nevládních organizací, či kampaň Svět v nákupním košíku, seznamující veřejnost s konceptem spravedlivého obchodu Fair Trade.

Podle průzkumu veřejného mínění provedeného v roce 2006 (SC&C) je podpora zahraniční rozvojové spolupráce relativně velmi dobrá (40 % ji podporuje a 40 % se k ní staví neutrálně).

Hlavním cílem kampaně Česko proti chudobě je zvýšit informovanost české veřejnosti o problematice globální chudoby a představit zájemcům různé možnosti, jak se do pomoci rozvojovým zemím zapojit.

Globální rozvojové vzdělávání

Globální rozvojová výchova hraje přední úlohu v procesu zvyšování povědomí veřejnosti o rozvoji a chudobě ve světě a pozitivně ovlivňuje názory a postoje lidí z vyspělých zemí vůči globálním otázkám. Efektivní zajištění globální rozvojové výchovy v zemích bohatého Severu napomáhá nejen při výchově nové generace mladých tolerantnějších lidí, ale rovněž pomáhá vládám těchto vyspělých zemí získat dlouhodobou podporu pro programy zahraniční rozvojové pomoci, které si všeobecně kladou za cíl právě snížit zmiňovanou chudobu v rozvojových zemích na polovinu, a to do roku 2015.

Hlavním cílem globálního rozvojového vzdělávání je přispět k vyšší informovanosti učitelů a žáků všech stupňů škol o problematice rozvojových zemí.

Globální rozvojové vzdělávání je celoživotní vzdělávací proces, který:

- informuje o rozdílech a podobnostech mezi životy lidí v rozvojových (tzv. globální jih) a rozvinutých (tzv. globální sever) zemích;
- usnadňuje porozumění ekonomickým, sociálním, politickým, environmentálním a kulturním procesům, které ovlivňují životy všech lidí;
- podporuje osobnostní růst tak, aby člověk byl schopen a ochoten sám aktivně řešit vlastní problémy i se zapojit do řešení problémů společnosti, v níž žije (na úrovni regionu, státu i úrovni mezinárodní);
- směřuje k přijetí odpovědnosti za vytváření světa, kde mají všichni lidé možnost žít důstojný život a osvědčit své schopnosti.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky vnímá globální rozvojové vzdělávání jako důležitou oblast a snaží se ji již několik let podporovat. Dokladem toho jsou každoročně vyhlašované dotační tituly, sloužící k financování aktivit nevládních organizací, zaměřených na rozvojovou výchovu a osvětu. Jejich cílem je přispět k vyšší informovanosti učitelů a žáků všech stupňů škol o problematice zahraniční rozvojové spolupráce a zvýšit zájem a zapojení vzdělávacích institucí do oblasti globální rozvojové výchovy. Ta zahrnuje kromě problematiky rozvojové spolupráce rovněž multikulturní výchovu, lidská práva, výchovu k mírovému soužití a další oblasti.

Globální témata jako problém chudoby, dětská práce či udržitelnost životního prostředí zpřístupňuje společnost Člověk v tísni prostřednictvím seminářů pro učitele či výukových materiálů.

Globální otázky jsou součástí tzv. průřezových témat v rámcových vzdělávacích programech pro základní a střední školy. Ty jsou v současné době základem pro jednotlivé školy při vypracovávání školních vzdělávacích plánů. Během několika let by se globální rozvojová výchova měla stát běžnou součástí výukového programu na všech školách v České republice.

Významnou úlohu na poli globální rozvojové výchovy v České republice sehrávají nevládní neziskové organizace. Většina z nich je sdružena v platformě rozvojových nevládních organizací České fórum pro rozvojovou spolupráci (FoRS). Tato platforma považuje globální rozvojovou výchovu za jeden z hlavních cílů svého působení. Mezi výchovně-vzdělávací aktivity nevládních organizací patří různé přednášky, tvůrčí dílny, vzdělávací projekty pro žáky i učitele. Na rozdíl od mnohdy pasivní školní výuky spočívá jejich zjevný přínos v přátelské atmosféře a možnosti aktivní účasti studentů, především formou hry.

Geografické zaměření

Geografické zaměření:
Jihovýchodní Evropa

Bosna a Hercegovina
Jihovýchodní Evropa

Průzkumné práce vedoucí ke zlepšení nakládání s odpady v Unsko-Sanském kantonu provedla v Bosně a Hercegovině firma Geotest, a.s.

Bosna a Hercegovina patří mezi nejméně rozvinuté evropské státy: podle ukazatele lidského rozvoje OSN zaujímala v roce 2007 66. místo ze 177 seřazených zemí. Celkovou politickou, sociální a hospodářskou situaci země charakterizuje postupná obnova po několikaletém válečném konfliktu ukončeném v prosinci roku 1995 Daytonskou mírovou smlouvou.

Bosna a Hercegovina je jednou z prioritních zemí pro rozvojovou spolupráci České republiky, a to především pro potřebnost zahraniční pomoci pro obnovu země, ale také kvůli dlouholeté tradici silných hospodářských, politických a kulturních vazeb mezi českými zeměmi a Bosnou a Hercegovinou, silné tradici rozvojové spolupráce a významu hospodářského a sociálního rozvoje země pro stabilizaci regionu jihovýchodní Evropy.

Česká republika se v rámci své rozvojové spolupráce s Bosnou a Hercegovinou zaměřuje na několik sektorů: rozvoj a modernizaci energetického průmyslu včetně přenosu specifických znalostí a technologií, zemědělství a rozvoj venkova, odpadové hospodářství, dopravní infrastrukturu a migrační a azylovou politiku. Česká republika rovněž poskytuje Bosně a Hercegovině své zkušenosti z období přípravy na vstup do EU a nabízí bosenským studentům stipendijní místa na českých vysokých školách.

Energetika a rozvoj technologií

Ztráty způsobené válkou a následné radikální omezení investic směřujících do produkce elektrické energie měly za následek přerušení výstavby moderních zařízení a minimální využívání inovativních technologií; disponibilní prostředky byly investovány pouze do nejnutnější údržby zařízení.

Česká republika proto iniciovala elektrifikaci vesnic v okolí Derventy a napomohla tak obnovení zničené infrastruktury. Česká spolupráce rovněž podpořila proces restrukturalizace těžby hnědého uhlí s cílem dosáhnout vyšší produktivity a technické úrovně dolů a tím i vyšší efektivity energetického sektoru. V roce 2007 se proto zaměřila na modernizaci a zavádění řídicích systémů na povrchovém dole PK Dubrave a zajištění maximální efektivnosti těžby jaloviny a uhlí.

V rámci rozvojové spolupráce byla poskytnuta pomoc při budování odborného technického a materiálního zázemí na oddělení cévní chirurgie v nemocnicích v Sarajevu, Tuzle a Mostaru. Kromě dodávek vzorků běžného spotřebního zdravotnického materiálu, používaného v cévní chirurgii, byl předán a uveden do provozu funkční samostatný celek a zaškolen odborný personál.

Nakládání s odpady

Nedostatky v oblasti odpadového hospodářství představují vážné riziko pro životní prostředí a zdravotní stav obyvatelstva a mohou být překážkou procesu integrace do EU. Česká republika zahájila činnost vedoucí k zavedení integrovaného systému nakládání s odpady v Unsko-Sanském kantonu. Byla provedena prvotní terénní rekognoskace starých a nezabezpečených skládek pro následné vyhodnocení z hlediska jejich potenciálního negativního vlivu na životní prostředí a zdraví obyvatel.

Zemědělství a lesnictví

Živočišná výroba tvoří základ zemědělství Bosny a Hercegoviny. Hlavním problémem v chovu hospodářských zvířat je nízká užitkovost a nedostatečný počet kvalitních plemenných zvířat.

Česká republika se proto zaměřila na pomoc při zachování genofondu a zlepšení užitkových vlastností importovaného skotu do Republiky Srbské. Aktivity přispěly k soběstačnosti výroby základních potravin (mléka, masa a výrobků z nich), zlepšení úrovně spotřeby uvedených potravin místním obyvatelstvem a v neposlední řadě i ke zvýšení zaměstnanosti.

Rozvojové aktivity byly dále zaměřeny na rozvoj ovocnářství v severovýchodní části Bosny a Herce-

Počet obyvatel **4 590 310** (2008)
Průměrná délka života **78,3 let**
HDP na hlavu **6 600 USD** (2007)
Růst HDP **5,5 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **N/A**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **0,1 %** (2001)
Nezaměstnanost **45,5 %** (2004)
Kojenecká úmrtnost **9/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **N/A**
Školní docházka (zákl. školy) **N/A**
Negramotnost (starší 15 let) **3,3 %**

goviny a přispěly ke zvýšení životní úrovně místních obyvatel včetně navrátilců z válečné emigrace.

V oblasti lesnictví poskytla Česká republika Bosně a Hercegovině technologii feromonových odparníků v rámci zabezpečení operativního a komplexního uplatnění protikůrovcových opatření při ochraně smrkových porostů v lesích Bosny a Hercegoviny.

Ve spolupráci s kanadskou rozvojovou agenturou CIDA byl v roce 2007 realizován projekt věnovaný zavádění organického zemědělství v Národním parku Blidinje. Součástí projektu byla rovněž rekonstrukce původních zemědělských obydlí poškozených za války, která umožňuje návrat původních obyvatel či příchod nových, přispívá k obnově tradičního – organického – způsobu hospodaření a napomáhá rozvoji ekoturistiky v oblasti.

Doprava

Rozvoj dopravní infrastruktury je klíčový pro vyvážený hospodářský rozvoj země a zvyšování životní úrovně obyvatelstva. Čeští experti připravili studii technického řešení rozvoje městské hromadné dopravy, spočívající v kombinaci tramvajové, trolejbusové, autobusové a minibusové dopravy v Banja Luce.

Modernizace dolu PK Dubrave v Bosně a Hercegovině byla realizována díky spolupráci s firmou SEZ, a.s., Chomutov.

> Bilaterální pomoc Bosně a Hercegovině v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Průmyslový rozvoj	23 488	50
Zemědělství	17 783	38
Migrace a bezpečnost	2 442	5
Doprava	1 952	4
Transformační spolupráce	560	1
Další rozvojové aktivity	810	2
Celkem	**47 035**	**100**

Migrace

Od roku 2004 probíhá pomoc České republiky při budování azylové a migrační infrastruktury Bosny a Hercegoviny. Významná podpora partnerskému ministerstvu bezpečnosti byla poskytnuta formou vzdělávání odborných pracovníků v otázkách azylu a migrace i předáním potřebného technického vybavení. Pozornost byla věnována kompetencím jednotlivých orgánů státní správy, dále vývoji organizační struktury Služby cizinecké a pohraniční policie, vízové politice a sběru a analýze migračních dat.

Transformační spolupráce

Mezi priority Bosny a Hercegoviny patří vstup do Evropské unie. Vzhledem ke své nedávné zkušenosti pomohla Česká republika v roce 2007 Bosně a Hercegovině v integračních snahách, a to především prostřednictvím školení o otázkách spojených s EU a předvstupním procesem, zejména pro pracovníky nevládních organizací a místních samospráv.

Srbsko
Jihovýchodní Evropa

Srbsko je země, která se nachází v období přechodu od autoritativního režimu, centrálně řízeného hospodářství a mezinárodní izolace směrem k demokracii, tržní ekonomice a integraci do evropských struktur. Po období hospodářského propadu v 90. letech a následné restrukturalizaci ekonomiky dochází k postupnému hospodářskému růstu.

Srbsko bylo stanoveno jako prioritní země pro rozvojovou spolupráci České republiky především pro potřebnost zahraniční pomoci v souvislosti s rekonstrukcí země po konfliktu, dále kvůli dlouholeté tradici silných hospodářských, politických a kulturních vazeb obou zemí, tradici rozvojové spolupráce s Českou republikou, významu hospodářského a sociálního rozvoje Srbska pro stabilizaci regionu jihovýchodní Evropy a vysokého potenciálu vedlejších přínosů rozvojové spolupráce.

Česká republika podporuje hospodářský a sociální rozvoj Srbska intervencemi v oblasti životního prostředí, rozvoje energetiky a technologií, v oblasti sociální péče a transformační spolupráce. Srbským studentům jsou poskytována vládní stipendia na českých vysokých školách.

Spolupráce prioritně směřuje do jihovýchodního a centrálního Srbska, zvláště pak do regionu Šumadija.

Ekologické zátěže

Životní prostředí Srbska bylo negativně zasaženo v době tzv. „kosovského konfliktu“, kdy strategické útoky NATO byly primárně směrovány na významné chemické a petrochemické závody. Lokality Pančevo a Novi Sad představují dle hodnocení provedeného Programem OSN pro životní prostředí (UNEP) nejvýznamnější ekologické zátěže na území bývalé Jugoslávie, které vyžadují okamžitý sanační zásah. Česká republika se proto zaměřila na řešení tohoto závažného ekologického problému, který má dalekosáhlé negativní sociální a ekonomické důsledky pro dané lokality.

Při odstraňování ekologické havárie v rafinérii NIS Novi Sad pomáhala firma Dekonta, a.s.

Další aktivitou byla pomoc při využití elektrárenských popílků v dopravních stavbách, čímž dochází ke snížení ekologické zátěže v okolí elektráren. Navržený postup přispívá ke snížení záboru půdy, poklesu znečištění okolního prostředí i k redukci investičních nákladů na výstavbu zemních těles dopravních staveb.

Zdroje pitné vody

Zcela zásadní prioritou Srbska je oblast vodního hospodářství, resp. zajištění zásobování obyvatel pitnou vodou. Obecnou příčinou této potřeby je relativní nedostatek atmosférických srážek, především v letních měsících. Situaci komplikuje problém znečištění zdrojů vod v důsledku průmyslové a zemědělské činnosti. Nedostatek povrchových zdrojů vody omezuje také hospodářský rozvoj státu, proto je vyhledávání a zajištění dodávek pitné vody z podzemních zdrojů jednou z nutných podmínek zlepšení situace.

Česká republika nabídla pomoc při zabezpečení pitné vody pro obyvatelstvo v katastru města Valjevo, které se nachází v oblasti trpící nedostatkem přírodních zdrojů vody. Díky realizovaným aktivitám byl vybudován přivaděč surové vody do rekonstruované úpravny vody Pečina, rozšířena vodovodní síť a umožněno napojení dalších odběratelů. Dále byla ve městě Valjevo provedena sanace zdrojů znečištění vodního toku Kolubara.

Odpadové hospodářství

Problematika zaostalého systému odpadového hospodářství je jedním z nejzávažnějších ekologických problémů Srbska a její rychlé řešení je prioritou srbské vlády. Nedostatečné či nevyhovující řízení odpadového hospodářství vytváří environmentální a zdravotní rizika pro velké množství obyvatel.

Počet obyvatel **10 159 046** (2008)
Průměrná délka života **75,3 let**
HDP na hlavu **7 700 USD** (2007)
Růst HDP **7 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **N/A**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **< 0,2 %** (2001)
Nezaměstnanost **18,8 %** (2004)
Kojenecká úmrtnost **N/A**
Úmrtnost dětí do 5 let **N/A**
Školní docházka (zákl. školy) **96 %**
Negramotnost (starší 15 let) **3,6 %**

V rafinérii v Pančevu byly postaveny dekontaminační plochy a uskutečněny poloprovozní testy biodegradace zemin znečištěných ropnými uhlovodíky.

Česká republika přispěla k vytvoření podmínek pro zavedení integrovaného systému odpadového hospodářství v regionu Západní Bačka a v přilehlém městě Vrbas. Hlavním cílem projektu bylo zpracování Regionálního plánu odpadového hospodářství, zvýšení informovanosti obyvatel a odborné veřejnosti o problematice odpadového hospodářství a implementace konkrétního vybraného opatření identifikovaného Regionálním plánem.

Energetika a rozvoj technologií

Hospodářský úpadek a izolace Srbska měly za následek radikální omezení investic směřujících do produkce elektrické energie, byla přerušena výstavba moderních zařízení a technologií a prostředky byly investovány pouze do minimální údržby.

Česká republika se v řadě případů podílela na modernizaci technologického vybavení, nezbytného pro další sociálněekonomický rozvoj země. Přispěla k postupné modernizaci staničních signálně bezpečnostních zařízení železničních vleček ve Vreoci a Obrenovac, která je součástí řízení provozu tepelné elektrárny TENT. Čeští experti rovněž dodali a namontovali zařízení pro těžbu uhlí na dolech Rembas a Soko, a umožnili tak bezpečně a v odpovídající kapacitě odtěžit předpokládané množství uhlí z připravovaných důlních otvírek.

Využívání zemního plynu jako zdroje energie bylo v Srbsku pozastaveno v období válečného konfliktu a hospodářského úpadku, v současné době je však velmi naléhavým požadavkem v souvislosti s negativními environmentálními vlivy jiných zdrojů energie. Zajištění trvalého a stabilního zásobování plynem, teplem a tepelnou energií bylo výsledkem rozvojové spolupráce ve městech Loznice, Lešnice a v lázních Banja Koviljača. Realizované aktivity rovněž ovlivnily snížení míry nezaměstnanosti, jelikož stavební a montážní práce prováděla domácí pracovní síla.

Přenos zkušeností s moderními environmentálními technologiemi při využívání obnovitelných zdrojů energie a zvyšování energetické účinnosti bylo realizováno v oblasti Šumadija a ve městě Kragujevac. Tím Česká republika přispěla ke snižování nepříznivých dopadů energetického hospodářství na životní prostředí.

Sociální oblast

Prudké snížení životní úrovně v 90. letech v důsledku válečných konfliktů se významně odrazilo i na úrovni sociálních služeb. Jejich poskytování zůstává přes několik izolovaných iniciativ centralizované a kriticky podfinancované, chybějí dlouhodobé rozvojové koncepce, právní úprava sociálních služeb i širší povědomí o moderních metodách jejich poskytování.

Česká republika proto podpořila proces transformace sociálních ústavů a iniciovala změny v systému péče o mentálně postižené. Pomoc spočívala ve vybudování informačního a konzultačního centra v Bělehradě, kde jsou poskytovány konzultace osobám pečujícím o mentálně postižené a předávány informace odborné veřejnosti.

Aktivity české rozvojové spolupráce se dále soustředily na znevýhodněné skupiny obyvatelstva. Jednak šlo

Vybudování přivaděče vody v západní části Srbska provedla firma VHS z Brna.

Sportovní den v ústavu pro děti se speciálními potřebami v srbské Stamnici v rámci trilaterálního projektu, realizovaného společností Člověk v tísni ve spolupráci s kanadskou rozvojovou agenturou.

o sociální začleňování dětí předškolního věku v regionu Šumadija ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, kdy cílem bylo současně změnit nahlížení veřejnosti na tuto problematiku. Další aktivitou bylo vybavení centra pomoci pro oběti domácího násilí a zavedení systému pomoci klientkám při hledání způsobů zvýšení jejich ekonomické samostatnosti.

Ve spolupráci s kanadskou rozvojovou agenturou CIDA realizovala česká nevládní organizace v srbské Stamnici úspěšný projekt zaměřený na vzdělávání dětí se specifickými potřebami umístěných v ústavní péči, s cílem jejich perspektivní integrace do společnosti.

Transformační spolupráce

Dynamická občanská společnost je zárukou demokratického vývoje. Česká republika se proto svými aktivitami v Srbsku snažila napomoci zapojení veřejnosti do rozhodovacích procesů a přispět tak k posílení demokracie a rozvoji občanské společnosti na místní úrovni. Rovněž nabídla své zkušenosti při transformaci veřejné správy v regionu Šumadija.

> Bilaterální pomoc Srbsku v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Životní prostředí	25 524	38
Energetika a technologie	26 549	40
Sociální rozvoj	6 663	10
Transformační spolupráce	2 592	4
Další rozvojové aktivity	999	2
Humanitární pomoc	4 200	6
Celkem	**66 527**	**100**

Humanitární pomoc

Česká republika v roce 2007 poskytla humanitární pomoc na odminování Kosova prostřednictvím organizace HALO Trust.

Albánie
Jihovýchodní Evropa

Albánie je jednou z nejchudších evropských zemí. Celkové prostředí v zemi je značně poznamenáno politickou nestabilitou, poměrně rozšířenou korupcí a vysokým procentem šedé ekonomiky v zemi. Podle indexu lidského rozvoje se Albánie umístila v roce 2007 na 68. místě ze 177 hodnocených zemí.

Počet obyvatel **3 619 778** (2008)
Průměrná délka života **77,8 let**
HDP na hlavu **5 500 USD** (2007)
Růst HDP **5 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **< 2 %**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **< 0,2 %**
Nezaměstnanost **13–30 %** (2007)
Kojenecká úmrtnost **9/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **N/A**
Školní docházka (zákl. školy) **94 %**
Negramotnost (starší 15 let) **1,3 %**

Česká republika v Albánii realizuje aktivity v sektoru zdravotnictví a dopravy. Dále jsou albánským studentům nabízena stipendijní místa na českých vysokých školách.

Zdravotnictví

Česká republika se soustřeďuje na poskytování terénní paliativní péče o onkologicky a neurologicky nemocné, popřípadě nemocné AIDS. Díky činnosti české nevládní organizace jsou systematicky vzděláváni odborníci v oblasti komplexní paliativní péče o terminálně nemocné a v oblasti prevence a včasné diagnostiky onkologických onemocnění. Ve městě Durres a Tirana byla poskytnuta péče zahrnující vyhledávání nemocných, asistenci při diagnostice, přípravu léčebného plánu, edukaci rodinných příslušníků při ošetřování blízkého, provázení pacienta a jeho blízkých v době umírání, sociální pomoc a podporu pacientům a rodině.

> **Bilaterální pomoc Albánii v roce 2007 podle sektorů**

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Zdravotnictví	3 180	41
Doprava	2 329	30
Průmyslový rozvoj	1 280	16
Humanitární pomoc	1 000	13
Celkem	**7 789**	**100**

Doprava

Mezi priority albánské vlády patří modernizace a rekonstrukce železniční sítě. Česká republika se zaměřila na rekonstrukci železniční tratě Durres – Podgorac. Vyhodnotila stávající technické vybavení pro řízení albánské železniční dopravy a navrhla dostavbu spojení s Makedonií se zvláštním zřetelem na nejzatíženější úsek sítě Durres – Tirana.

Služby nevyléčitelně nemocným a vzdělávání odborníků pro tuto oblast zajistila v Albánii česká nevládní organizace Sue Ryder International.

Budování odborných kapacit

V souvislosti s přípravou Albánie na vstup do Evropské unie se čeští experti věnovali odstraňování technických překážek obchodu. Navázali na dřívější spolupráci s albánskými experty v oblasti harmonizace technických předpisů s legislativou EU.

Další aktivitou v této oblasti byla odborná pomoc českého Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví albánským testovacím institucím.

Humanitární pomoc

V souvislosti s rozsáhlými požáry poskytla Česká republika v roce 2007 Albánii humanitární pomoc formou dodávky technických komodit.

Černá Hora
Jihovýchodní Evropa

Republika Černá Hora vznikla po vyhlášení nezávislosti dne 3. června 2006 jako následnický stát někdejšího soustátí Srbska a Černé Hory. Představuje tradičně zemědělskou zemi, která mezi válkami a zvláště po druhé světové válce prošla částečnou industrializací. Česká republika se v Černé Hoře věnuje ochraně životního prostředí.

> Bilaterální pomoc Černé Hoře v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Životní prostředí	8 446	100
Celkem	**8 446**	**100**

Životní prostředí

Rozvojovými intervencemi v roce 2007 se Česká republika snažila přispět ke zlepšení životního prostředí obyvatel Černé Hory, konkrétně lokality Mojkovac. Realizované aktivity tematicky navázaly na jednoletý rozvojový projekt, který v dané lokalitě probíhal v roce 2005, a jejich cílem byla sanace, rekultivace a revitalizace skládky nebezpečného odpadu po těžbě olovo-zinečnatých rud. Možnou kontaminací nedaleké řeky Tary by nastala ekologická havárie s výrazným zásahem do ekosystému Národního parku Durmitor, který je pod ochranou UNESCO, jakož i dalších oblastí, neboť řeka Tara je součástí povodí Dunaje.

Sanace, rekultivace a revitalizace skládky nebezpečného odpadu v Mojkovaci v Černé Hoře byla realizována ve spolupráci s firmou Vodní zdroje, a.s.

Makedonie
Jihovýchodní Evropa

Makedonie patří mezi nejzaostalejší země ze států bývalé Jugoslávie. Ekonomickému růstu do roku 1996 bránily sankce OSN za války a řecké embargo. Jisté zlepšení ekonomické situace nastalo od konce 90. let díky úspěšné privatizaci a značné zahraniční pomoci. Česká republika se v Makedonii zabývá likvidací starých ekologických zátěží.

Životní prostředí

Staré ekologické zátěže jsou jedním z klíčových problémů ohrožujících životní prostředí Makedonské republiky. Aktivity České republiky jsou zaměřeny na zhodnocení starých ekologických zátěží v závodě na výrobu chemických látek ve Skopje – OHIS A.D. Hlavním cílem je provedení a vyhodnocení průzkumu znečištění, vypracování rizikové analýzy a snížení ekologických a zdravotních rizik.

Humanitární pomoc

V souvislosti s rozsáhlými požáry poskytla v roce 2007 Česká republika Makedonii humanitární pomoc formou dodávky technických komodit (přilby, speciální protipožární výstroj).

> Bilaterální pomoc Makedonii v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Životní prostředí	2 182	69
Humanitární pomoc	1 000	31
Celkem	**3 182**	**100**

Geografické zaměření:
Východní Evropa a Střední Asie

Moldavsko

Východní Evropa a Střední Asie

Moldavsko patří mezi nejméně rozvinuté evropské země – v roce 2007 se umístilo na 113. místě ze 177 zemí seřazených podle indexu lidského rozvoje. Pod hranicí chudoby zde žije kolem 40 % obyvatel. Ekonomická a sociální situace je poznamenána dlouhodobým úpadkem průmyslové výroby, nezaměstnaností a odchodem značné části práceschopného obyvatelstva do ciziny.

S ohledem na potřebnost rozvojové spolupráce i na dopady masové migrace obyvatel Moldavska na ostatní evropské země včetně České republiky bylo Moldavsko zařazeno mezi osm prioritních zemí zahraniční rozvojové spolupráce České republiky.

Spolupráce se primárně zaměřuje na oblast vodohospodářství a ochrany životního prostředí, na prevenci migrace a stabilizaci potenciálních migrantů, vzdělávání, sociální oblast a na transformační spolupráci. Česká republika rovněž poskytuje moldavským studentům stipendijní místa na českých vysokých školách.

Vodohospodářství

Celková situace v oblasti vodního hospodářství je charakterizována nedostatkem prostředků pro modernizaci velmi zastaralé infrastruktury – většina zařízení pro úpravu pitné vody a její distribuci, stejně jako kanalizace a čistírny odpadních vod, jsou v provozu více než 30 let.

Česká republika se proto zaměřila na snížení negativních vlivů systému vodního hospodářství na životní prostředí a zdraví obyvatel. Provedla rekonstrukci stávající čistírny odpadních vod ve městě Leova v jihovýchodním Moldavsku a připravuje rekonstrukci městské vodárny.

Moldavská republika požádala Českou republiku o spolupráci v oblasti monitoringu povrchových vod a ochrany před povodněmi v povodí řeky Reut, přítoku Dněstru, které je z hlediska rizika povodní nejzranitelnější. Spolupráce rovněž proběhla při komplexním zhodnocení ekologického zatížení modelové oblasti (Otaci) se zaměřením na ohrožení podzemních a povrchových vod antropogenními vlivy a při vypracování systému dat pro jejich ochranu a monitoring.

Stabilizaci obyvatelstva a vytváření nových pracovních příležitostí napomáhá v Moldavsku česká nevládní organizace Charita ČR.

Odstraňování ekologických zátěží

Cílem českých rozvojových aktivit zaměřených na likvidaci starých ekologických zátěží bylo snížení zdravotních rizik a sociálních a ekonomických důsledků ropného znečištění ve městě Iagara. Česká republika tak přispěla ke zlepšení stavu životního prostředí města, přičemž správní orgány a odborná veřejnost získaly zkušenosti v oblasti průzkumu a sanace ekologických zátěží.

Odpadové hospodářství

Na eliminaci následků rostoucí produkce odpadů na zdraví občanů a životní prostředí a následně na snížení negativních vlivů na kvalitu vod se zaměřily další rozvojové intervence v regionu Leova. Aktivity se soustředily na vytvoření efektivního systému nakládání s odpady. Byl připraven koncepční model odpadového hospodářství, který bude moci být aplikován v dalších oblastech Moldavské republiky.

Zemědělství a rozvoj venkova

Česká rozvojová spolupráce podpořila rozvoj venkova a zvýšení odbornosti řídících a poradenských pracovníků v oboru zemědělství a potravinářství, a to prostřednictvím seminářů, kurzů a exkurzí, ale i stáží a jiných forem zvyšování kvalifikace tak, aby lépe odpovídaly požadavkům moderní výroby a jejího řízení. Zároveň napomohla vytvoření základů pro transformaci zemědělského a potravinářského sektoru.

Vzdělávání a péče o mládež

V oblasti vzdělávání se Česká republika zaměřila na podporu rozvoje studijních programů na Moldavské státní zemědělské univerzitě v Kišiněvě a slaďování jejího vzdělá-

Počet obyvatel	**4 324 450** (2008)
Průměrná délka života	**70,5 let**
HDP na hlavu	**2 900 USD** (2007)
Růst HDP	**5 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den	**< 2 %**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let)	**< 0,2 %** (2001)
Nezaměstnanost	**2,1 %**
Kojenecká úmrtnost	**13,5/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let	**16/1000 porodů**
Školní docházka (zákl. školy)	**87 %**
Negramotnost (starší 15 let)	**1 %**

Rekonstrukce čistírny odpadních vod a vodárny města Leova v Moldavsku byla realizována ve spolupráci s českou firmou Ircon, s.r.o.

vacího systému se standardy EU. Kromě hodnocení studijních programů a předmětů na Moldavské státní zemědělské univerzitě a přednášek českých odborníků na univerzitě byl připraven návrh nových studijních oborů, hodnocení kreditního systému a implementace Boloňského procesu.

> Bilaterální pomoc Moldavsku v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Životní prostředí	8 837	23
Vodohospodářství	8 098	21
Vzdělávání	6 788	18
Migrace a bezpečnost	3 329	9
Zemědělství	2 400	6
Sociální rozvoj	1 768	5
Transformační spolupráce	1 528	4
Další rozvojové aktivity	957	2
Humanitární pomoc	5 000	12
Celkem	**38 705**	**100**

Moldavské komunity byly hluboce zasaženy a ovlivněny sociálními problémy, jako například masová migrace dospělých, zanechávajících děti v péči prarodičů či naprosto bez podpory, nedostatek komunitních služeb pro děti, rozpad rodin atd. České aktivity vycházejí vstříc snahám moldavského ministerstva školství a mládeže o uskutečnění vládního projektu reformy systému sociální ochrany dětí a rodiny „Rozvoj integrovaného systému sociálních služeb pro ohrožené rodiny a děti v rizikových situacích“.

Sociální oblast

Poskytování sociálních služeb zůstává navzdory několika izolovaným iniciativám neúnosně centralizované a kriticky podfinancované, chybějí dlouhodobé rozvojové koncepce, právní úpravy i širší povědomí o moderních metodách poskytování sociálních služeb. Hlavním záměrem rozvojových aktivit České republiky bylo přispět k rozvoji a modernizaci systému domácí pečovatelské služby v regionech Cahul a Dubasari. Díky české spolupráci byl zahájen projekt směřující ke zvýšení kvality a dostupnosti domácí pečovatelské služby.

Stabilizace obyvatelstva a prevence nelegální migrace

Stabilizace potenciálních migrantů je prioritou moldavské vlády. Odchodem zhruba 30–40 % práceschopného obyvatelstva do ciziny pro nemožnost zajistit si životní potřeby v Moldavsku došlo v některých oblastech k citelnému úbytku obyvatelstva. Česká republika se proto ve spolupráci s českými nevládními organizacemi zaměřila na podporu vzniku pracovních příležitostí v Moldavsku. Cílem je přispět ke snížení nelegální migrace ze země a zvýšit informovanost o problematických aspektech migrace.

Dále byly ve spolupráci s českou pobočkou Mezinárodní organizace pro migraci organizovány odborné kurzy pro studenty z internátních škol v různých regionech Moldavska, které měly za cíl přispět ke stabilizaci cílové skupiny mládeže a zlepšit její možnosti na trhu práce. Tématem aktivit byla i prevence obchodování s lidmi u ohrožené skupiny moldavského obyvatelstva.

Podpora občanské společnosti

Mezi programové priority transformační spolupráce v Moldavsku patří především pomoc při rozvoji občanské společnosti, posilování kapacit nevládních organizací a demokratických institucí, zejména na místní úrovni, a vzdělávání mladých odborníků a úředníků ve státním sektoru. Dosahování těchto cílů by mělo podpořit sbližování organizací a institucí z obou břehů Dněstru a pomoci tak překonat problémy bránící udržitelnému řešení situace v Podněstří.

Humanitární pomoc

Česká republika poskytla v roce 2007 Moldavsku humanitární pomoc formou dodávky osiv ozimé pšenice pro zemědělské oblasti, postižené katastrofálním suchem, a přímou pomoc obětem sucha.

Gruzie
Východní Evropa a Střední Asie

K rozvoji životních podmínek a stabilizaci gruzínského obyvatelstva přispěly aktivity organizované nevládní organizací Charita ČR.

Gruzii se v několika posledních letech díky hospodářským reformám a opatřením proti korupci do určité míry podařilo nastartovat hospodářský růst a zahájit obnovu země. V roce 2007 se Gruzie nacházela na 98. místě v žebříčku států podle ukazatele lidského rozvoje.

Počet obyvatel	**4 630 841** (2008)
Průměrná délka života	**76,5 let**
HDP na hlavu	**4 700 USD** (2007)
Růst HDP	**12,4 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den	**< 2 %**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let)	**0,1 %** (2003)
Nezaměstnanost	**13,6 %** (2006)
Kojenecká úmrtnost	**17/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let	**45/1000 porodů**
Školní docházka (zákl. školy)	**93 %**
Negramotnost (starší 15 let)	**1 %**

Česká republika realizuje v Gruzii aktivity zaměřené na stabilizaci obyvatelstva, prevenci ilegální migrace a podporu rozvoje migračního a pohraničního managementu. Dále se zabývá intervencemi v sektoru zemědělství a sociálního rozvoje. Gruzínským studentům jsou rovněž nabízena stipendijní místa na českých vysokých školách.

Stabilizace obyvatel a prevence nelegální migrace

Cílem realizovaných rozvojových aktivit České republiky v roce 2007 bylo motivovat jednotlivce nebo celé rodiny s vyšším migračním potenciálem tak, aby uplatnily svůj lidský kapitál v Gruzii. Proto byla uspořádána manažerská školení v sociálních dovednostech, rekvalifikaci a doplňkové kvalifikaci pro začínající podnikatele z regionu Samtskhe/Javakheti. Záměrem bylo omezit nelegální migraci z Gruzie do ČR a v širším pohledu do zemí EU, dále ochránit ty, kteří se stali oběťmi mezinárodních sítí, a také přispět ke stabilizaci a rozvoji životních podmínek obyvatel ve vybrané oblasti.

Ve spolupráci s českou pobočkou Mezinárodní organizace pro migraci byly rovněž podniknuty kroky k založení pracovně poradenského a zprostředkovatelského centra v Tbilisi, které bude gruzínským navrátilcům nabízet služby z oblasti pracovněprávního poradenství.

Pomoc vnitřně přesídleným osobám

Ústředním tématem transformační spolupráce v Gruzii je pomoc při řešení situace vnitřně přesídlených osob, která je z hlediska úspěšné transformace vnímána jako klíčová. Gruzínské republice se dosud nepodařilo vypořádat se s následky vysídlení statisíců osob gruzínské národnosti z území separatistických republik Jižní Osetie a Abcházie. Většina z nich pobývá dodnes na území Gruzínské republiky ve velmi špatných podmínkách v ubytovacích centrech pro běžence a je závislá výhradně na sociální a humanitární pomoci. Díky české pomoci byli proškoleni pracovníci nevládních organizací, které se problematice uprchlíků a vnitřně vysídlených osob věnují.

Zemědělství

V oblasti zemědělství se Česká republika v roce 2007 zaměřila na modernizaci malovýrobního výkupu a zpracovávání mléka a podporu odbytu mléčné produkce místních farmářů v oblasti Dmanisi. V rámci spolupráce byly lokálně zaváděny sanitární, veterinární a hygienické normy a byla zvýšena kvalita mléčných výrobků. Modelový malý závod byl vybaven vhodnými technologiemi na prvotní a následné zpracování mléka.

Sociální oblast

Aktivity České republiky v sociální oblasti se soustředily na rozvoj venkovské oblasti v okolí města Kutaisi, kde díky vybudování skleníku v areálu Domu naděje bylo vytvořeno útočiště pro mladé bezdomovce. Další aktivitou byla podpora dílny na výrobu koberců v Domě dětí Charity Gruzie.

> Bilaterální pomoc Gruzii v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Prevence nelegální migrace	7 414	77
Sociální rozvoj	1 000	11
Zemědělství	750	8
Transformační spolupráce	336	4
Celkem	**9 500**	**100**

Ukrajina
Východní Evropa a Střední Asie

Ukrajina se řadí mezi země s nižším středním příjmem. Po rozpadu SSSR v roce 1991 a po získání nezávislosti Ukrajina prošla velmi složitým vývojem, který měl za následek značný propad životní úrovně, odchod velké části práceschopného obyvatelstva za prací do zahraničí a problémy s udržením alespoň minimálních investic do průmyslu, zemědělství a lesnictví.

Počet obyvatel **45 994 287** (2008)
Průměrná délka života **68,1 let**
HDP na hlavu **6 900 USD** (2007)
Růst HDP **7,3 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **< 2 %**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **1,4 %** (2003)
Nezaměstnanost **2,3 %**
Kojenecká úmrtnost **9/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **17/1000 porodů**
Školní docházka (zákl. školy) **83 %**
Negramotnost (starší 15 let) **1 %**

Česká republika navázala rozvojovou spolupráci s Ukrajinou v polovině 90. let. Mezi hlavní oblasti patří stabilizace obyvatelstva a prevence nelegální migrace, lesnictví a energetika. Ukrajinským studentům jsou poskytována stipendijní místa na českých vysokých školách.

Stabilizace obyvatelstva a prevence nelegální migrace

Ve spolupráci s českými nevládními organizacemi bylo v oblastech Lvova, Kyjeva, Charkova a Užhorodu nabízeno migrační poradenství, vzdělávací a profesní kurzy, které měly posílit občanskoprávní, materiální a sociální zázemí potenciálních pracovních migrantů směřujících do zemí EU a migrantů ze třetích zemí. Cílem byla prevence zneužívání ukrajinských pracovních migrantů na českém trhu práce, a to prostřednictvím sítě fungujících ukrajinských a českých konzultačních center, poskytujících odborné poradenství a asistenci při zprostředkování zaměstnání na českém trhu práce.

> Bilaterální pomoc Ukrajině v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Prevence nelegální migrace	4 846	55
Transformační spolupráce	2 267	26
Lesnictví	1 380	16
Energetika	225	3
Celkem	**8 718**	**100**

Mezi další rozvojové aktivity patřilo pořádání volnočasových kroužků pro mládež, sociálněpsychologické poradenství a poradenství zaměřené na možnosti získání zaměstnání pro zranitelné skupiny mládeže.

Podpora přechodu k demokracii

Po předčasných parlamentních volbách konaných v září 2007 je ukrajinská společnost stále rozdělena na část preferující prozápadní směřování Ukrajiny a na voliče Strany regionů, která preferuje užší spolupráci s Ruskem a je skeptická vůči procesu evropské integrace, stejně jako integrace do NATO. Program transformační spolupráce se proto na Ukrajině kromě sdílení obecnějších zkušeností s přeměnou centrálně řízeného hospodářství v tržní ekonomiku a s přechodem k demokracii zaměřil na předávání zkušeností s přípravou na členství v Evropské unii a NATO.

Energetika

Česká republika se v roce 2007 věnovala porovnání modernizace a bezpečnosti českých a ukrajinských jaderných elektráren. Pomohla při zpracování technické specifikace parametrů pro jednotlivé odborné oblasti s důrazem na bezpečnost jaderných elektráren Rovno 1 a Jižně Ukrajinská 1, dále nabídla expertní pomoc v šesti klíčových disciplinách, souvisejících s bezpečností a dlouhodobou životností, údržbou a nedestruktivními kontrolami, a pomoc při zpracování bezpečnostních zpráv v oblasti provozu, zejména ve vztahu k nápravným a modernizačním opatřením.

Lesnictví

K posílení sektoru lesního hospodářství a ke kvalitnější ochraně lesních ekosystémů na Ukrajině přispěla Česká republika v roce 2007 tím, že vybudovala informační systém hospodářské úpravy lesů a lesního hospodářství. Tento systém poskytuje komplexní informace o lesích a lesních ekosystémech a přispěl i k posílení odborných znalostí a dovedností pracovníků celé řady zainteresovaných ukrajinských institucí a studentů zemědělských vysokých škol.

K ochraně lesních ekosystémů byl na Ukrajině za přispění Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů zaveden informační systém lesního hospodářství.

Bělorusko
Východní Evropa a Střední Asie

Režim prezidenta Alexandra Lukašenka v současném Bělorusku je nedemokratickým autoritářským systémem, porušujícím lidská práva a základní svobody občanů.

Česká republika podporuje v Bělorusku aktivity občanských sdružení a pronásledovaných osob, směřující k posílení demokracie.

> Bilaterální pomoc Bělorusku v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Podpora demokracie	9 449	100
Celkem	**9 449**	**100**

Podpora demokracie

Česká republika se snaží přispět ke zlepšení situace v zemi působením ve třech prioritních oblastech. První z nich je podpora osob nespravedlivě stíhaných, kterým je poskytována právní, sociální i materiální asistence, jež jim pomáhá překonávat složitou životní situaci.

Druhou prioritu představuje vzdělávání alternativních elit. V jejím rámci jsou realizovány vzdělávací semináře či stáže pro pracovníky běloruských neziskových organizací, místní správy či profesních organizací. S obdobnou motivací jsou rovněž poskytována studijní stipendia běloruským studentům. Třetím klíčovým tématem transformační spolupráce je šíření nezávislých informací.

Většina běloruských občanů nemá přístup k nezávislému zdroji informací a narušení informačního monopolu vládnoucího režimu je proto nezbytným předpokladem demokratizačních snah v zemi.

Arménie
Východní Evropa a Střední Asie

Arménie je chudá země, v níž i přes vysoký hospodářský růst nedochází k dostatečnému růstu zaměstnanosti a snižování chudoby. Podle údajů Národního statistického úřadu žije v Arménii pod hranicí chudoby stále 34,6 % obyvatelstva.

Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky se v Arménii soustřeďuje na prevenci nelegální migrace. Česká republika rovněž v minulosti nabízela arménským studentům stipendijní místa na českých vysokých školách.

Prevence nelegální migrace

Rozvojové aktivity České republiky byly v roce 2007 zaměřeny na předání informací veřejnosti o riziku nelegální migrace a o azylové politice EU, o procedurách přijetí azylantů a o situaci a možnostech uplatnění na pracovním trhu v ČR. Aktivity proběhly jednak v Informačním centru v Jerevanu a dále v Kotajském kraji, kde byla vytvořena databáze volných pracovních příležitostí, která slouží zájemcům o práci z řad místních obyvatel.

Další spolupráce se zaměřila na snížení neregulérní migrace podporou ekonomické integrace a vytváření pracovních příležitostí pro sociálně slabé studenty z vybraných internátních škol. Dále byly učitelům z internátních škol a studentům z různých regionů Arménie nabízeny kurzy a školení s cílem zlepšení odborné výuky.

> Bilaterální pomoc Arménii v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Prevence nelegální migrace	4 090	100
Celkem	**4 090**	**100**

Kyrgyzstán
Východní Evropa a Střední Asie

Kyrgyzstán je méně vyspělá země Střední Asie s nevyužitým nerostným potenciálem, v níž po politickém převratu v březnu 2005 došlo k otřesení již tak slabé ekonomiky. V roce 2007 nastalo opětovné oživení, nicméně sociální situace obyvatelstva se příliš nezlepšila a pod národní hranicí chudoby zde žilo 41 % obyvatel. Podle ukazatele lidského rozvoje byla země v roce 2007 na 116. místě ze 177 hodnocených zemí.

> Bilaterální pomoc Kyrgyzstánu v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Životní prostředí	2 738	100
Celkem	**2 738**	**100**

Česká republika se v Kyrgyzstánu věnuje rozvojové spolupráci v oblasti životního prostředí. Kyrgyzským studentům nabízí stipendijní místa na českých vysokých školách.

Životní prostředí

Průvaly vysokohorských jezer patří k nejčastějším přírodním katastrofám na celém světě a dochází k nim také ve velehorách Kyrgyzstánu. Současné klimatické změny jsou příčinou rychlého ústupu ledovců a zvyšování dynamiky vývoje jezer. Na území Kyrgyzstánu je v současné době přes 200 jezer řazeno do jedné ze tří kategorií nebezpečnosti a každý rok zde vzniká mnoho nových jezer.

Záměrem českých rozvojových aktivit bylo pomoci kyrgyzské vládě zajistit bezpečnost v ohrožených údolích, a tím vytvořit podmínky pro jejich dlouhodobý rozvoj. Čeští odborníci proto pomohli kyrgyzským partnerům prostudovat vybraná jezera v různých oblastech Kyrgyzstánu a posoudit jejich aktuální nebezpečnost. Ve dvou modelových údolích byla provedena analýza rizik, byly vymezeny ohrožené a nebezpečné zóny a postupně zde bude položen základ systému včasného varování.

Analýzu rizik v ohrožených ledovcových údolích, která poslouží jako základ pro systém včasného varování, provedla geologická společnost Geomin družstvo.

Počet obyvatel **5 356 869** (2008)
Průměrná délka života **69,1 let**
HDP na hlavu **2 000 USD** (2007)
Růst HDP **8,2 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **< 2 %**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **0,1 %** (2001)
Nezaměstnanost **18 %** (2004)
Kojenecká úmrtnost **32/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **67/1000 porodů**
Školní docházka (zákl. školy) **86 %**
Negramotnost (starší 15 let) **1 %**

Kazachstán
Východní Evropa a Střední Asie

Kazachstán je středoasijská země, která od roku 2000 usiluje o všestranný rozvoj hospodářství. Stav ekonomiky i životního prostředí však stále vyžaduje pomoc zahraničních dárců. V roce 2007 se země umístila na 73. místě podle indexu lidského rozvoje.

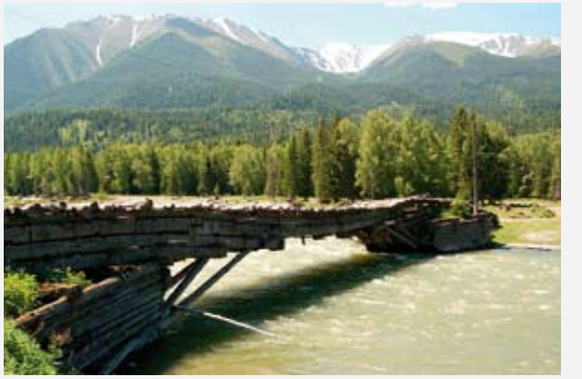
Česká republika se v Kazachstánu cíleně zaměřuje na ochranu životního prostředí. Kazašským studentům je díky vládním stipendiím umožněno studovat na českých vysokých školách.

Životní prostředí

Pro absenci moderních postupů a nedostatek odborných kádrů neexistuje v chráněných územích Kazachstánu dostatečný systém ochrany přírody. Rozvoj ekoturistiky a ekologicky čisté produkce přitom představuje hlavní směr trvale udržitelného hospodářského rozvoje celého regionu. Hlavním záměrem českých rozvojových aktivit v roce 2007 bylo proto zlepšení stavu ochrany biodiverzity v centrálním území jižního Altaje – východokazašského Národního parku Katon-Karagaj. Česká republika přispěla k zavedení integrovaného ekosystémového konceptu a moderního know-how a tím podpořila současné struktury řízení parku. Realizované aktivity posílily ekologické povědomí místního obyvatelstva.

> Bilaterální pomoc Kazachstánu v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Životní prostředí	3 019	100
Celkem	**3 019**	**100**

Panenská příroda Altaje skýtá velký potenciál pro dlouhodobě udržitelný rozvoj regionu.

Uzbekistán
Východní Evropa a Střední Asie

Uzbekistán je rozvíjející se zemědělsko-průmyslová země, v níž žije zhruba polovina obyvatel Střední Asie (okolo 27 milionů). I přes velké nerostné bohatství se ekonomika potýká se značnými problémy. Země se podle ukazatele lidského rozvoje v roce 2007 umístila na 113. místě.

Česká republika se v Uzbekistánu zaměřila na pomoc v oblasti vodohospodářství. Uzbeckým studentům poskytovala stipendijní místa na českých vysokých školách.

Vodohospodářství

V současné době je v oblasti Aralu trvalý nedostatek pitné vody, jehož příčinou je vysychání Aralského moře a úbytek přítoku vody do řeky Amudarja. Vzhledem k tomuto problému financovala Česká republika v roce 2007 projekt na zlepšení kvality pitné a závlahové vody v oblasti Aralského moře.

Hospodaření s vodou a snaha zabránit znečištění životního prostředí byly cílem rozvojové spolupráce zaměřené na vytvoření infrastruktury malých čisticích zařízení a dodávky nezávadné vody do dětského tuberkulózního sanatoria v Nukusu. Za použití českého zařízení byla zavedena technologie na čištění vody od ropných produktů, kovů a bakterií cestou praktického využití malých čisticích stanic v různých objektech. Vyčištěná voda se může druhotně využívat v technologických procesech nebo při zálivce rostlin.

> Bilaterální pomoc Uzbekistánu v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Životní prostředí	3 490	100
Celkem	**3 490**	**100**

Geografické zaměření: **Asie**

Mongolsko
Asie

Mongolsko patří mezi méně rozvinuté země světa. Hospodářský rozvoj země komplikuje relativní izolace země, vyplývající z vnitrozemské polohy, velká rozloha, nízká hustota obyvatelstva a extrémní klimatické podmínky. V roce 2007 se Mongolsko nacházelo na 114. místě ze 177 zemí seřazených podle indexu lidského rozvoje a pod hranicí chudoby zde žilo přes 36 % obyvatel.

Rozvojová spolupráce mezi ČR a Mongolskem byla obnovena ve druhé polovině 90. let. V roce 2004 bylo určeno prioritní zemí zahraniční rozvojové spolupráce České republiky, a to zejména pro potřebnost rozvojové pomoci a mimořádně silné tradice spolupráce s bývalým Československem.

V současné době jsou zde realizovány projekty v sektorech průmyslu, životního prostředí, zemědělství a sociálního rozvoje. Česká republika rovněž poskytuje mongolským studentům stipendijní místa na českých vysokých školách.

Průmysl

Průmyslová výroba v Mongolsku zaznamenala po roce 1990 útlum. V současné době nicméně představuje významnou část produkce a mongolská vláda si stanovila rozvoj průmyslové výroby orientované na export za prioritu. Vážným problémem mongolského průmyslu zůstává používání zastaralých technologií a zařízení a s tím související nízká produktivita.

Proto se Česká republika v roce 2007 zaměřila na zlepšení technologické úrovně. V Ulánbátaru byla předána technologie pro modernizaci pohonů a řízení bloku elektrárny č. 4. Na Mongolské státní univerzitě přispěla Česká republika k vybudování technoparku pro výuku regulace točivých strojů.

Nedostatek kvalitních zdrojů pitné vody byl důvodem pro aktivity geologické společnosti Geomin družstvo, směřující k zajištění zásobování města Erdenet a jeho okolí pitnou vodou.

Zajištění vodních zdrojů

Mongolsko charakterizuje relativní nedostatek vodních zdrojů, což má negativní vliv na zdraví a životní standard obyvatelstva, životní prostředí, rozvoj zemědělství a dalších ekonomických aktivit. Naléhavou prioritou mongolské vlády je proto zajišťování nových, popřípadě obnova starých zdrojů pitné vody a jejich racionální využívání, stejně tak jako zlepšování kvality vody.

Česká republika se proto zaměřila na zlepšení neúnosné situace v zásobování pitnou vodou v chudinských čtvrtích (jurtovištích) v hlavním městě Mongolska Ulánbátaru a v okolí města Erdenet a dále na zajištění vodních zdrojů v polopouštních oblastech provincie Suchbátar. Pomohla s vybudováním nových jímacích objektů, které umožňují zvýšení celkové dostupnosti pitné vody pro místní obyvatelstvo a napomáhají k zabezpečení jejich základních hygienických potřeb.

Kromě zajišťování nových zdrojů a rekonstrukce poškozených zdrojů pitné vody přispěla Česká republika ke zlepšení kvality vody čištěním odpadních vod, a to v kožedělném závodě v Darchanu. Hlavním cílem realizovaných aktivit bylo prověřit v poloprovozních podmínkách oddělené čištění chromových vod při činění kůží.

Počet obyvatel **2 951 786** (2007)
Průměrná délka života **66,9 let** (2007)
HDP na hlavu **2 900 USD** (2007)
Růst HDP **9,9 %** (2006)
Lidé žijící s < 1 USD na den **10,8 %**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **< 0,1 %** (2003)
Nezaměstnanost **3 %** (2004)
Kojenecká úmrtnost **42/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **N/A**
Školní docházka (zákl. školy) **84 %**
Negramotnost (starší 15 let) **2,2 %**

Odstraňování ekologických zátěží

Za poslední desetiletí průmyslového rozvoje se Mongolsko nevyhnulo zásahům člověka do přírodních ekosystémů. Mongolská ekonomika je založena z velké části na vývozu surovin a tato strategie s sebou nese negativní důsledky právě ve velkém množství ekologických zátěží, na jejichž monitoring a především sanaci nemá Mongolsko dostatek finančních prostředků ani odborných kapacit.

V roce 2007 byla provedena identifikace ekologických zátěží, které jsou způsobovány používáním rtuti v technologickém procesu úpravy rudy při těžbě ložisek zlata, a sle-

Modernizace mongolského systému sociální práce byla hlavním cílem aktivit realizovaných nevládní organizací Charita Česká republika.

dování stupně znečištění půd a podzemních a povrchových vod rtutí v oblastech s rozvinutou těžbou. Díky dlouhodobému monitoringu způsobů těžby a úpravy rudních i rozsypových ložisek zlata by mělo dojít ke zlepšení ochrany životního prostředí v oblasti povodí řeky Selenge.

> Bilaterální pomoc Mongolsku v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Průmyslový rozvoj	28 797	50
Životní prostředí	15 953	27
Zemědělství	8 900	16
Sociální rozvoj	2 650	5
Další rozvojové aktivity	1 000	2
Celkem	**57 300**	**100**

Zemědělství a rozvoj venkova

Mongolské zemědělství charakterizuje koncentrace na živočišnou výrobu extenzivního typu (pastevecký chov dobytka). Rostlinná výroba doznala po roce 1990 výrazný útlum a Mongolsko tak nyní není v této oblasti soběstačné. To má negativní vliv na obchodní bilanci země, cenovou dostupnost potravin a nutriční zajištění nejchudších vrstev obyvatelstva. Záměrem rozvojové spolupráce v sektoru zemědělství a rozvoje venkova bylo dlouhodobé snížení chudoby prostřednictvím zlepšení potravinového zabezpečení.

V oblasti živočišné výroby Česká republika vytvořila podmínky pro další efektivní samofinancování závodu v lokalitě Bochog a jeho dalšího investičního rozvoje již z vlastních zdrojů. Podílela se na modernizaci drůbežárny, jež umožnila zvýšení současné kapacity výroby. Rovněž přispěla ke zlepšení konkurenceschopnosti mongolských chovatelů na mezinárodním trhu s masem, a to zejména tím, že zavedla zdokonalený model identifikace a registrace hospodářských zvířat.

Vybudováním nového závodu na zpracování masa a kůží Česká republika napomohla ke zlepšení dostupnosti zpracovatelských kapacit pro pastevce v Centrálním kraji (ajmaku) a k dlouhodobému zvýšení jejich příjmů, rozšíření obchodních a pracovních příležitostí včetně exportních možností, zlepšení hygieny výroby masa a eliminaci rizik pro zdravotní stav obyvatelstva.

V oblasti rostlinné výroby byla díky rozvojové spolupráci vybudována modelová funkční rostlinná farma v polopouštních oblastech severní Gobi s komplexním know-how pro pěstování, skladování, přepravu a zpracování rostlinné výroby a ke zlepšení rostlinné produkce v provincii Dornogobi.

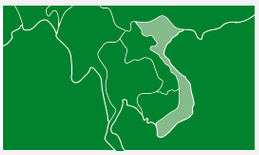
Sociální oblast

V sociální oblasti bylo v roce 2007 díky česko-mongolské spolupráci modernizováno Dětské centrum pro vzdělávání opuštěných dětí a byl realizován projekt na zvýšení počtu pracovních míst pro tělesně postižené osoby. Rovněž pokračovala příprava zavedení studijního programu, jehož cílem je urychlit modernizaci systému sociální práce a souvisejícího vzdělávání v Mongolsku.

Ke zlepšení rostlinné produkce v provincii Dornogobi v Mongolsku přispěla česká nevládní organizace ADRA.

Vietnam
Asie

Pomoc při rehabilitaci vietnamské provincie Thua Thien Hue, zasažené dioxiny, nabídla firma Dekonta, a.s.

Vysoká míra potřebnosti rozvojové spolupráce vychází z nepříznivé ekonomické a sociální situace Vietnamu. V posledních osmnácti letech probíhaly ve Vietnamu významné reformy, jejichž výsledkem je např. snížení úrovně chudoby o polovinu od začátku 90. let, země se však stále potýká se závažnými problémy a chudobou, především ve venkovských oblastech. V roce 2007 se Vietnam umístil na 105. místě ze 177 zemí seřazených podle indexu lidského rozvoje.

Počet obyvatel **85 262 356** (2007)
Průměrná délka života **71 let** (2007)
HDP na hlavu **2 600 USD** (2007)
Růst HDP **8,5 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **N/A**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **< 0,4 %** (2003)
Nezaměstnanost **5,1 %** (2007)
Kojenecká úmrtnost **24/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **53/1000 porodů**
Školní docházka (zákl. školy) **88 %**
Negramotnost (starší 15 let) **9,7 %**

Česká republika určila Vietnam jako prioritní zemi rozvojové spolupráce, a to zejména kvůli vysoké potřebnosti rozvojové asistence, ale i s ohledem na dlouhodobou tradici vzájemných vztahů. V současnosti jsou prioritními oblastmi České republiky ve Vietnamu ochrana životního prostředí, zemědělství, sociální rozvoj, ekonomický a průmyslový rozvoj a vzdělávání.

Významným tématem je pomoc při řešení následků působení průmyslových jedů (dioxinů). Česká republika rovněž poskytuje vietnamským studentům stipendijní místa na českých vysokých školách.

Spolupráce se zaměřuje na oblast středovietnamské provincie Thua Thien Hue, která patří z hlediska rozvojové spolupráce mezi nejpotřebnější. Tato provincie byla silně postižena za války v 60. a 70. letech 20. století a dosud patří k méně rozvinutým oblastem Vietnamu.

Nakládání s odpady

V posledních osmnácti letech prošel Vietnam velmi rychlým ekonomickým rozvojem. Stinnou stránkou této skutečnosti je fakt, že kromě úspěchů v oblasti ekonomického rozvoje čelí nyní Vietnam také vážným problémům v oblasti životního prostředí, souvisejících zejména s produkcí velkého množství odpadních vod, plynných i tuhých odpadů.

Česká rozvojová spolupráce se ve třech partnerských provinciích, tj. Lam Dong, Ninh Binh a Thua Thien Hue zaměřila na činnosti, které přispívají k eliminaci následků rostoucí produkce odpadů na zdraví občanů a životní prostředí. Aktivity byly zaměřeny na vytvoření efektivního a ekonomicky dostupného nakládání s odpady na základě regionálního plánování v odpadovém hospodářství.

Odstraňování starých ekologických zátěží

Jedním z nejzávažnějších problémů, s nimiž se Vietnam v oblasti životního prostředí potýká, je vysoká kontaminace části země nebezpečnými látkami. Jde o 5–10 % plochy, která je zamořena toxickými jedy, a to především dioxiny, které byly používány za války v 60. a 70. letech minulého století.

Česká republika disponuje kvalitním technickým a odborným zázemím a zkušenostmi s odstraňováním průmyslového znečištění, a proto se snaží přispět k rehabilitaci oblastí provincie Thua Thien Hue, zasažených dioxiny. Usiluje o minimalizaci zdravotních rizik vyplývajících z dioxinové kontaminace a následně o zlepšení sociální a ekonomické situace v provincii. Konečným efektem bude zlepšení životních podmínek místních obyvatel, zlepšení přístupu k nezávadné pitné vodě a omezení vstupu dioxinů do potravního řetězce.

V tradičních vesnických centrech řemeslné výroby ve Vietnamu byl českou nevládní organizací ve spolupráci s kanadskou rozvojovou agenturou realizován projekt s cílem zvýšit povědomí a kapacity ke snižování environmentálních rizik.

Průzkum vodních zdrojů

Přes obecnou dostupnost vody ve Vietnamu nemá přibližně 40 % populace přístup k pitné a nezávadné vodě. Kromě jiných aspektů se na této skutečnosti podílí i rozvoj prů-

Efektivní nakládání s odpady a příprava regionálního plánu odpadového hospodářství pro Vietnam bylo cílem pomoci firmy ETC Consulting Group, s.r.o.

myslových zón a fakt, že populační růst je rychlejší než rozvoj infrastruktury. Česká rozvojová spolupráce se zaměřila na vyhledávání a průzkum zdrojů kvalitní pitné vody ve třech různých lokalitách v provincii Nghe An na severu středního Vietnamu.

Sociální rozvoj

Pomoc při řešení sociálních a zdravotních následků působení dioxinů je hlavní prioritou regionální správy provincie Thua Thien Hue. V současnosti v této oblasti žije několik tisíc lidí vážně postižených dioxiny a rodí se již třetí generace těžce postižených dětí.

Podpora těchto osob ze strany státu ani regionu není dostačující, proto je rozvojová pomoc České republiky orientována především na sociální začleňování znevýhodněných skupin obyvatel (starých lidí, sirotků, ohrožených dětí atp.). Aktivity v této oblasti jsou úzce koordinovány s ústředními a regionálními institucemi státní správy země.

Využívání alternativních zdrojů energie

Rozsáhlé oblasti venkova nejsou pokryty dodávkami elektrické energie, což negativně ovlivňuje celkový hospodářský a sociální rozvoj těchto oblastí. Česká rozvojová spolupráce se věnovala podpoře ekologicky obnovitelných zdrojů energie, zejména pak energie vodní. Výstavba malých vodních elektráren coby nezávislých zdrojů energie formou šetrnou k životnímu prostředí umožňuje udržitelný rozvoj venkovských oblastí.

Lesnictví

V oblastech středního Vietnamu došlo za válečného konfliktu k výrazným zásahům do lesních ekosystémů, které se vzhledem k velkému ekologickému zatížení nedaří úspěšně revitalizovat. Z tohoto důvodu zde vzniká značný prostor pro aktivity spojené s inventarizací lesních ekosystémů a pro podporu aktuálně připravovaného programu vietnamské národní inventarizace lesů.

Česká rozvojová spolupráce se v této oblasti zaměřila na revitalizaci odlesněných území na Centrální vrchovině v komunitě Phong My v provincii Thua Thien Hue a dále na transfer metodických a technologických poznatků v oblasti inventarizace lesních ekosystémů. Cílem těchto aktivit je přispět ke zlepšení integrálního řízení a k rozvoji trvale udržitelných způsobů využití lesních ekosystémů, vodních a půdních zdrojů.

Vybavení zdravotnických zařízení

Nedostatek moderních lékařských přístrojů představuje značný problém pro vietnamské zdravotnictví. Omezuje kvalitu a dostupnost lékařské péče a tím negativně ovlivňuje zdravotní stav obyvatelstva.

Česká rozvojová spolupráce přispěla k vybavení zdravotnických zařízení specializovanou technikou. Součástí spolupráce bylo i školení personálu, zaměřené na obsluhu a údržbu dodaných zařízení. Vybudování střediska ortopedie a rehabilitace pro zdravotně postiženou mládež v provincii Bac Thai pomohlo zvýšit úroveň a kvalitu zdravotní péče v těchto oborech v severních oblastech Vietnamu. Situace ve vietnamském zdravotnictví byla zlepšena rovněž díky rekonstrukci a modernizaci technického vybavení nemocnice v Haiphongu.

Průmyslový a technický rozvoj

Pozornost českých expertů byla zaměřena na přípravu lidských zdrojů pro strojírenství a podobné oblasti průmyslu. V Nha Trangu bylo vybudováno středisko pro vyšší odborné vzdělávání a pro zvyšování odborné kvalifikace techniků. Rovněž byla poskytnuta technická a metodická podpora rozvoji technického, environmentálního a zemědělského inženýrství při Hanojské zemědělské univerzitě.

Environmentální rizika, spojená s vietnamskou venkovskou řemeslnou výrobou, pomohla snižovat v rámci trilaterálního projektu česká nevládní organizace Development Worldwide.

Čeští odborníci se na této univerzitě podíleli na přípravě restrukturalizace starých studijních oborů a na vzniku nových bakalářských a magisterských programů.

Česko-vietnamská spolupráce dále napomohla osvojení surovinové základny pro průmyslové využití ve sklářském průmyslu v okrese Phong Dien, provincie Thua Thien Hue.

Humanitární pomoc

Humanitární pomoc, kterou Česká republika poskytla v roce 2006 oblastem postiženým tajfunem Xangsane, byla realizována i v roce 2007 prostřednictvím české nevládní organizace. Šlo zejména o rekonstrukci obytných domů, školy a opravy hrází v provincii Thua Thien Hue.

> Bilaterální pomoc Vietnamu v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Průmyslový rozvoj	20 010	43
Životní prostředí	13 958	30
Zemědělství	8 976	19
Sociální rozvoj	2 702	6
Další rozvojové aktivity	1 019	2
Celkem	**46 665**	**100**

Afghánistán
Asie

Afghánistán je velmi chudá země, závislá na zemědělství a chovu dobytka. Většina obyvatelstva trpí nedostatkem potravy, oblečení, bydlení, lékařské péče a dalšími problémy způsobenými vojenskými operacemi a politickou nejistotou. Vážnou překážkou rozvoje nadále zůstává inflace.

Počet obyvatel **31 889 923** (2007)
Průměrná délka života **43,7 let** (2007)
HDP na hlavu **1 000 USD** (2007)
Růst HDP **7,5 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **N/A**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **< 0,01 %** (2001)
Nezaměstnanost **40 %** (2005)
Kojenecká úmrtnost **157/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **N/A**
Školní docházka (zákl. školy) **N/A**
Negramotnost (starší 15 let) **72 %**

Česká republika má zájem na stabilitě a rozvoji Afghánistánu, a proto ho zařadila spolu s Irákem mezi střednědobé priority zahraniční rozvojové spolupráce. Realizuje zde rozvojové projekty v oblasti vzdělávání, životního prostředí a dopravy a rovněž nabízí afghánským studentům stipendijní místa na českých vysokých školách.

Vzdělávání

Celková úroveň afghánského středního odborného vzdělání je velmi nízká a na její kvalitě se odráží nízká gramotnost populace. Česká republika se proto zaměřila na obnovu střední zemědělské školy v Baghlanu. V roce 2007 byla ve spolupráci s českou nevládní organizací vybudována školní farma, dokončena rekonstrukce školy a do provozu byla uvedena budova internátu. Rovněž byly vypracovány učební materiály a zvýšen počet kvalifikovaných učitelů.

Životní prostředí

V důsledku dlouhotrvajících ozbrojených konfliktů došlo k rozsáhlé devastaci afghánského hospodářství. Nejvýznamnějšími legitimními zdroji ekonomiky Afghánistánu jsou vzhledem k charakteru přírodních podmínek nerostné suroviny a obchod s nimi. Proto je nezbytné obnovit geologické instituce, které přispějí k průzkumu nalezišť přírodních zdrojů. Česká republika z tohoto důvodu napomohla při vytváření nutných podmínek pro fungování geologických institucí státu a pro racionální hospodaření se surovinovými zdroji.

Čeští experti přispěli k provedení terénních prací pro zajištění surovinové základny pro výstavbu nového závodu na výrobu cementu v Jabal Seraj a připravili metodiku pro hodnocení vlivů těžebních záměrů na životní prostředí včetně SWOT analýzy.

Doprava

Vážným problémem země zůstává infrastruktura. Česká republika zpracovala studii na rozvoj městské hromadné dopravy v Kábulu, která řeší stav dopravní infrastruktury i systému hromadné dopravy. Připravuje také plány výstavby nové železniční trati z íránských hranic do Kábulu.

Rozvojová spolupráce v provinčním rekonstrukčním týmu (PRT)

Česká republika se stala další ze zemí, které převzaly vedoucí roli v jednom z tzv. provinčních rekonstrukčních týmů v Afghánistánu, konkrétně v provincii Lógar na jihovýchodě země.

V souladu s aktuálními afghánskými rozvojovými potřebami, definovanými afghánskou vládou, hodlá Česká republika přispět ke zlepšení úrovně zdravotnictví a vzdělávání, poskytnout podporu rozvoji zemědělství, ochraně životního prostředí a udržitelnému využívání přírodních zdrojů, popřípadě se zapojit do menších infrastrukturních projektů. Dále se bude angažovat v oblasti řádné správy věcí veřejných, právního státu a lidských práv, podílet se na posilování kapacit státní správy na úrovni provincie a na podpoře rozvoje občanské společnosti. V oblasti reformy bezpečnostního sektoru nabídne pomoc při budování a výcviku Afghánské národní policie, popřípadě armády.

Pomoc při obnově fungování geologických institucí se zaměřením na využívání surovinových zdrojů poskytli Afghánistánu experti z firmy Get, s.r.o.

Díky spolupráci s českou nevládní organizací Člověk v tísni byla v Afghánistánu rekonstruována a vybavena základní škola v Baghlanu.

> Bilaterální pomoc Afghánistánu v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Vzdělávání	11 390	35
Doprava	7 836	24
Životní prostředí	2 870	9
Humanitární pomoc	10 300	32
Celkem	**32 396**	**100**

Humanitární pomoc

V rámci humanitární pomoci byly v Afghánistánu v roce 2007 podpořeny tzv. Quick Impact Projects, tedy projekty malého rozsahu, na které afghánská strana nemá dostatek finančních prostředků. Šlo např. o dokončení malých elektráren instalací turbín a generátorů, zajištění zdrojů pitné vody, pomoc při budování škol.

Dále pak byla poskytnuta humanitární pomoc na odminování ve spolupráci s organizací HALO Trust a realizovány humanitární projekty zaměřené zejména na obnovu zdravotnických zařízení v provincii Kábul a Badachšán.

Pákistán
Asie

Pákistán je rozvojová země, jejíž hlavním problémem zůstává chudoba velké části obyvatelstva, vysoká nezaměstnanost a negramotnost. Podle nezávislých statistik se odhaduje, že 65 mil. Pákistánců žije v absolutní chudobě a kolem 90 mil. obyvatel je zcela negramotných. Velkým problémem pákistánské ekonomiky je silný vliv armády na ekonomický chod země.

Česká republika se v oblasti rozvojové spolupráce v Pákistánu věnuje ochraně životního prostředí. V posledních letech Česká republika poskytla Pákistánu významnou humanitární pomoc, a to zejména v rámci obnovy po ničivém zemětřesení v roce 2005.

Odpadové hospodářství

Díky spolufinancování Evropské komise byl v roce 2007 v Pákistánu realizován projekt zaměřený na odpadové hospodářství ve městě Bágh. Jeho cílem bylo obnovit systémové nakládání s komunálním odpadem, které je nutnou podmínkou pro fungující městskou obslužnost.

Humanitární pomoc

Po ničivém zemětřesení byla díky poskytnuté humanitární pomoci České republiky a za účasti českých nevládních organizací v okrese Bágh realizována v letech 2006 a 2007 výstavba nových škol, obnova škol poničených a zajištění dodávek vody.

Dále byla ve spolupráci s českou humanitární organizací uskutečněna stavba pro sídlo samosprávy města Bágh.

> Bilaterální pomoc Pákistánu v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Odpadové hospodářství	1 998	25
Humanitární pomoc	6030	75
Celkem	**8 028**	**100**

Indonésie
Asie

I přesto, že jde o rozlehlou úrodnou zemi obdařenou bohatou zásobou nerostných surovin, je Indonésie chudá rozvojová země, která se v roce 2007 nacházela na 107. místě ze 177 hodnocených zemí podle ukazatele lidského rozvoje.

Počet obyvatel **234 693 997** (2007)
Průměrná délka života **70,2 let** (2007)
HDP na hlavu **3 400 USD** (2007)
Růst HDP **6,1 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **7,5 %**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **N/A**
Nezaměstnanost **9,7 %** (2007)
Kojenecká úmrtnost **32/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **109/1000 porodů**
Školní docházka (zákl. školy) **96 %**
Negramotnost (starší 15 let) **9,6 %**

V Indonésii byla v posledních letech realizována řada rozvojových aktivit zejména v souvislosti s obnovou země po zpustošení ničivou vlnou tsunami. Projekty se uskutečnily v sektoru vodohospodářství, dále v sektoru dopravy a rozvíjejí se nové aktivity v zemědělství. Česká republika rovněž nabízí indonéským studentům stipendijní místa na českých vysokých školách.

Obnova a rekonstrukce

Aktivity realizované jako součást pomoci při obnově a rekonstrukci jihovýchodní Asie, kterou Česká republika poskytla Indonésii v letech 2005, 2006 a 2007 v souvislosti s ničivými vlnami tsunami v prosinci 2004, se zaměřily na vybudování úpraven vody a rekonstrukci distribučních systémů.

Zemědělství

V sektoru zemědělství se Česká republika soustředila zejména na poradenské služby. Na univerzitě UNITA v Tarutungu bylo vybudováno konzultační a poradenské centrum pro oblast zemědělského a environmentálního inženýrství, které napomáhá zvýšení vzdělanosti zdejších odborníků především v oblasti používání zemědělské techniky a moderních technologií zemědělské a potravinářské produkce.

Modernizace indonéského zemědělství byla předmětem poradenství poskytovaného Českou zemědělskou univerzitou.

Doprava

Čeští experti navázali v indonéské provincii Yogyakarta na dokončenou první fázi základní koncepce integrovaného dopravního systému, v jejíž rámci byly rozpracovány návrhy na zavedení příměstské železniční dopravy, vybudování nové tramvajové trati a zřízení čtyř hlavních linek autobusové dopravy.

Dále byla připravena studie na vybudování nového letiště v Yogyakartě. Její součástí je prognóza růstu letecké dopravy do roku 2020 a stanovení maximální kapacity a životnosti existujícího letiště jako podklad pro budoucí letecký dopravní systém na Jávě.

> Bilaterální pomoc Indonésii v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Doprava	5 546	15
Zemědělství	1 200	2
Obnova a rekonstrukce	29 992	83
Celkem	**36 738**	**100**

Filipíny
Asie

Filipíny byly v minulosti velmi chudou zemí, nyní se však tato devadesátimilionová země, rozkládající se na sedmi tisících ostrovech v Tichém oceánu, rychle rozvíjí. V roce 2007 se podle indexu lidského rozvoje umístila na 90. místě ze 177 hodnocených zemí.

Již po několik let Česká republika na Filipínách uskutečňuje aktivity v sektoru vodohospodářství. V roce 2007 byly tyto činnosti rozšířeny i o pomoc při nakládání s odpady. Česká republika rovněž nabízí filipínským studentům stipendijní místa na českých vysokých školách.

Odpadové hospodářství

V důsledku rostoucí produkce odpadů nastává jejich negativní vliv na zdraví občanů a na životní prostředí. Rozvojovým záměrem projektu z oblasti odpadového hospodářství ve městě Naga bylo přispět k eliminaci následků nevhodného nakládání s tuhými odpady. Aktivity byly rovněž zaměřeny na zajištění podmínek pro život a rozvoj sídelních center a zlepšení odpadového hospodářství ve městě a jeho okolí, s cílem přispět k energetické soběstačnosti města a snížení výdajů na hospodaření s odpady.

Vodohospodářství

V rámci rozvojové spolupráce, jejíž cílem bylo zajistit dodávky pitné vody pro Manilu, byly provedeny geologické práce, dále bylo vyrobeno a smontováno mechanické zařízení pro přepravu vody a dodán generátor. Součástí aktivit bylo vyškolení provozního personálu.

> Bilaterální pomoc Filipínám v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Odpadové hospodářství	1 797	22
Vodohospodářství	6 376	78
Celkem	**8 173**	**100**

Srí Lanka
Asie

Navzdory některým negativním faktorům, kterými byly např. vysoké ceny ropy, eskalace teroristických akcí, přírodní katastrofy (záplavy a sesuvy půdy) a trvající vyrovnávání s následky vln tsunami, se Srí Lance v roce 2007 podařilo dosáhnout hospodářského růstu ve výši 7 %. V žebříčku lidského rozvoje se umístila na 99. místě ze 177 hodnocených zemí.

Česká republika v této rozvojové zemi realizuje aktivity zaměřené na snížení znečištění povrchových vod.

Vodohospodářství

Česká republika se v rozvojových aktivitách věnovala demonstraci moderního přístupu technické ochrany životního prostředí za využití moderní technologie pro čištění odpadních vod pocházejících z místní nemocnice ve městě Pannipityia. Místní komunita má přímý přínos v podobě čistšího životního prostředí a neznečištěných zdrojů pitné vody. Rovněž zde vznikla řada nových pracovních míst pro specialisty a dělnický personál v oborech zaměřených na vodohospodářskou problematiku.

Další aktivity, zaměřené zejména na snížení znečištění povrchových vod, byly realizovány jako součást pomoci na obnovu a rekonstrukci jihovýchodní Asie, kterou Česká republika poskytla Srí Lance v letech 2005, 2006 a 2007 v souvislosti s ničivými vlnami tsunami v prosinci 2004.

Humanitární pomoc

Česká republika podpořila v roce 2007 činnost českých humanitárních organizací, jejichž cílem bylo pomoci osobám zasaženým vnitřním konfliktem.

> Bilaterální pomoc Srí Lance v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Vodohospodářství	1 198	7
Obnova a rekonstrukce	13 000	67
Humanitární pomoc	5 200	26
Celkem	**19 398**	**100**

Barma/Myanmar
Asie

> Bilaterální pomoc Barmě v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Podpora demokratickému hnutí	5 759	100
Celkem	**5 759**	**100**

Barmský režim představuje jeden z nejtužších vojenských režimů na světě a krvavě potlačuje jakékoli pokusy o nastolení demokracie. V zemi neustále dochází k násilnému porušování lidských práv, k pronásledování politických oponentů, k najímání dětských vojáků, zneužívání žen a dětí etnických menšin vládními vojáky. V zemi navzdory příslibům junty se neuskutečnily žádné skutečné ekonomické ani politické reformy.

Česká republika, podobně jako jiní dárci, podporuje opoziční snahy o nastolení demokratické vlády v zemi.

Podpora demokratickému hnutí

Česká republika se v rámci transformační spolupráce zaměřuje na pomoc osobám pronásledovaným režimem, jejichž rodinám nabízí jak právní, tak přímou materiální pomoc. Dále napomáhá šíření necenzurovaných informací, neboť přístup k nezávislým médiím je v zemi minimální. Důležitou částí realizovaných aktivit je rovněž přenos zkušeností s transformací, kterou prošly země střední a východní Evropy. Jejich součástí je i zvyšování povědomí o situaci v Barmě v České republice a budování mezinárodní podpory barmským demokratickým silám.

Vzhledem k tomu, že výukové programy v oblasti filmové tvorby, a zejména dokumentární filmy, nejvíce trpí státní kontrolou a cenzurou, podpořila Česká republika v roce 2007 rovněž aktivity filmové školy Yangon Film School. Dále se konal seminář, jehož cílem bylo podpořit skupinu nezávislých umělců, studentů vyloučených ze školy, bývalých politických vězňů a disidentů.

Kambodža
Asie

> Bilaterální pomoc Kambodži v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Životní prostředí	1 496	60
Vzdělávání	1 000	40
Celkem	**2 496**	**100**

Kambodža patří mezi nejchudší země v regionu, částečně také vzhledem k násilnostem v letech 1975–1979, kdy byly vyvražděny na 2 miliony lidí (zhruba čtvrtina tehdejší populace). Tři čtvrtiny obyvatelstva této země žijí za méně než 2 USD na den a přes 30 % trpí podvýživou. Podle ukazatele lidského rozvoje se Kambodža v roce 2007 nacházela na 132. místě.

Česká republika svými aktivitami přispívá k posílení ekonomiky v oblasti Angkoru a k udržitelnému rozvoji turistiky v Kambodži. Kambodžským studentům jsou rovněž nabízena stipendijní místa na českých vysokých školách.

Životní prostředí

Hlavní aktivity rozvojové spolupráce probíhající v Angkoru jsou zaměřeny na ekologickou udržitelnost rozvoje turismu. Čeští experti přispěli ke stabilizaci a konzervaci památek za pomoci databáze složení stavebních materiálů, která bude sloužit jako podklad pro kvalitní restaurátorské práce v budoucnosti. Výsledky radiouhlíkové datace přinesly nečekaný objev, týkající se stáří prvního lidského osídlení v areálu královského paláce. V rámci školení byly prezentovány základy odběru vzorků, dále metody konzervování a restaurování kamene a environmentální vlivy na integritu chrámových staveb v Angkoru, způsobené rozvojem turismu.

Vzdělávání

Česká republika podpořila výstavbu základní školy krále Sihamoniho ve vesnici Wat Kirisraasong, která slouží k výuce cca 400 dětí. Kromě rekonstrukce a vybavení školy je v průběhu dvouleté spolupráce zajišťována strava pro žáky.

Geografické zaměření:
Afrika

Angola
Afrika

Angola patří mezi nejméně rozvinuté země světa; v roce 2007 se podle ukazatele lidského rozvoje umístila na 162. místě ze 177 hodnocených zemí. I přes značné zásoby přírodního bohatství, zejména ropy, žije přes 70 % angolského obyvatelstva pod hranicí chudoby, přičemž 28 % obyvatel v chudobě extrémní. Celkovou politickou, sociální a hospodářskou situaci Angoly charakterizuje postupná obnova země po téměř tři desítky let trvajícím konfliktu mezi vládou a povstaleckým hnutím UNITA.

Právě kvůli vysoké potřebnosti rozvojové spolupráce byla Angola určena jako prioritní země pro dlouhodobou rozvojovou spolupráci České republiky. K dalším důvodům patřila silná tradice spolupráce s bývalým Československem a vysoký potenciál vedlejších přínosů. Rozvojové aktivity se v roce 2007 realizovaly v oblasti zemědělství a vzdělávání. Česká republika rovněž dlouhodobě nabízí angolským studentům vládní stipendijní místa na českých vysokých školách.

Rozvojová spolupráce je soustředěna zejména do provincie Bié, která byla občanskou válkou těžce postižena a v níž žije relativně vysoký počet obyvatelstva.

Zemědělství

Rozvoj zemědělství má velký význam pro snižování chudoby a celkovou postkonfliktní obnovu oblasti. Česká republika se zaměřuje na zlepšení nutričních hodnot stravy obyvatel angolského venkova v provincii Bié tím, že se snaží zlepšit přístup místních obyvatel ke kvalitnějším živočišným produktům domácí provenience a umožnit odbyt zemědělských produktů drobných farmářů na trhu. V rámci Agrárního centra v Cuembě se buduje vzorová integrovaná drůbežárna, zavádí se vhodná technologie pro

Díky iniciativě Institutu tropů a subtropů České zemědělské univerzity získává stovka studentů středoškolské vzdělání zemědělského zaměření ve městě Kuitu v angolské provincii Bié.

Hodina biologie na Střední zemědělské škole v Kuitu.

zemědělskou výrobu a rovněž probíhá spolupráce místních zemědělců s českými odborníky. Ti dále pomáhají s vytvořením integrovaného systému chovu ryb a drůbeže s návazným školením a efektivním předáváním získaných informací.

Podporou místních komunit při rozvoji zemědělské prvovýroby usiluje Česká republika o stanovení základních podmínek pro udržitelný zdroj živobytí obyvatel okresu Cuemba, zajištění spolupráce zemědělců s odborníky a zavedení vhodné technologie pro zemědělskou výrobu. Díky realizovaným aktivitám by mělo dojít ke zvýšení hospodářských výsledků a k zefektivnění způsobů hospodaření, které obohatí místní zemědělskou monokulturní výrobu.

Vzdělávání

Zajištění středního technického personálu je klíčovým faktorem pro rozvoj zemědělství ve střední Angole. Předávání poznatků o optimálních výrobních postupech silně narušil ozbrojený konflikt a s ním spojené přesuny obyvatelstva. Nedostatek kvalifikovaného personálu brání šíření potřebných znalostí prostřednictvím zemědělského poradenství.

V roce 2007 pokračovala asistence českých odborníků při zabezpečení výuky na Střední zemědělské škole v Kuitu a při práci na školní farmě, kde byl zaveden demonstrační chov drůbeže a dovybavena agrochemická laboratoř.

Dále probíhalo rozšíření kapacit vzdělávací infrastruktury a zvyšování kvality základního vzdělávání žáků a studentů v provincii Bié. Byly vystavěny a vybaveny tři střediskové školy a jedna venkovská škola v lokalitách Cuemba, Luando, Ekowongo a Chindumba.

Rovněž byl zahájen program pro zvyšování kvalifikace učitelů (školení, příprava a výroba učebních materiálů) a připravuje se otevření pedagogického centra.

Počet obyvatel **12 263 596** (2007)
Průměrná délka života **37,6 let** (2007)
HDP na hlavu **2 058 USD** (2007)
Růst HDP **16,3 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **N/A**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **3,7 %** (2005)
Nezaměstnanost **50 %** (2007)
Kojenecká úmrtnost **184/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **N/A**
Školní docházka (zákl. školy) **50 %**
Negramotnost (starší 15 let) **32,6 %**

> Bilaterální pomoc Angole v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Vzdělávání	18 824	73
Zemědělství	6 108	24
Další rozvojové aktivity	650	3
Celkem	**25 582**	**100**

Zambie
Afrika

Zambie je málo rozvinutá zemědělská země, která i přes významné nerostné bohatství a relativně dostatečné zdroje vodní energie patří k nejchudším zemím světa. Podle ukazatele lidského rozvoje se umístila na 165. místě ze 177 hodnocených zemí.

Počet obyvatel **11 477 447** (2007)
Průměrná délka života **38,4 let** (2007)
HDP na hlavu **1 400 USD** (2007)
Růst HDP **6 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **63,8 %**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **16,5 %** (2003)
Nezaměstnanost **50 %** (2000)
Kojenecká úmrtnost **100/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **192/1000 porodů**
Školní docházka (zákl. školy) **89 %**
Negramotnost (starší 15 let) **32 %**

Chudoba je v zemi rozšířena nerovnoměrně a více postihuje venkovské obyvatelstvo – 83 % obyvatel venkova žije pod hranicí chudoby. Jen 30 % venkovské populace má přístup k nezávadné pitné vodě a 2 % k elektřině. Rozdíly v chudobě jsou i mezi jednotlivými provinciemi, přičemž nejvíce je chudobou postiženo obyvatelstvo Západní provincie (89 %).

Příčinou chronických hospodářských potíží je kromě závislosti na světových cenách surovin i vysoký populační přírůstek a celková zaostalost. Nepříznivé přírodní podmínky (periodická sucha nebo naopak povodně, rozsáhlá půdní eroze v důsledku pokračujícího odlesňování a postupující desertifikace) tento krizový vývoj ještě prohlubují.

Česká republika si Zambii vybrala jako prioritní zemi pro rozvojovou spolupráci a soustřeďuje se zde na oblast zemědělství a sociálního rozvoje. Toto sektorové zaměření plně odpovídá naléhavosti intervencí ve prospěch zlepšení situace zambijského obyvatelstva, stejně tak jako úsilí o dosažení rozvojových cílů tisíciletí. Spolupráce probíhá v Západní provincii, která mezi zambijskými provinciemi vykazuje nejhorší sociální a ekonomické ukazatele.

> Bilaterální pomoc Zambii v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Zemědělství	3 000	46
Sociální rozvoj	998	15
Další rozvojové aktivity	1 022	16
Humanitární pomoc	1 500	23
Celkem	**6 520**	**100**

Zemědělství

Podpora zemědělství je i nadále jednou z priorit současné vlády, nicméně úroveň zemědělské produkce je stále velmi nízká i přes skutečnost, že v tomto sektoru pracuje 85 % obyvatelstva.

Česká republika se v letech 2005–2007 soustředila na zvýšení užitných vlastností skotu v okrese Kaoma jako základního způsobu přispívajícího k finanční dostupnosti kvalitních a zdravotně nezávadných masných a mléčných produktů.

Sociální rozvoj

Ve spolupráci s kanadskou rozvojovou agenturou CIDA a díky logistické a finanční podpoře německé organizace Gossner Mission byl českou nevládní organizací realizován projekt na posílení komunity v Naluyandě pomocí solární elektrifikace místního komunitního centra a zdravotního střediska.

Humanitární pomoc

Česká republika poskytla v roce 2007 finanční příspěvek národní pobočce Červeného kříže v Zambii na zajištění pomoci obyvatelstvu postiženému povodněmi.

Větrná turbína instalovaná v rámci trilaterálního projektu, realizovaného ve spolupráci s českou nevládní organizací ADRA, zajišťuje elektrifikaci místního komunitního centra.

Etiopie
Afrika

Etiopie je jednou z nejchudších zemí na světě, v níž kolem 40 % obyvatel žije pod hranicí chudoby. Podle ukazatele lidského rozvoje se v roce 2007 nacházela na 169. místě ze 177 hodnocených zemí.

Etiopie patří mezi země, kam směřuje řada rozvojových aktivit České republiky, a to zejména v oblasti vzdělávání a ochrany životního prostředí. Česká republika rovněž nabízí etiopským studentům stipendijní místa na českých vysokých školách.

Vzdělávání

Česká republika se zaměřila na zavádění moderních vyučovacích metod do systému vzdělávání v etiopském Regionu jižních národů i v rámci celé Etiopie. Přispěla k vytvoření odborného pracoviště na univerzitě v Addis Abebě, k otevření Centra moderních vyučovacích metod v Regionu jižních národů a dalšího provozu experimentální školy v okresu Alaba.

V Centru byl zaveden systém školení učitelů základních škol a jejich následné podpory při využití nových vyučovacích postupů v praxi. Šlo o jednu z efektivních možností, jak zvyšovat kvalitu vzdělání v Etiopii, která je současně v souladu s oficiální etiopskou vzdělávací politikou.

Díky spolufinancování z rakouského programu Regional Partnership Programme byl v jižní Etiopii dokončen dvouletý projekt na zavádění nízkonákladových ekologicky šetrných stavebních materiálů pro výstavbu škol, díky čemuž by se měla zvýšit dostupnost základního vzdělání.

Zdroje pitné vody

Dostatek nezávadné pitné vody a zvýšení informovanosti o hygienickém riziku a opatřeních na jeho minimalizaci příznivě ovlivňuje nemocnost populace, zejména snižuje výskyt průjmových onemocnění, cholery a hepatitidy typu A, které bývají často příčinou úmrtí, zejména dětí.

Hlavním záměrem rozvojových aktivit České republiky v oblasti životního prostředí v roce 2007 bylo předání zkušeností, jak získávat, hodnotit a využívat informace o různých aspektech ochrany životního prostředí (voda, půda, využívání krajiny), a tím přispět k naplňování strategie snižování chudoby. Pro získání takovýchto znalostí byl vytvořen soubor hydroekologických map a hydroekologická studie povodí řeky Jemma. Skupina odborníků Geologické služby Etiopie byla instruována, jak tyto mapy zpracovávat. Výsledná informace ze souboru map a studie bude využita pro přípravu plánu povodí řeky Jemma.

Nové vyučovací postupy, zaváděné do etiopského školství díky projektu společnosti Člověk v tísni, byly prakticky ověřeny v základní škole v Alabě.

Počet obyvatel **76 511 887** (2007)
Průměrná délka života **49,2 let** (2007)
HDP na hlavu **700 USD** (2007)
Růst HDP **9,8 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **23,0 %**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **4,4 %** (2003)
Nezaměstnanost **N/A**
Kojenecká úmrtnost **92/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **130/1000 porodů**
Školní docházka (zákl. školy) **61 %**
Negramotnost (starší 15 let) **64,1 %**

> Bilaterální pomoc Etiopii v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Vzdělávání	5 244	69
Životní prostředí	2 362	31
Celkem	**7 606**	**100**

Namibie
Afrika

Namibie je země s rostoucí ekonomikou, v níž však naprostá většina obyvatel žije ve velké chudobě. V roce 2007 se Namibie umístila na 125. místě podle ukazatele lidského rozvoje. Za největší překážku zlepšení hospodářské situace je považován nedostatek kvalitní pracovní síly a nízká technologická vybavenost.

Počet obyvatel **2 055 080** (2007)
Průměrná délka života **43,1 let**
HDP na hlavu **5 200 USD** (2007)
Růst HDP **4,5 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **34,9 %**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **21,3 %** (2003)
Nezaměstnanost **5,3 %** (2006)
Kojenecká úmrtnost **47/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **55/1000 porodů**
Školní docházka (zákl. školy) **72 %**
Negramotnost (starší 15 let) **15 %**

Namibie je zemí, v níž jsou české rozvojové projekty již řadu let podporovány, a to především pro jejich potřebnost a zájem namibijské strany. Česká republika realizovala projekty zahraniční rozvojové spolupráce od roku 2001 zejména v sektoru průmyslového rozvoje, vzdělávání a v sociální oblasti. Rovněž poskytovala namibijským studentům stipendijní místa na českých vysokých školách.

Vzdělávání

I přes vysoké procento dětí navštěvujících školy je kvalita namibijského školství na všech stupních velmi nízká. Česká republika od roku 2003 podporuje v Namibii vysoké a vyšší odborné školství. Cílem je vytvoření podmínek pro přípravu odborníků technického a ekonomického zaměření na Polytechnic of Namibia, podporu vzdělání v technické a ekonomické oblasti a následné zajištění vzniku a trvalého růstu namibijského průmyslu. Projekt zároveň umožňuje velmi dobrým studentům ze všech vrstev namibijské společnosti, kteří studují na Polytechnic of Namibia a mají odpovídající výsledky, aby se ucházeli o krátkodobé nebo plnohodnotné studium na technických univerzitách ve střední Evropě.

Sociální rozvoj

HIV/AIDS je jedním z nejvýznamnějších problémů socioekonomického vývoje namibijské společnosti. Počet lidí žijících s HIV v Namibii dosahuje dle nejnovějších údajů kolem 20 % dospělé populace. Česká republika se od roku 2003 zaměřuje na aktivity, které napomáhají socioekonomické stabilizaci rodin a komunit postižených HIV/AIDS, především v jižních oblastech Namibie (Keetmanshoop, Karas Region). V rámci rozvojové spolupráce zde byl vybudován systém terénních psychosociálních služeb, otevřeno komunitní centrum a chráněná dílna, čímž došlo ke zlepšení sociální a ekonomické situace obyvatel regionu.

Díky kofinancování Evropské komise se ve spolupráci nevládních organizací z Dánska, Nizozemska a České republiky realizovaly aktivity zaměřené na zvyšování kapacit komunit v Namibii pro boj s epidemií HIV/AIDS. Aktivity byly věnovány práci s komunitami, jedinci a marginalizovanými skupinami ve čtyřech severních regionech Namibie (Omusati, Ohangwena, Oshana a Oshikoto) a jednom jižním regionu Namibie (Karas).

Ekonomicko-průmyslový rozvoj

Zvyšování kvalifikace pracovní síly a zhodnocení surovinových zdrojů bylo hlavním záměrem spolupráce v oblasti výroby kožené obuvi. Česká republika dodala potřebné technologie a na konci roku 2007 uvedla do provozu obuvnický závod, čímž přispěla ke zvýšení zaměstnanosti obyvatel v regionu.

V chráněné dílně v Keetmanshoopu v Namibii, provozované v rámci projektu společnosti Člověk v tísni, pracují převážně ženy s onemocněním HIV/AIDS.

> Bilaterální pomoc Namibii v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Ekonomicko-průmyslový rozvoj	8 045	47
Sociální rozvoj	7 797	46
Vzdělávání	1 118	7
Celkem	**16 960**	**100**

Súdán
Afrika

Přes značné přírodní bohatství je Súdán velmi chudá země. Špatné řízení ekonomiky spolu s dalšími vlivy, způsobenými občanskou válkou, zablokovalo rozvoj hospodářství. Díky mírové dohodě z roku 2005 mezi vládou a Jihem dochází k postupnému oživení ekonomiky. Konflikt v Dárfúru však stále pokračuje a bude trvat desítky let, než bude překonána destrukce země.

Česká republika v posledních letech poskytla Súdánu několikrát významnou humanitární pomoc.

> Bilaterální pomoc Súdánu v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Humanitární pomoc	10 500	100
Celkem	**10 500**	**100**

Humanitární pomoc

V roce 2007 přispěla Česká republika Súdánu na zajištění základní výživy pro obyvatelstvo postižené vnitřním konfliktem zejména v Dárfúru a v dalších oblastech, a to prostřednictvím Světového potravinového programu OSN. Operace WFP byla začleněna do společného humanitárního plánu OSN pro Súdán na rok 2007, šlo tedy zároveň o příspěvek na společnou humanitární výzvu mezinárodního společenství pro rok 2007.

Dále Česká republika poskytla finanční příspěvek prostřednictvím Evropské komise na zajištění mírové mise Africké unie v Dárfúru v rámci African Peace Facility při řešení jedné z největších humanitárních krizí na světě, a příspěvek humanitární organizaci HART (Humanitarian Aid Relief Trust).

Burkina Faso
Afrika

Burkina Faso je jednou z nejchudších zemí na světě. Podle ukazatele lidského rozvoje se v roce 2007 nacházela na 176. místě ze 177 hodnocených zemí. Česká republika zde v rámci programu rozvojové spolupráce realizuje aktivity v oblasti vodohospodářství a rovněž se podílí na spolupráci s dalším zahraničním dárcem.

Výstavba veřejného vodovodu ve městě Toma v Burkině Faso se uskutečnila ve spolupráci s firmou Ircon, s.r.o.

Vodohospodářství

Česká republika přispěla k zajištění plynulé dodávky nezávadné pitné vody obyvatelům města Toma. V rámci uskutečněných aktivit byl vybudován přivaděč pro dodávku pitné vody do městského vodojemu a veřejného vodovodu a současně bylo vystavěno 138 individuálních vodovodních přípojek.

Sociální rozvoj

Díky zapojení České republiky do rakouského programu Regional Partnership Programme byly v hlavním městě Burkiny Faso Ouagadougou realizovány aktivity na zlepšení šancí mladých žen na pracovním trhu, zejména v oblasti administrativních služeb. Školení ve vzdělávacích centrech na dvou místních školách měla za cíl zmírnit diskriminaci žen v přístupu ke vzdělání a na trhu práce a snížit jejich chudobu.

> Bilaterální pomoc Burkině Faso v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Vodohospodářství	5 000	97
Sociální rozvoj	138	3
Celkem	**5 138**	**100**

Mali
Afrika

Mali v minulém období pokračovalo v reformách hospodářství založených na privatizaci státního sektoru, liberalizaci ekonomiky a restrukturalizaci průmyslu. Hospodářské postavení země se mírně zlepšilo poté, co světové organizace odpustily Mali značnou část dluhu, nicméně situace v zemi je stále špatná.

> **Bilaterální pomoc Mali v roce 2007 podle sektorů**

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Vodohospodářství	1 350	100
Celkem	**1 350**	**100**

V roce 2007 se země umístila na 173. místě ze 177 hodnocených zemí podle ukazatele lidského rozvoje.

Česká republika se v Mali ve spolupráci s lucemburskou rozvojovou agenturou Lux-Development věnuje oblasti vodohospodářství.

Zdroje pitné vody

Zanedbávání péče o zdroje pitné vody v okrese Barouéli vedlo ke zvýšené nemocnosti a k celkovému zhoršení životních podmínek obyvatel. Obnova těchto zdrojů je hlavním záměrem několikaleté spolupráce, která probíhá na základě partnerství České republiky, Republiky Mali a Velkovévodství lucemburského, a to v rámci tzv. spolupráce Sever-Sever-Jih. V rámci projektu byl rovněž proškolen personál komun odpovědný za vodu a sanitaci, což mělo za cíl posílit administrativní decentralizaci komun.

Trilaterální projekt s lucemburskou rozvojovou agenturou naučil místní obyvatele okresu Barouéli v Mali lépe pečovat o zdroje pitné vody.

Počet obyvatel **11 995 402** (2007)
Průměrná délka života **49,5 let**
HDP na hlavu **1 200 USD** (2007)
Růst HDP **4,3 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **36,1 %**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **1,9 %** (2003)
Nezaměstnanost **30 %** (2006)
Kojenecká úmrtnost **106/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **248/1000 porodů**
Školní docházka (zákl. školy) **51 %**
Negramotnost (starší 15 let) **76 %**

Geografické zaměření:
Blízký východ

> Palestina

> Irák

> Jemen

Jemen
Blízký východ

Vysoká míra potřebnosti rozvojové spolupráce vyplývá ze slabé ekonomické a sociální situace Jemenu a z celkově nízkého stupně lidského rozvoje. Jemen se v roce 2007 nacházel na 153. místě ze 177 zemí řazených podle indexu lidského rozvoje. Jde o nejchudší zemi arabského světa, a její zařazení mezi osm prioritních zemí pro rozvojovou spolupráci je proto nanejvýš relevantní.

Počet obyvatel **23 013 376** (2008)
Průměrná délka života **62,9 let**
HDP na hlavu **2 400 USD** (2007)
Růst HDP **3 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **15,7 %**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **0,1 %** (2001)
Nezaměstnanost **35 %** (2006)
Kojenecká úmrtnost **56/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **163/1000 porodů**
Školní docházka (zákl. školy) **75 %**
Negramotnost (starší 15 let) **45,9 %**

V oblasti zahraniční rozvojové spolupráce se Česká republika snaží navázat v Jemenské republice na dřívější dobrou spolupráci, avšak zbavenou ideologické zátěže minulosti. Rozvojové aktivity realizuje v sektoru vodohospodářství a energetiky. Jemenským studentům jsou rovněž nabízena stipendia na českých vysokých školách.

Vodohospodářství

Jemen trpí kritickým nedostatkem vody. Vysoká porodnost způsobuje, že spotřeba potravin stoupá a značně převyšuje kapacitní možnosti jemenského zemědělství při stále klesajícím objemu závlahové vody.

Česká republika se v rámci rozvojové spolupráce soustřeďuje na zajištění přístupu k nezávadné vodě na souostroví Sokotra a napomáhá tak zlepšení životních podmínek a zdravotní situace v oblasti. Hlavním výstupem aktivit bylo zajištění úpravy pitné vody ze zdrojů s vysokým obsahem nežádoucích minerálních solí. Konkrétně byla realizována instalace tří malokapacitních úpraven pitné vody na ostrově Abd Al Kuri a na ni navázalo zaškolení lokálních pracovníků pro monitoring a obsluhu instalovaných úpraven vody.

Dalším cílem české intervence bylo řešení vodohospodářské situace ve městě Hadibo zavedením čističek odpadních vod u vybraných objektů (závod na zpracování ryb, stará nemocnice, škola). Zřízení čističek přispělo k obnovitelnosti vodních zdrojů a úspoře pitné vody recyklací odpadových vod pro zavlažování.

Rozvojová spolupráce byla rovněž zaměřena na pomoc při vzniku a rozvoji infrastruktury ostrova Sokotra, která je nezbytná pro tvorbu alternativních zdrojů obživy obyvatelstva. Zároveň se konalo školení jemenských pracovníků ministerstva vodohospodářství a životního prostředí a Úřadu pro ochranu životního prostředí. Ti jsou potenciální zárukou trvalé udržitelnosti záměrů a cílů projektu.

Energetika

Od roku 2006 se Česká republika věnuje modernizaci a zvýšení účinnosti elektrárny Al Hiswa. Česká intervence, jejíž cílem je zvýšení bezpečnosti provozu elektrárny, spočívala v dodávce systému komplexního řízení elektrárny, který je náhradou za zastaralé a téměř nefunkční dosavadní zařízení. Nový systém má vysoký stupeň bezpečnosti a efektivity provozu a jeho instalace byla spojena se zaškolením místního personálu.

Zemědělství

Ve spolupráci s kanadskou rozvojovou agenturou CIDA byl realizován projekt zaměřený na vytvoření alternativy k tradičnímu pasteveckému způsobu obživy. Konkrétně

Zvýšení bezpečnosti provozu elektrárny Al Hiswa v Jemenu bylo hlavním přínosem projektu realizovaného firmou ZAT, a.s., Příbram.

Díky úpravě vody ve spolupráci s českou firmou ASIO, s.r.o., bylo zlepšeno zásobování pitnou vodou na ostrově Sokotra.

šlo o vybudování zahrady pro účelné zajištění potravinových zdrojů a obohacení místní jednostranné diety. Současně byla zajištěna produkce místních ohrožených druhů dřevin pro jejich zpětné zavedení na odpovídající lokality ostrova.

Humanitární pomoc

Česká republika poskytla v roce 2007 humanitární pomoc somálským uprchlíkům v Jemenu prostřednictvím úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR).

> Bilaterální pomoc Jemenu v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Energetika	8 110	34
Vodohospodářství	12 383	50
Další rozvojové aktivity	995	4
Zemědělství	850	3
Humanitární pomoc	2 200	9
Celkem	**24 538**	**100**

Irák
Blízký východ

Pět let po svržení režimu Saddáma Husajna v Iráku stále panuje velmi neutěšená ekonomická a bezpečnostní situace. Povstání proti stabilizačním silám postupně přechází v sektářské násilí, a přestože v posledních měsících roku 2007 došlo k poklesu počtu útoků i jejich obětí, celková bezpečnostní situace zůstává kritická. Právě nedostatek bezpečnosti přitom brání nezbytné rekonstrukci iráckého hospodářství i budování funkční státní správy. Jakékoli rekonstrukční aktivity jsou dále znesnadňovány všudypřítomnou korupcí.

Počet obyvatel **28 221 181** (2008)
Průměrná délka života **69,6 let**
HDP na hlavu **3 600 USD** (2007)
Růst HDP **5 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **N/A**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **< 0,1 %** (2001)
Nezaměstnanost **18–30 %** (2006)
Kojenecká úmrtnost **45/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **N/A**
Školní docházka (zákl. školy) **88 %**
Negramotnost (starší 15 let) **25,9 %**

Česká republika si vybrala Irák jako střednědobou prioritu pro rozvojovou spolupráci. Jejím primárním zájmem je vytvoření stabilního demokratičtějšího režimu, a proto v posledních letech v Iráku realizovala řadu aktivit zaměřených na obnovu a rekonstrukci země a rovněž na budování demokratického systému.

Posilování občanské společnosti a řádná správa věcí veřejných

Česká republika se v rámci transformační spolupráce v Iráku v roce 2007 soustředila na posilování občanské společnosti a zlepšení fungování místní správy. Po pádu režimu Saddáma Husajna vzniklo či obnovilo činnost množství spolků a organizací občanské společnosti, usilujících o transformaci dosavadního systému. Výkonnost místní samosprávy je kromě nedostatku zkušeností úředníků i volených zástupců negativně ovlivněna i nejasným rozdělením kompetencí mezi ministerstva a provinční úřady.

Důraz programu transformační spolupráce je proto kladen na budování kapacit iráckých nevládních organizací a školení pracovníků místní správy. Prostředkem k posilování kapacit je především účast zástupců iráckých organizací a místních správ na seminářích a workshopech pořádaných českými organizacemi. Kromě přenosu české zkušenosti s transformací jsou účastníci vzděláváni také v projektovém managementu či ve vzájemné komunikaci. Důležitou součást předávání českého know-how iráckým partnerům tvoří rovněž udělování stipendií iráckým studentům.

> Bilaterální pomoc Iráku v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Podpora demokracie	4 551	47
Humanitární pomoc	5 200	53
Celkem	**9 751**	**100**

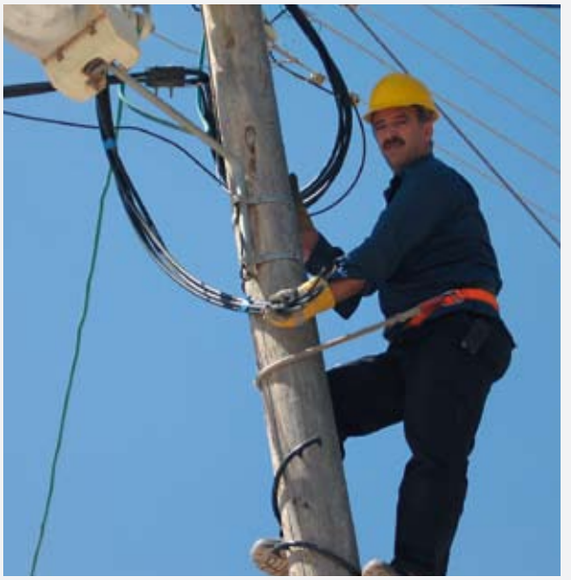

Pracovníci irácké místní správy byli školeni na seminářích organizovaných společností Člověk v tísni.

Humanitární pomoc

V roce 2007 poskytla Česká republika humanitární pomoc iráckým uprchlíkům prostřednictvím UNHCR na program „The Iraq Situation“ a pomoc na podporu charitativní nemocnice pro děti postižené válečnými zraněními.

Palestina
Blízký východ

Palestinská autonomní území patří mezi rozvojové oblasti světa. Hospodářský vývoj byl negativně ovlivněn intifádou a v současné době se více než 40 % palestinského obyvatelstva nachází pod hranicí chudoby, tj. jejich denní příjmy nedosahují více než 2 USD. Současně se stagnací ekonomiky roste nezaměstnanost; podle statistik je zhruba každý čtvrtý Palestinec bez práce.

Česká republika se v Palestině věnuje rozvojové spolupráci již od roku 1996, a to v sektoru energetiky. Česká vláda také každoročně nabízí palestinským studentům stipendijní místa na českých vysokých školách.

Energetika

I když má území Západního břehu Jordánu poměrně rozvinutou elektrickou síť ve velkých městech a vybraných územích napojenou na distribuční systém Izraele, existují v této oblasti některá území, která nejsou soustavně elektrifikována. Jedním z nich je okolí města Tubas, na které se soustředil projekt elektrifikace podporovaný Českou republikou.

Záměrem tohoto projektu realizovaného od roku 1996 ve spolupráci s českou firmou bylo zlepšení sociální situace obyvatel regionu Tubas a jeho celkové ekonomické oživení. Ve spolupráci s Palestinian Energy Authority byla zpracována studie elektrifikační sítě a uskutečněna její realizace. Díky tomu má dnes zhruba 71.000 obyvatel oblasti přístup k elektrické energii.

V roce 2007 probíhala další fáze, jejíž cílem bylo zajistit v odlehlých oblastech obcí centrální napájení elektrickou energií.

Humanitární pomoc

V roce 2007 byla Palestině poskytnuta humanitární pomoc uprchlickému táboru Sua Fat na okraji východního Jeruzaléma a dále prostřednictvím Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (UNIDO) příspěvek na aktivity, týkající se malých a středních podniků, včetně učňovského vzdělávání.

Počet obyvatel **3 762 000** (2008)
Průměrná délka života **72,9 let**
HDP na hlavu **1 170 USD** (2007)
Růst HDP **-2,9 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **N/A**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **N/A**
Nezaměstnanost **26,7 %** (2004)
Kojenecká úmrtnost **21/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **23/1000 porodů**
Školní docházka (zákl. školy) **80 %**
Negramotnost (starší 15 let) **7,6 %**

> Bilaterální pomoc Palestině v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Energetika	10 900	78
Humanitární pomoc	3 000	22
Celkem	**13 900**	**100**

Díky české rozvojové pomoci byla ve spolupráci s firmou Nova Partner, s.r.o., elektrifikována oblast Tubasu.

Geografické zaměření:
Latinská Amerika a Karibik

Peru
Latinská Amerika a Karibik

V Peru se Česká republika věnuje řadě rozvojových aktivit, a to zejména v oblasti ochrany vodních zdrojů a lesnictví. Peruánským studentům jsou rovněž nabízena stipendijní místa na českých vysokých školách.

Zdroje pitné vody

Česká republika přispěla k využití a ochraně podzemních, zvláště termálních a minerálních vod v Peru tím, že zprostředkovala odbornou přípravu místních pracovníků a vytvořila podmínky k předání českých zkušeností a znalostí o rozvoji využití minerálních a termálních vod, balneologie a balneoterapie v lokalitách Cajamarca a Churín.

Region Piura patří k oblastem Peru, které jsou nejčastěji postihovány přírodními katastrofami, zejména rozsáhlými záplavami, souvisejícími s fenoménem El Niño, a nedostatkem pitné a užitkové vody. Česká republika napomohla peruánské straně eliminovat negativní vliv přírodních faktorů, které omezují sociální a ekonomický rozvoj regionu, tím, že provedla studium geomorfologických a hydrogeologických podmínek povodí řeky Piura. Dále čeští odborníci pomohli vládě regionu při vyhledávání nových zdrojů pitné a užitkové vody.

Peru je zemědělská jihoamerická země, v níž i přes ekonomický růst žije více než polovina obyvatelstva pod národní hranicí chudoby. V roce 2007 se podle ukazatele lidského rozvoje umístila na 87. místě.

Zemědělství

V Peru dochází k neudržitelnému využívání přírodních zdrojů, a to zejména kvůli postupnému odlesňování a zhoršování kvality půdy, spojeného s převládajícím migratorním způsobem zemědělství. Tato situace vede k ubývání biodiverzity i ke snižování zemědělských výnosů a přispívá k degradaci životního prostředí a špatnému socioekonomickému postavení místních zemědělců.

Česká republika přispěla k zavedení jednoduchých technologií jako vhodných alternativ k současnému tradičnímu žďárovému hospodaření a zlepšila marketing místních zemědělských a lesnických produktů. Rovněž se zaměřila na budování kapacit v oblasti agrolesnictví jak mezi místními zemědělci, tak zemědělskými a lesnickými odborníky a institucemi v čele s místní Národní univerzitou v Ucapali.

Počet obyvatel **29 180 899** (2008)
Průměrná délka života **70,4 let**
HDP na hlavu **7 800 USD** (2007)
Růst HDP **9 %** (2007)
Lidé žijící s < 1 USD na den **10,5 %**
Lidé žijící s AIDS (15–49 let) **0,5 %** (2003)
Nezaměstnanost **6,9 %** (2006)
Kojenecká úmrtnost **30/1000 porodů**
Úmrtnost dětí do 5 let **27/1000 porodů**
Školní docházka (zákl. školy) **98 %**
Negramotnost (starší 15 let) **12,1 %**

Humanitární pomoc

Česká republika poskytla Peru v roce 2007 humanitární pomoc prostřednictvím Mezinárodní federace společnosti Červeného kříže a Červeného půlměsíce (IFRC) na obnovu země v důsledku zemětřesení.

> Bilaterální pomoc Peru v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Zemědělství	3 000	21
Životní prostředí	6 070	43
Humanitární pomoc	5 000	36
Celkem	**14 070**	**100**

Zavedení agrolesnických technologií bylo v Peru realizováno ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou.

Kuba
Latinská Amerika a Karibik

> Bilaterální pomoc Kubě v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Transformační spolupráce	2 144	100
Celkem	**2 144**	**100**

Navzdory nedávnému politickému vývoji, kdy Fidela Castra nahradil v čele kubánské vlády jeho mladší bratr Raúl, zůstává situace na poli lidských práv na Kubě v zásadě nezměněna. Kubánský režim nadále porušuje téměř všechny zásady, které jsou obsaženy v Deklaraci lidských práv. Politická opozice je stále pronásledována, její příslušníci jsou zastrašováni a za vystupování proti režimu hrozí stíhání a věznění. Povolená média zůstávají pod přísnou kontrolou státu a vládnoucí komunistické strany, svobodný tisk je nadále omezován a nezávislí novináři pronásledováni a zastrašováni. Byť v loňském roce došlo k postupnému snižování celkového počtu politických vězňů, stále zůstává ve věznicích více než dvě stě vězňů svědomí.

Hlavním cílem České republiky ve vztahu ke Kubě je podpora přechodu k demokracii a ochrana lidských práv.

Podpora kubánských politických vězňů i jejich manželek je součástí aktivit realizovaných společností Člověk v tísni.

Podpora demokracie a rozvoje občanské společnosti

V rámci transformační spolupráce Česká republika na Kubě podporuje nejrůznější složky občanské společnosti, jako jsou nezávislí novináři, političtí aktivisté, učitelé, zástupci církví apod. Důležitou částí spolupráce je přenos českých zkušeností s přechodem k demokracii a významná je rovněž snaha o informování veřejnosti a koordinace postupu s dalšími relevantními institucemi a organizacemi.

Jamajka
Latinská Amerika a Karibik

Jamajka je země se středními příjmy, která vyzkoušela různé strategie pro svůj ekonomický rozvoj, zejména během 70. a 80. let. Jamajská ekonomika zaznamenala pozitivní růst až v r. 2000 a díky tomu se posunula na 101. místo podle indexu lidského rozvoje.

> Bilaterální pomoc Jamajce v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Průmyslový rozvoj	10 000	100
Celkem	**10 000**	**100**

V rámci zahraniční rozvojové spolupráce se Česká republika zaměřuje na Jamajce na problematiku využívání nerostných surovin.

Získávání přírodních zdrojů

Rozvojovým záměrem aktivit realizovaných v roce 2007 bylo racionální využívání neobnovitelných přírodních zdrojů a dodržování principů udržitelného rozvoje. Aktivity vycházely z rozvojových cílů a priorit země v oblasti surovinové politiky, ochrany životního prostředí, územního rozvoje, turistiky a vzdělávání.

Mimo jiné šlo o praktickou výuku a školení jamajských specialistů pro provádění geologického průzkumu, důlní měřické práce, zpracovávání dat v geografických informačních systémech a zpracovávání dokumentací EIA. V dlouhodobém horizontu by aktivity měly přispět ke zvýšení zaměstnanosti a podpoře drobného a středního podnikání.

Chile
Latinská Amerika a Karibik

Chile patří k rozvinutým zemědělsko-průmyslovým zemím s významným přírodním bohatstvím. I přes hospodářský růst, který země v posledních letech zaznamenala, však téměř jedna pětina obyvatelstva zůstává pod národní hranicí chudoby.

V Chile je v rámci zahraniční rozvojové spolupráce České republiky v současné době realizován jeden rozvojový projekt v sektoru zemědělství. Chilským studentům byla rovněž nabízena stipendijní místa na českých vysokých školách.

Zemědělství

Česká republika se v Chile věnuje zalesnění poškozených porostů v chilském národním parku Torres del Paine. V první fázi byly za pomoci německé rozvojové agentury GTZ postaveny v Puerto Natales tři skleníky, v nichž se nachází školka na výsadbu sazenic patagonských dřevin, které budou použity na znovuzalesnění ekologicky nejcennějších oblastí národního parku. Kromě skleníků byla postavena i administrativní budova, oplocení poškozené požárem a monitorovací místa. Aktivity, jejichž cílem je kultivace dlouhodobě pastvou a opakovanými požáry zatěžovaného ekosystému parku a podpora jeho budoucí stability, budou pokračovat až do roku 2010.

Česká republika ve spolupráci se státním podnikem Lesy ČR přispěla k obnově porostů v chilském národním parku Torres del Paine, zničených rozsáhlým požárem.

> Bilaterální pomoc Chile v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Zemědělství	2 000	100
Celkem	**2 000**	**100**

Ekvádor
Latinská Amerika a Karibik

Ekvádor je chudá zemědělská země, v níž téměř polovina obyvatelstva žije s příjmy menšími než 2 USD na den. V roce 2007 se země umístila na 89. místě podle indexu lidského rozvoje.

V rámci zahraniční rozvojové spolupráce České republiky jsou v Ekvádoru již několik let realizovány aktivity v oblasti životního prostředí.

Životní prostředí

Ekvádor leží v oblasti vysokých geologických rizik způsobených zejména činným vulkanismem a seizmickou nestabilitou. Infrastruktura měst je ohrožována zranitelností horninového prostředí, zejména sesuvy a půdní erozí. Česká republika se proto při rozvojové spolupráci zaměřila na zajištění dlouhodobé stability horninového podloží přivaděče pitné vody a dalších vybraných objektů infrastruktury města Loja v jižním Ekvádoru. Dalším cílem bylo posouzení geologických rizik při plánování dopravní infrastruktury města. Za spolupráce ekvádorské strany bylo na ohrožených lokalitách provedeno topografické zaměření, geologické mapování a geotechnický průzkum včetně hloubení vrtů a odběru vzorků.

> Bilaterální pomoc Ekvádoru v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Životní prostředí	698	100
Celkem	**698**	**100**

Kostarika, Nikaragua, Salvador
Latinská Amerika a Karibik

Nikaragua a Salvador patří mezi nejchudší země Střední Ameriky. Pod hranicí chudoby zde žije přibližně polovina obyvatel. Podle indexu lidského rozvoje stanoveného OSN se Nikaragua umístila v roce 2007 na 110. místě a Salvador na 103. místě ze 177 zemí. Celková hospodářská situace v Kostarice je lepší než v uvedených dvou zemích, v roce 2007 se tato země umístila na 48. místě.

Předpovídání škodlivých následků možných přírodních katastrof v Nikaragui, Salvadoru a Kostarice je cílem aktivit realizovaných Českou geologickou službou.

Ekonomickou situaci ve středoamerických státech Kostarika, Nikaragua a Salvador ovlivňuje zemětřesení a jiné přírodní úkazy často s katastrofálními důsledky. Proto se zde Česká republika dlouhodobě zaměřuje na pomoc při předpovídání přírodních rizik.

Životní prostředí

Tyto tři země se nacházejí na tektonickém zlomu třech pevninských desek. Stopy po zemětřesení a sopečné činnosti zde proto nacházíme dnes a denně. Uvedený nepříznivý stav umocňují přírodní katastrofy, k jejichž vzniku je tato oblast vzhledem ke své geografické poloze a geologickým poměrům náchylná. Náprava následků katastrof velkého rozsahu je zcela mimo ekonomické možnosti těchto států a téměř výhradně závisí na možnostech zahraniční spolupráce. V současné době je dokumentace, typizace, předpovídání a zmírňování následků přírodních nebezpečí aktuální problematikou pro všechny takto ohrožené státy Střední Ameriky.

Díky spolupráci České republiky je připravována komplexní a interdisciplinární geologická studie s hlavním zaměřením na dokumentaci, lokalizaci, definici a predikci přírodních rizik, která vedou k následným katastrofám, podmíněným geologickou stavbou terénu. Geologické studie tohoto typu tvoří významnou součást podkladů pro ekonomický růst zmíněných regionů.

> Bilaterální pomoc Kostarice, Nikaragui a Salvadoru v roce 2007 podle sektorů

Sektor	Objem v tis. Kč	%
Životní prostředí	4 210	100
Celkem	**4 210**	**100**

Zapojení do mezinárodních rozvojových aktivit

Spolupráce s mezinárodními rozvojovými organizacemi

Podpora aktivit mezinárodního společenství v oblasti rozvojové spolupráce je významným předpokladem úspěšného naplnění Rozvojových cílů tisíciletí. Česká republika spolupracuje s řadou mezinárodních organizací, které usilují o celosvětové snížení chudoby, a zapojuje se do rozvojových aktivit OSN, Evropské unie, mezinárodních finančních institucí a dalších organizací.

Česká republika dodržuje při realizaci zahraniční rozvojové spolupráce své mezinárodní závazky, zejména rozvojovou legislativu Evropské unie, doporučení Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) a principy rozvojové spolupráce přijaté mezinárodním společenstvím v rámci Organizace spojených národů (OSN).

Formy spolupráce s mezinárodními organizacemi mají nejrůznější charakter: v mnoha případech jde o přímé zapojení českých expertů do konkrétních rozvojových projektů, často jsou cíleně podpořeny přesně vymezené aktivity organizace v rozvojovém světě a tou nejzákladnější formou je poskytnutí „pouhého“ finančního příspěvku do rozpočtu dané instituce.

Kromě povinných odvodů, které vyplývají přímo z členství v těchto organizacích, poskytuje Česká republika každoročně mnohým z nich finanční podporu také na dobrovolné bázi, přičemž se stále více snaží o to, aby byly využívány kapacity českých expertů. Dále se Česká republika účastní práce těchto organizací ve výkonných a jiných orgánech a podílí se na stanovení strategií a rámcových plánů jejich činnosti.

V roce 2007 dosáhl příspěvek mezinárodním organizacím, včetně příspěvku do rozpočtu Evropské unie započitatelného jako rozvojová pomoc, více než 1,9 mld. Kč.

Evropská unie

Velkou část objemu financí, které Česká republika každoročně věnuje na zahraniční rozvojovou spolupráci, tvoří podíl na příspěvku do rozpočtu Evropské unie. Jako členský stát má Česká republika možnost do určité míry ovlivnit, kolik a do jakého teritoria budou tyto finanční prostředky směřovat, podílet se na rozhodování o tom, jak budou vynaloženy, a zároveň se může prostřednictvím českých soukromých a nevládních subjektů zapojit do těchto aktivit.

Česká republika jako člen EU zohledňuje požadavky na koordinaci, komplementaritu a koherenci rozvojové spolupráce. Spolu s dalšími členskými zeměmi se postupně zapojuje do harmonizace rozvojových aktivit a usiluje o lepší koordinaci bilaterálních a multilaterálních rozvojových aktivit.

Evropská unie je nejdůležitějším světovým poskytovatelem pomoci rozvojovým zemím. Přibližně polovina celkových finančních prostředků věnovaných na pomoc chudým zemím pochází z Evropské unie nebo z jejích jednotlivých členských států, v roce 2007 to byla částka dosahující 50 miliard eur.

Hlavním cílem politiky Evropské unie je poskytnout lidem z méně rozvinutých zemí kontrolu nad svým rozvojem. Proto je prioritou EU hledání příčin problémů a poskytování pomoci v následujících oblastech: zajištění kvalitnější potravy a pitné vody, zlepšení přístupu ke vzdělání, ke zdravotní péči, k zaměstnání, půdě a sociálním službám, budování kvalitnější infrastruktury a zlepšování kvality životního prostředí. Iniciativy EU se rovněž zaměřují na prevenci a léčení nemocí a zajišťování přístupu k levným lékům v rámci boje s infekčními nemocemi, jako je např. HIV/AIDS. Evropská unie také usiluje o snížení dluhů, kterými jsou chudé země zatíženy.

V roce 2007 činil podíl členského příspěvku České republiky do rozpočtu EU, vykazatelný jako oficiální rozvojová pomoc, 60,32 mil. €, tedy 1,67 mld. Kč. Je součástí té kapitoly rozpočtu EU, ze které jsou financovány nástroje vnějších akcí s rozvojovým aspektem. Mezi tyto nástroje patří především nástroj pro rozvojovou spolupráci, který

> **Objem finančních prostředků poskytnutých Českou republikou na multilaterální spolupráci (v mil. Kč)**

	2004	2005	2006	2007	2008 (predikce)
Podíl členského příspěvku ČR do EU	839	1478	1554	1676	1697
Platby do OSN a dalších mezinárodních organizací	210	175	286	163	220
Platby do mezinárodních finančních organizací	91	87	85	83	83
Platby do regionálních rozvojových bank	–	–	–	66	70
Multilaterální spolupráce celkem	**1140**	**1740**	**1925**	**1988**	**2070**

V prvním pololetí roku 2009 bude Česká republika předsedat Radě Evropské unie. V oblasti rozvojové spolupráce se ČR zaměří mimo jiné na další zefektivnění pomoci EU, která je kolektivně vzato největším dárcem rozvojové pomoci na světě.

se s výjimkou regionů AKT (Afriky, Karibiku a Tichomoří) věnuje všem rozvojovým regionům světa, dále nástroj pro evropské sousedství a partnerství, nástroj předvstupní pomoci pro kandidátské a přidružené země, nástroj pro podporu lidských práv a demokracie ve světě, nástroj stability, nástroj pro humanitární pomoc atd.

Od roku 2008 bude Česká republika poukazovat prostředky rovněž do Evropského rozvojového fondu (ERF), z něhož se financují rozvojové aktivity ES v Africe a zemích karibské a pacifické oblasti.

Rozvojová spolupráce se zeměmi Afriky, Karibiku a Tichomoří

Vstupem do EU Česká republika přijala závazky i v oblasti rozvojové politiky se zeměmi Afriky, Karibiku a Tichomoří (AKT). Přistoupením k Dohodě z Cotonou vznikla platforma pro vztahy se zeměmi AKT, zejména s menšími zeměmi Karibiku a Pacifiku, se kterými doposud nemáme smluvně upravené vztahy. Dohoda z Cotonou navazuje na několik desetiletí spolupráce mezi Evropou a zeměmi AKT.

Jejím ústředním cílem je zmírnění chudoby, posilování politické dimenze, otevírání partnerství vůči občanské společnosti, rozvoj systému obchodně-ekonomické spolupráce a zdokonalování finančních aspektů spolupráce. Ze 79 zemí AKT patří více než polovina mezi nejméně rozvinuté země světa.

Evropský rozvojový fond

Naplňování rozvojových programů v zemích Afriky, Karibiku a Tichomoří se realizuje prostřednictvím finančních zdrojů Evropského rozvojového fondu (ERF). ERF stojí mimo rozpočet EU, funguje na pětileté bázi. V roce 2006 byla podepsána Vnitřní dohoda o financování 10. ERF, do něhož budou poprvé přispívat i nové členské státy EU, a to na základě vyjednaného klíče – podíl České republiky na celkovém objemu příspěvků členských států EU do ERF činí 0,51 %.
Pro Českou republiku a české soukromé společnosti, nevládní organizace apod. se zároveň poprvé otevírá možnost podílet se na realizaci rozvojových projektů financovaných z prostředků ERF ve všech zemích AKT.

Organizace spojených národů

Význam spolupráce České republiky s organizacemi systému OSN se po vstupu do EU nijak nesnížil, a to zejména vzhledem k univerzalitě OSN a její přítomnosti ve všech zemích světa.

Česká republika spolupracuje s řadou programů a fondů OSN a přednostně se zaměřuje na rozvoj vztahů s UNDP, UNV, UNFPA, FAO, WFP a UNICEF. V roce 2007 vynaložila na platby do OSN a ostatních mezinárodních organizací, které lze podle metodiky OECD započítat do oficiální rozvojové pomoci, zhruba 163 mil. Kč.

Největší objem finančních prostředků do rozvojového systému OSN Česká republika již řadu let poskytuje prostřednictvím **Rozvojového programu OSN (UNDP)**, který je hlavním orgánem OSN pro koordinaci rozvojové činnosti a zároveň největším poskytovatelem grantové pomoci v rámci systému OSN. Díky dobrovolnému příspěvku do tzv. Svěřeneckého fondu na pomoc a technickou podporu rozvojovým a transformujícím se zemím se v roce 2007 do projektů a programů UNDP mohli zapojit čeští experti z oblasti ochrany životního prostředí, efektivního využívání energií, ekonomické transformace, zdravotnictví (zejména v oblasti prevence HIV/AIDS) a odborníci na malé a střední podnikání. Česká expertiza byla v roce 2007 tímto způsobem využita v Turkmenistánu, Arménii, Gruzii, Bělorusku, Moldavsku, Uzbekistánu, Srbsku, Makedonii, Černé Hoře, Bosně a Hercegovině, Kosovu, Albánii a na Ukrajině.

Těsná spolupráce již řadu let probíhá s **Programem OSN pro dobrovolníky (UNV)**, do něhož se každoročně – i díky příspěvku České republiky – zapojuje několik desítek českých dobrovolníků. Od roku 1995 působilo v rozvojových zemích a krizových oblastech světa již více než 190 českých dobrovolníků. V roce 2007 pobývalo na dlouhodobých misích 23 českých dobrovolníků, z toho 13 žen, a to zejména v Africe, Asii a na Balkáně v těchto zemích: Kosovo, Angola, Bosna a Hercegovina, Afghánistán, Jemen, Mongolsko, Maroko/Západní Sahara, Súdán, Východní Timor, Vietnam, Nepál, Ukrajina a Pobřeží slonoviny. Nejvíce českých dobrovolníků působilo v Bosně a Hercegovině, Kosovu a ve Východním Timoru.

Dobré vztahy byly v roce 2007 rozvíjeny s **Populačním fondem OSN (UNFPA)**, který je největším multilaterálním programem pro populaci a reprodukční zdraví, zaměřeným na péči o reprodukční zdraví žen, včetně plánování rodiny, populační a rozvojovou strategii a podporu rovnoprávnosti žen. Díky příspěvku České republiky fondu UNFPA mohla

Od roku 2004, kdy Česká republika přestala být příjemcem pomoci a vystupuje již výhradně jako dárce, postupně modernizuje svou mnohostrannou rozvojovou spolupráci a uvádí ji do souladu s přístupy vyspělých zemí.

být financována účast českého experta v rozvojovém projektu UNFPA v Zambii.

V roce 2007 pokračovala spolupráce České republiky se **Světovým potravinovým programem (WFP)**. Česká republika poskytla WFP v roce 2007 příspěvek na potravinovou pomoc v Súdánu a na překonání následků záplav v Ugandě. Pravidelný dobrovolný příspěvek České republiky byl v loňském roce poprvé vázán na zapojení českého odborníka do struktur WFP.

V **Organizaci pro výživu a zemědělství (FAO)** si Česká republika v roce 2007 udržela pozici nejvýznamnějšího donora mezi novými členy Evropské unie. Česká republika byla zároveň zastoupena ve Výboru FAO pro ústavněprávní záležitosti a v Evropské komisi pro zemědělství. Dob-

Zapojení do programu Junior Professional Programme

Vhodnou formou zapojení národní expertizy do struktur OSN je účast na programu Junior Professional Officer Programme (JPO), který je hojně využíván vyspělými dárcovskými zeměmi. Odborný pracovník je vyslán na náklady vysílající země na dobu jednoho roku až tří let do dané organizace a stává se tedy během tohoto období dočasně jejím zaměstnancem. Takové vyslání umožňuje nejen využití české expertizy, ale dává rovněž příležitost českým odborníkům získat nové zkušenosti s poskytováním rozvojové spolupráce či humanitární pomoci. Po skončení programu se JPO mohou vrátit zpět do své země a využít nabytých zkušeností, často však zůstávají ve strukturách OSN. Jedním z největších přínosu vyslání je tedy české zastoupení v mezinárodních organizacích, které umožňuje hájit naše zájmy.
Česká republika, která se do programu zapojila v roce 2007, vyslala odborníka v oblasti reprodukčního zdraví do regionálního úřadu Populačního fondu OSN v Zambii a jeden její zástupce působil v ústředí Světového potravinového programu v Římě.

rovolný příspěvek České republiky byl prostřednictvím společného svěřeneckého fondu využit na krytí nákladů projektů rozvojové spolupráce – výcvikové kurzy a semináře FAO, pořádané v České republice pro experty ze zemí východní Evropy, společný lesnický projekt České republiky/FAO v Mali a příspěvek do fondu pro národní lesnické programy, který umožnil České republice vstoupit do řídícího výboru „FAO/NFP Facility“.

Spolupráce České republiky s **Mezinárodní organizací práce (ILO)** pokračovala v roce 2007 zejména v oblasti prohloubení demokracie a dodržování lidských práv, snížení nezaměstnanosti, odstranění chudoby a ochrany pracujících. Díky dobrovolnému příspěvku České republiky mohl být realizován rozvojový projekt ILO v Srbsku, zaměřený na podporu sociálního dialogu a na sociální financování.

Mezi dalšími agenciemi systému OSN, na jejichž aktivity Česká republika v roce 2007 přispěla, figurovaly **Dětský fond OSN (UNICEF)**, **Program OSN pro životní prostředí (UNEP)**, **UN-HABITAT**, **Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (UNIDO)**, **Světová zdravotnická organizace (WHO)**, **Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO)**, **Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)** a **Mezinárodní agentura pro atomovou energii (MAAE)**.

Další mezinárodní organizace

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD)

Od svého přijetí do OECD rozvíjí Česká republika vztahy s **Výborem OECD pro rozvojovou pomoc (DAC)**, který slouží pro významné dárcovské země jako fórum pro vzájemnou výměnu zkušeností a koordinaci rozvojové politiky.

Česká republika se v DAC zatím angažuje pouze jako pozorovatel, protože jakožto nastupující dárce nedosahuje dosud kvantitativní ani kvalitativní úrovně rozvojové pomoci jako dárci vyspělí. Pozorovatelský statut nicméně umožňuje České republice zapojovat se do práce výboru a všech jeho pracovních skupin a přebírat tak zkušenosti vyspělých dárců.

Výjimečným krokem v této spolupráci byla realizace **přehledu české rozvojové spolupráce** (šlo o tzv. „speciální" přehled, který vycházel ze standardní metodologie DAC, ale měl menší rozsah). Výsledky přehledu byly prezentovány na jaře 2007 v Praze v rámci kulatého stolu o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky.

Skupina Světové banky a brettonwoodských organizací

Od 90. let se Česká republika stále vyšší měrou zapojuje do multilaterální rozvojové spolupráce prostřednictvím brettonwoodských institucí. V rámci skupiny **Světové banky (WB)** se Česká republika angažuje v **Mezinárodní bance pro obnovu a rozvoj (IBRD)**, **Mnohostranné agentuře pro investiční záruky (MIGA)**, **Mezinárodní finanční korporaci (IFC)**, **Mezinárodní asociaci pro rozvoj (IDA)**, **Globálním fondu životního prostředí (GEF)** a v **Mezinárodním měnovém fondu (IMF)**.

Čeští konzultanti jsou zváni ke spoluúčasti na projektech Světové banky, popřípadě MMF, a to nejčastěji v oblasti budování a ochrany finančního sektoru, včetně problematiky prevence praní špinavých peněz a financování terorismu, měnové politiky, úpadku, rozpočtových pravidel a životního prostředí. Čeští odborníci se aktivně podíleli například na koncepci, přípravě a zavedení multilaterálního systému obchodování s úsporami uhlíkových emisí (Prototype Carbon Fund), řízeného Světovou bankou.

Globální fond životního prostředí (GEF)

Globální fond životního prostředí byl založen v rámci IBRD k financování projektů na ochranu životního prostředí. Financování programu je zajištěno svěřeneckým fondem GEF. ČR se připojila ke GEF v roce 1991 v roli pozorovatele. Od roku 1994 je aktivním přispěvatelem a vždy se zúčastňovala všech kol doplňování zdrojů.

soutěžích. V této souvislosti Ministerstvo financí aktivně a dlouhodobě spolupracuje s Českou agenturou na podporu exportu (CzechTrade).

Další mezinárodní rozvojové organizace

Česká republika pravidelně přispívá do **Světové obchodní organizace (WTO)** na její rozvojové aktivity. V roce 2007 poskytla příspěvek do Globálního svěřeneckého fondu Světové obchodní organizace, který byl využit v rámci Plánu aktivit technické pomoci a vzdělávání WTO pro rok 2007.

Jako oficiální bilaterální či multilaterální rozvojová pomoc České republiky jsou vykazovány i další dobrovolné či povinné příspěvky do ostatních mezinárodních institucí, např. příspěvek **Mezinárodnímu výboru Červeného kříže (ICRC)**, či platby sekretariátům mezinárodních mnohostranných úmluv (např. Montrealský protokol apod.).

Výše plateb mezinárodním finančním organizacím, započitatelných jako ODA, dosáhla v roce 2007 83 mil. Kč. Česká republika přispěla do Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA), do Iniciativy na multilaterální oddlužení rozvojových zemí (MIDRI), do Globálního fondu životního prostředí (GEF) a do Mnohostranné agentury pro investiční záruky (MIGA).

Do programů pomoci institucí Skupiny Světové banky rozvojovým a transformujícím se zemím se zapojují české firmy podle úspěšnosti ve vypisovaných veřejných

> Výše příspěvků do jednotlivých mezinárodních organizací systému OSN v roce 2007 (v Kč)

UNDP	UN	WHO	MAAE	UNV	UNIDO	FAO
29 000 000	17 972 400	10 500 000	9 993 000	8 500 000	8 000 000	7 701 000
UNPKO	**UNFPA**	**UNEP**	**UNICEF**	**UNESCO**	**UNHCR**	**ILO**
6 336 060	5 000 000	5 000 000	5 000 000	4 625 600	3 100 000	2 775 000
UNHABITAT	**UNOCHA**	**WFP**	**UNRWA**	**UNODC**	**ITU**	
2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 000 000	2 000 000	936 000	

Organizace a řízení rozvojové spolupráce

Instituce zapojené do rozvojové spolupráce

Do realizace cílů a úkolů, směřujících ke snížení chudoby v rozvojových zemích, se zapojuje řada státních institucí. Splnění těchto cílů by však bylo nemyslitelné bez úzké spolupráce se soukromým a nevládním sektorem.

Hlavní směry zahraniční rozvojové politiky České republiky určuje vláda České republiky. Jako nejvyšší výkonný orgán schvaluje koncepce zahraniční rozvojové spolupráce, obsahující sektorové a teritoriální priority, střednědobé programy spolupráce s prioritními zeměmi, roční plány dvoustranné rozvojové spolupráce a další klíčové dokumenty české zahraniční rozvojové spolupráce.

Koordinace a řízení rozvojové spolupráce

Řízením a koordinací zahraniční rozvojové spolupráce je v systému české státní správy pověřeno **Ministerstvo zahraničních věcí ČR**.

Tento úřad stanovuje teritoriální a sektorové priority a připravuje koncepce zahraniční rozvojové spolupráce. Dále sestavuje roční plány rozvojové spolupráce a informace o její realizaci, zajišťuje nezávislé evaluace programů či projektů a koordinuje rozvojové aktivity ostatních orgánů státní správy, které v rámci svých kompetencí provádějí činnost v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce.

Ministerstvo zahraničních věcí je odpovědné za zastupování České republiky na mezinárodních fórech a rovněž odpovídá za spolupráci s mezinárodními rozvojovými organizacemi, včetně zajišťování mnohostranné rozvojové spolupráce jejich prostřednictvím. Ministerstvo zahraničních věcí je také odpovědné za statistické výkaznictví podle metodiky OECD/DAC.

Ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR má na starosti poskytování vládních stipendií ke studiu na českých vysokých školách občanům z rozvojových zemí. V součinnosti s Ministerstvem vnitra ČR rozhoduje o poskytnutí humanitární pomoci do zahraničí.

Od roku 2003 existuje v rámci Ministerstva zahraničních věcí České republiky samostatný **odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci**, který má na starosti koncepční i praktické otázky zahraniční rozvojové spolupráce. Tématem podpory demokracie a řádné správy věcí veřejných se zabývá specializovaný **odbor lidských práv a transformační politiky**.

Oba tyto odbory úzce spolupracují s dalšími odbory ministerstva zahraničních věcí, ať už s teritoriálními odbory zodpovědnými za vztahy s jednotlivými rozvojovými zeměmi, či s útvary, které mají na starosti mezinárodní organizace včetně EU a OSN, a samozřejmě rovněž se specializovanými odbory, jako jsou legislativněprávní, mezinárodněprávní, odbor správy rozpočtu a podobně.

Ministerstvo zahraničních věcí také využívá síť zastupitelských úřadů v jednotlivých partnerských zemích, zejména pokud jde o identifikaci, plánování a monitorování projektů zahraniční rozvojové spolupráce v dané zemi. Zastupitelské úřady rovněž průběžně komunikují s relevantními institucemi v partnerských zemích, zvláště pak s orgány státní správy, odpovědnými za sektory, v nichž jsou v dané zemi realizovány rozvojové aktivity. Úřady v prioritních zemích rozvojové spolupráce zajišťují realizaci malých lokálních projektů.

Spolupráce s dalšími ministerstvy

Od obnovení rozvojových aktivit v roce 1995 je v této oblasti velmi aktivně zapojeno 10 sektorových ministerstev. Každé z nich má ve své gesci určitou část rozpočtu na dvoustranné rozvojové projekty a plně zajišťuje jejich realizaci. To bylo velkým přínosem díky kvalitnímu odbornému zázemí, kterým tato ministerstva disponují, současně to však vedlo ke značné roztříštěnosti celého systému. Proto jedním z hlavních cílů probíhající transformace je centralizace finančních prostředků a sjednocení řízení realizace projektů.

Sektorová ministerstva budou až do roku 2010 odpovídat za realizaci pokračujících dvoustranných projektů a řádné spravování finančních prostředků na ně přidělených, avšak nové projekty budou v narůstajícím objemu uskutečňovány v gesci Ministerstva zahraničních věcí ČR, respektive České rozvojové agentury. Oblastí, které se sektorová ministerstva dosud rovněž věnovala a která zůstane v jejich kompetenci i po uskutečnění transformace, je multilaterální rozvojová spolupráce, tedy spolupráce s konkrétními mezinárodními organizacemi.

Ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg přijal delegaci barmských disidentů.

Transformace systému zahraniční rozvojové spolupráce

Současný institucionální rámec zahraniční rozvojové spolupráce České republiky prochází transformací, která by měla být dokončena do roku 2010. Nové uspořádání by mělo mnohem efektivněji napomáhat splnění vytyčených rozvojových cílů.

Hlavní cíle transformace:

> sjednocení odpovědnosti a pravomocí v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce postupným převodem většiny projektů do gesce MZV,

> sjednocení rozpočtu na zahraniční rozvojovou spolupráci,

> zachování koncepční a expertní role resortních ministerstev zřízením Rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci,

> důsledné oddělení koncepční a implementační funkce zřízením organizační složky státu.

Jedním z konkrétních aktů, kterým je proces transformace realizován, byl vznik České rozvojové agentury v lednu 2008.

Náměstek ministra zahraničních věcí Jan Kohout při návštěvě Beninu hovoří se starostou města Aborney.

V současné době jsou do rozvojové spolupráce zapojeny tyto resorty:

> ministerstvo průmyslu a obchodu – dvoustranné projekty v oblasti rozvoje průmyslu, energetiky, vodohospodářství a obchodu, Aid for Trade,

> ministerstvo životního prostředí – dvoustranné projekty v oblasti ochrany životního prostředí a vodohospodářství, spolupráce s mezinárodními environmentálními organizacemi (UNEP, GEF apod.), úmluvy OSN v oblasti životního prostředí,

> ministerstvo zemědělství – dvoustranné projekty v oblasti zemědělství, vodohospodářství a rozvoje venkova, spolupráce s FAO,

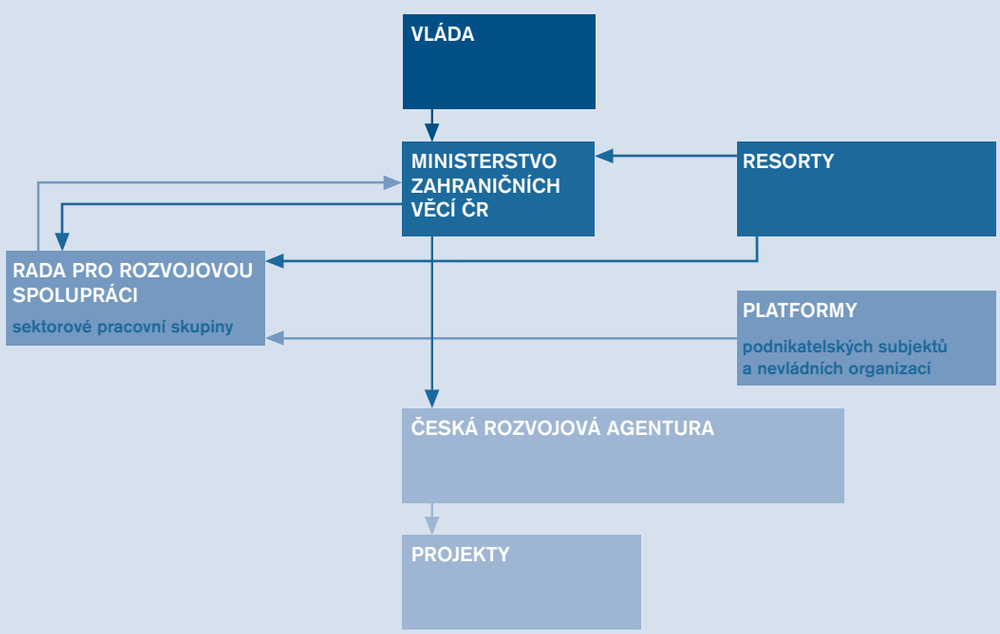
> ministerstvo vnitra – dvoustranné projekty v oblasti prevence nelegální migrace a stabilizace obyvatelstva, spolupráce s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM),

> ministerstvo dopravy – dvoustranné projekty v oblasti rozvoje dopravní infrastruktury,

> ministerstvo práce a sociálních věcí – dvoustranné projekty v oblasti sociálního rozvoje, spolupráce s Mezinárodní organizací práce (ILO),

Cílem koherence politik pro rozvoj je zajistit, aby ostatní „nerozvojové“ politiky České republiky nebyly v rozporu s úsilím o omezování chudoby v rozvojových zemích. Týká se všech orgánů státní správy České republiky v rámci jejich příslušných kompetencí ve vztahu k rozvojovým zemím.

> Institucionální uspořádání zahraniční rozvojové spolupráce České republiky

> ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – dvoustranné projekty v oblasti vzdělávání a péče o mládež, poskytování stipendií studentům z rozvojových zemí,

> ministerstvo zdravotnictví – dvoustranné projekty v oblasti zdravotnictví, spolupráce se Světovou zdravotnickou organizací (WHO),

> ministerstvo zahraničních věcí – dvoustranné projekty v oblasti podpory demokracie a řádné správy věcí veřejných, rozvojového vzdělávání a osvěty o zahraniční rozvojové spolupráci, humanitární pomoc, spolupráce s mezinárodními rozvojovými a humanitárními organizacemi,

> ministerstvo financí – dvoustranné projekty v oblasti správy finančních institucí, uvolňování finančních prostředků na rozvojovou spolupráci, oddlužování, otázky efektivnosti rozvojové spolupráce, spolupráce s mezinárodními finančními institucemi a organizacemi (MMF, Světová banka, IDA atd.).

Po dokončení transformace bude hlavní těžiště zapojení sektorových ministerstev spočívat v jejich účasti na přípravě koncepce zahraniční rozvojové spolupráce, včetně stanovení teritoriálních a sektorových priorit zahraniční rozvojové spolupráce prostřednictvím účasti na práci koordinační Rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci.

Důležitým úkolem bude pro sektorová ministerstva rovněž zajištění koherence mezi cíli a prioritami zahraniční rozvojové spolupráce a ostatními vnějšími politikami České republiky, jež mají nebo mohou mít přímý či nepřímý vliv na partnerské země.

Další koordinační orgány

V souvislosti s probíhající transformací systému zahraniční rozvojové spolupráce byla od ledna 2008 zřízena Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci.

Rada v souladu s mezinárodními závazky České republiky zajišťuje vzájemný soulad mezi cíli a prioritami zahraniční rozvojové spolupráce a ostatními nástroji vládní politiky, které mají nebo mohou mít přímý či nepřímý vliv na rozvoj partnerských zemí. S tímto cílem předkládá doporučení k uskutečňování rozvojové spolupráce ministru zahraničních věcí a projednává dokumenty, které v oblasti rozvojové spolupráce schvaluje Rada ministrů EU pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy. Projednává koncepci zahraniční rozvojové spolupráce, včetně stanovení teritoriálních a sektorových priorit, a další klíčové materiály zahraniční rozvojové spolupráce, včetně ročních plánů a informací, před jejich předložením vládě České republiky.

Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci

Rada má 15 členů, kterými jsou předseda Rady a další členové Rady.

Předsedu Rady, kterým je zpravidla věcně příslušný náměstek ministra zahraničních věcí, jmenuje a odvolává ministr zahraničních věcí.

Dalšími členy Rady jsou po jednom zástupci:

> ministerstva dopravy,
> ministerstva financí,
> ministerstva práce a sociálních věcí,
> ministerstva průmyslu a obchodu,
> ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy,
> ministerstva vnitra,
> ministerstva zdravotnictví,
> ministerstva zemědělství,
> ministerstva životního prostředí,
> ministerstva kultury,
> ministerstva obrany,
> Úřadu vlády – útvaru místopředsedy vlády pro evropské záležitosti,
> Státního úřadu pro jadernou bezpečnost,
> Českého statistického úřadu.

Přidruženými členy Rady jsou zástupce České rozvojové agentury a dále po jednom zástupci následujících nevládních subjektů zapojených do zahraniční rozvojové spolupráce:

> České fórum pro rozvojovou spolupráci,
> Platforma podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci,
> Asociace krajů České republiky.

Náměstkyně ministra zahraničních věcí Helena Bambasová navštívila rozvojový projekt České republiky na Filipínách.

Sídlo České rozvojové agentury v Nerudově ulici v Praze.

Pracovní skupiny Rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci jsou zřizovány dle potřeby pro otázky související se specifickými sektory spolupráce, s jednotlivými prioritními zeměmi pro zahraniční rozvojovou spolupráci nebo s průřezovými tématy. Členy pracovních skupin jsou zástupci orgánů státní správy, platforem podnikatelských subjektů a nevládních neziskových organizací a dalších zainteresovaných stran (akademická obec, kraje) při důsledném dodržování principu prevence konfliktu zájmů.

Oddělení koncepční a implementační funkce v rámci zahraniční rozvojové spolupráce je umožněno díky zřízení České rozvojové agentury.

Česká rozvojová agentura

Významným krokem na cestě k zefektivnění rozvojové spolupráce České republiky a zejména k oddělení koncepční a realizační funkce bylo zřízení České rozvojové agentury, která vznikla v lednu 2008 jako organizační složka státu Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Ředitel České rozvojové agentury Petr Jelínek a ředitelka odboru rozvojové spolupráce a humanitární pomoci MZV Hana Ševčíková na semináři v Parlamentu ČR.

Česká rozvojová agentura má následující úkoly:

> identifikuje témata rozvojové spolupráce v prioritních zemích na základě vládou schválených programů ve spolupráci se zastupitelskými úřady a ve spolupráci s resortními ministerstvy,

> formuluje zadávací dokumentaci pro veřejné zakázky ve spolupráci se zastupitelskými úřady, vypisuje a provádí výběrová řízení,

> řídí a průběžně kontroluje realizaci projektů v úzké spolupráci se zastupitelskými úřady,

> analyzuje sociální a ekonomický rozvoj a působení dalších dárců v prioritních zemích rozvojové spolupráce České republiky,

> podporuje posílení kapacit nevládních organizací a dalších subjektů aktivních v zahraniční rozvojové spolupráci, včetně organizace školení v dovednostech potřebných pro realizaci rozvojové spolupráce,

> poskytuje informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky realizátorům a zainteresované veřejnosti,

> podporuje české subjekty usilující o zapojení do realizace projektů v rámci rozvojové spolupráce ostatních dárců.

Další subjekty zapojené do rozvojové spolupráce

Rozvojová spolupráce České republiky by nebyla možná bez partnerství se soukromými subjekty, nevládními organizacemi a vysokými školami.

Při realizaci dvoustranných projektů zahraniční rozvojové spolupráce český stát úzce spolupracuje se soukromými firmami, nevládními neziskovými organizacemi, příspěvkovými a rozpočtovými organizacemi, výzkumnými ústavy či univerzitami.

V roce 2007 měly na realizaci projektů české zahraniční rozvojové spolupráce největší podíl podnikatelské subjekty (45 %), významný byl i podíl nestátních neziskových organizací (24 %). Zbytek tvořily státní příspěvkové a rozpočtové organizace (24 %) a akademické instituce (7 %).

Soukromé firmy

Téměř polovina dvoustranných projektů byla v roce 2007 uskutečněna díky zapojení českých podniků a firem. Rozvojové aktivity českých firem se zaměřily zejména na oblast průmyslového rozvoje, vodohospodářství, ochrany životního prostředí a zemědělství.

Spektrum jejich činností bylo velmi rozmanité – od modernizace tepelných či jaderných elektráren a zásobování obyvatelstva elektrickou energií přes rekultivaci skládek a ekologickou modernizaci průmyslové výroby až po ochranu lesních porostů. České podniky zajišťují dodávky potřebných technologií a poskytují vysoce odborné služby, ale rovněž předávají rozsáhlé znalosti a zkušenosti svým partnerům. Přispívají tak k rozvoji lidských zdrojů v partnerských zemích.

Český soukromý sektor zformoval koncem roku 2007 **Platformu podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci**. Kromě firem organizovaných ve Svazu průmyslu a dopravy jsou jejími dalšími členy subjekty sdružené ve Svazu strojírenské techniky a v asociaci ACRI, tedy celkem více než 1700 podnikatelských subjektů. Hlavním posláním platformy je přispět ke kvalitní prezentaci českých podniků a širší přítomnosti české produkce v rozvojových zemích. Platforma se stala členem Rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci a účastí na jejích jednáních zajišťuje hlas podnikatelských subjektů v otázkách české ekonomické pomoci rozvojovým zemím.

Nevládní organizace

Nevládní neziskové organizace jsou důležitým partnerem při realizaci zahraniční rozvojové spolupráce. V roce 2007 realizovaly téměř čtvrtinu dvoustranných projektů a jejich prostřednictvím bylo do rozvojových zemí předáno zhruba 150 mil. Kč.

Vláda České republiky spolupracuje přibližně s 30 nevládními organizacemi, které působí v nejrůznějších oblastech – realizují rozvojové projekty, organizují kampaně na podporu solidarity s lidmi postiženými chudobou, organizují školicí a vzdělávací akce pro neziskovou sféru i pro veřejnost, spolupracují se vzdělávacími institucemi v oblasti globální rozvojové výchovy a vzdělávání a jsou jedním z důležitých partnerů státu při distribuci humanitární pomoci. Řada z nich je organizována v platformě českých nevládních organizací, nazvané **České fórum pro rozvojovou spolupráci (FoRS)**.

FoRS – České fórum pro rozvojovou spolupráci

> Platforma českých nevládních neziskových organizací (NNO), které se zabývají rozvojovou spoluprací, rozvojovým vzděláváním a humanitární pomocí.

> FoRS byl založen v září 2002 a ke konci roku 2007 měl již 28 členů a 12 pozorovatelů. Nadále si upevňuje pozici silného institucionálního partnera pro ostatní subjekty české rozvojové konstituence. Zástupce FoRS se účastní jednání Rady pro rozvojovou spolupráci.

> Od roku 2003 je FoRS jedním ze zakládajících členů organizace CONCORD, Evropské konfederace nevládních organizací pro humanitární pomoc a rozvoj ze zemí EU (www.concordeurope.org).

Aktivity českých nevládních organizací jsou velmi různorodé – pomáhají budovat školy (Člověk v tísni v Etiopii, Angole a Afghánistánu), přispívají k sociální stabilizaci a prevenci kriminality mládeže (Sdružení Česká katolická charita v Moldavsku), pomáhají nevyléčitelně nemocným (Sue Ryder v Albánii), likvidují staré ekologické zátěže (Development Worldwide ve Vietnamu) či organizují činnost českých dobrovolníků v rozvojových zemích (INEX-SDA).

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky podporuje již několik let tyto organizace tím, že každoročně poskytuje příspěvky na budování jejich rozvojových kapacit i na navazování partnerství s obdobnými organizacemi v rozvojových zemích. V roce 2007 byly částkou ve výši 7 mil. Kč podpořeny aktivity dvanácti nevládních organizací, mezi jinými šlo například o profesionalizaci pracovníků oblastních charit a regionálních NNO, zabývajících se zahraniční rozvojovou spoluprací, či přípravu Českého fóra pro rozvojovou spolupráci na české předsednictví v EU.

Akademický sektor

Na realizaci dvoustranných projektů se rovněž podílejí vysoké školy. Přispívají například k modernizaci vysokého školství (např. Univerzita J. E. Purkyně v Namibii či Česká zemědělská univerzita v Moldavsku), středního zemědělského školství (Česká zemědělská univerzita v Angole) či k obnovení rostlinné výroby (Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Mongolsku).

Vysoké školy rovněž aktivně přispívají k předávání informací o rozvojové spolupráci veřejnosti. Mezi ně patří Univerzita Palackého v Olomouci, která od roku 2001 pravidelně pořádá Letní školu rozvojových studií.

Některé vysoké školy poskytují možnost studovat rozvojová studia jako hlavní nebo vedlejší specializaci. Zájemci o magisterský titul mohou tento obor vystudovat na Univerzitě Palackého v Olomouci nebo jako vedlejší specializaci na Vysoké škole ekonomické v Praze, další program s rozvojovou tematikou byl otevřen na České zemědělské univerzitě v Praze a na Západočeské univerzitě v Plzni.

Státní a příspěvkové organizace

Téměř jedna čtvrtina dvoustranných projektů byla v roce 2007 uskutečněna díky zapojení příspěvkových a rozpočtových organizací. Většinou šlo o výzkumné ústavy, jako například Ústav pro hospodářskou úpravu lesů (lesnictví na Ukrajině), Ústav pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (testovací postupy v Albánii), Ústav jaderného výzkumu v Řeži (modernizace elektráren na Ukrajině) či jiné specializované instituce, jako Česká geologická služba (geologické průzkumy v Latinské Americe) a Fakultní nemocnice v Motole (vybavení zdravotnických zařízení ve Vietnamu).

Spolupráce se zahraničními dárci

Česká republika v roce 2007 pokračovala ve spolupráci s některými vyspělými dárcovskými zeměmi a společně s nimi realizovala projekty v řadě zemí.

Od roku 2004 probíhá spolupráce s kanadskou rozvojovou agenturou CIDA, v jejíž rámci bylo v roce 2007 podpořeno pět lokálních jednoletých projektů nestátních neziskových organizací v prioritních zemích zahraniční rozvojové spolupráce České republiky. Druhým rokem pokračoval společný projekt spolupráce s lucemburskou rozvojovou agenturou Lux-Development v Mali.

Dále bylo z českého státního rozpočtu podpořeno sedm projektů kofinancovaných Evropskou komisí (například na zlepšení odpadového hospodářství v Pákistánu a na boj s HIV/AIDS v Namibii), pět projektů kofinancovaných z rakouského programu Regional Partnership Programme (například spolupráce Fair Trade) a další ročník česko-německého programu GLEN, zaměřeného na vysílání mladých dobrovolníků do rozvojových zemí.

Řízení dvoustranné rozvojové spolupráce České republiky

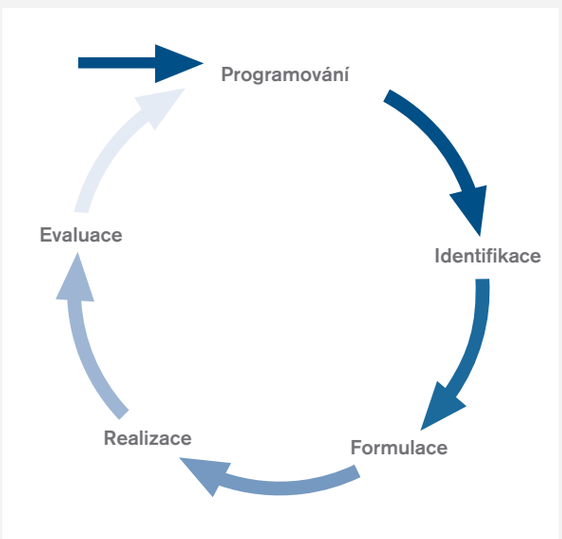
Řízení dvoustranných projektů bylo zefektivněno a zprůhledněno zavedením jednotné metodiky projektového cyklu. Tato metodika je v souladu s osvědčenou praxí ostatních vyspělých dárců a její základní kritéria byla schválena vládou v říjnu 2005 pod názvem Pravidla pro výběr a financování bilaterálních projektů zahraniční rozvojové spolupráce České republiky. Dokument doporučuje základní postupy pro uzavírání smluv, kontrolu, vyúčtování, uchovávání dokumentů a publicitu v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce České republiky. Pravidla jsou dále rozpracována v Manuálu projektového cyklu zahraniční rozvojové spolupráce, který podrobně popisuje jednotlivé fáze projektového cyklu a úkoly různých aktérů v nich.

Projektový cyklus české zahraniční rozvojové spolupráce vychází ze standardního pojetí a zahrnuje pět fází: programování, identifikaci, formulaci, konkrétní realizaci a její monitoring a následné vyhodnocení (evaluaci).

1. Programování

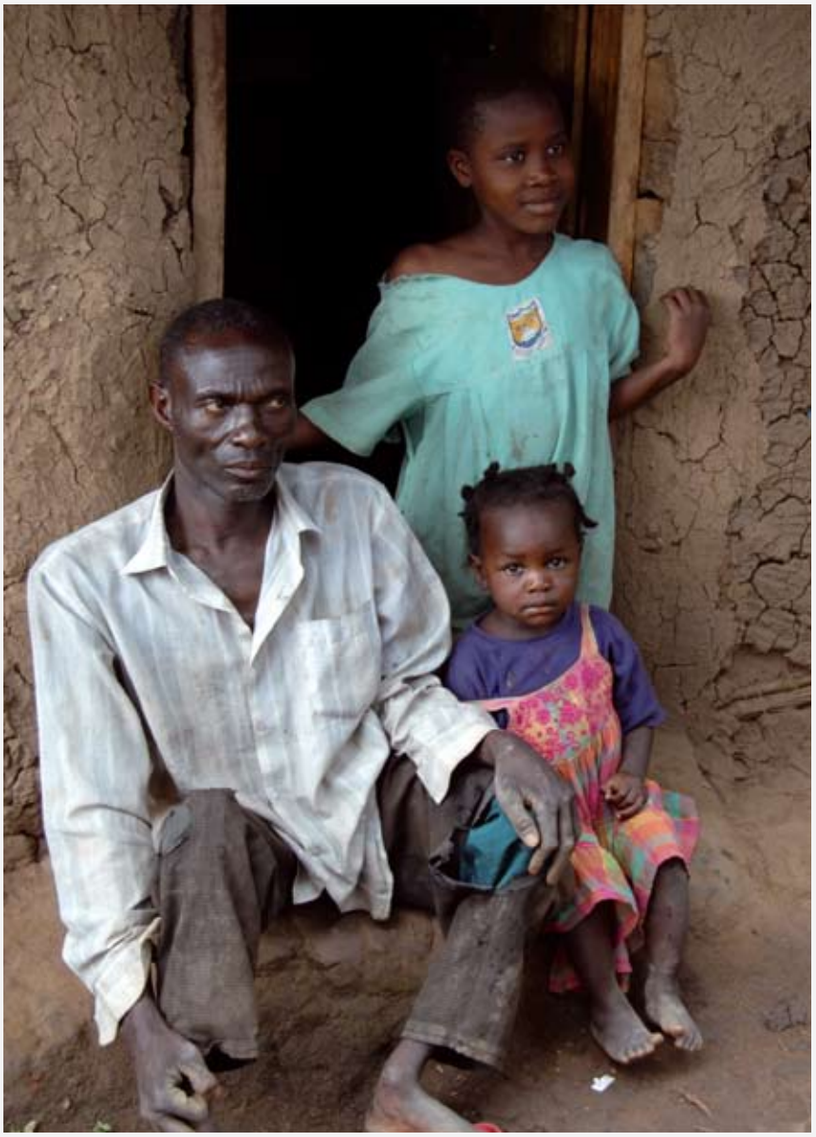
Fáze programování bezprostředně navazuje na výběr prioritních zemí (v současnosti je jich osm). Pro každou z prioritních zemí jsou zpracovány střednědobé programy spolupráce. Programy vycházejí primárně z rozvojových potřeb partnerských zemí a podrobně analyzují politickou, ekonomickou a sociální situaci partnerské země, historii vztahů této země s Českou republikou, ale i intervence ostatních dárců. Na tomto základě programy vytyčují tematický rámec pro rozvojovou spolupráci s danou zemí ve střednědobém horizontu. Za přípravu programů odpovídá Ministerstvo zahraničních věcí ČR ve spolupráci s Českou rozvojovou agenturou a konzultuje je i s dalšími zainteresovanými partnery. Střednědobé programy schvaluje vláda České republiky.

Dvoustranná rozvojová spolupráce probíhá nejčastěji formou společných projektů, které jsou realizovány českými subjekty ve spolupráci s partnery v přijímajících zemích.

2. Identifikace

Na základě střednědobých programů jsou identifikována témata rozvojové spolupráce. Posuzuje se především jejich relevance vzhledem k potřebám partnerské země. Po upřesnění tématu je stanovena předběžná doba jeho realizace a maximální výše finančních prostředků na dané téma (celková i roční). Celkový seznam témat je součástí ročního plánu zahraniční rozvojové spolupráce, předkládaného ke schválení vládě. Přípravu plánu

Kolem 1,2 miliardy lidí – tedy zhruba každý pátý obyvatel této planety – je ve věku 10 až 19 let. Polovina z nich trpí chudobou, každý čtvrtý žije v extrémní chudobě s příjmem nižším než 1 USD na den.

zahraniční rozvojové spolupráce a jeho předložení vládě koordinuje MZV ve spolupráci s Radou pro rozvojovou spolupráci. Prostřednictvím zastupitelských úřadů dochází v této fázi zejména k jednání s místními partnery v přijímajících zemích, což je hlavní zárukou efektivnosti a udržitelnosti projektů zahraniční rozvojové spolupráce. Analogický proces identifikace témat probíhá i u projektových a neprioritních zemí, pro něž nejsou stanoveny střednědobé programy spolupráce.

3. Formulace a výběr realizátorů

Na základě posouzení charakteru jednotlivých témat zahraniční rozvojové spolupráce garant tématu rozhodne, zda na realizaci projektu vypíše výběrové řízení podle zákona o veřejných zakázkách, nebo zda vyhlásí tzv. dotační titul. Garant tématu ve spolupráci s externími experty připraví zadávací nebo vyhlašovací dokumentaci. Předložené nabídky jednotlivých realizátorů posuzuje hodnotící komise, přičemž zvažuje více kritérií (kvalita projektového záměru, rozvojová relevance a efektivita, hospodárnost, udržitelnost, organizační zabezpečení). S vítězem výběrového řízení uzavře zadavatel standardizovanou smlouvu, popřípadě mu poskytne dotaci na základě rozhodnutí o poskytnutí dotace.

4. Realizace a monitoring

Realizátor usiluje o dosažení vytyčených výstupů a cílů při využití vyčleněných finančních a lidských zdrojů. Zároveň jsou garantem sbírány informace o průběhu projektů (monitoring), s cílem projekty efektivně řídit a v případě potřeby provést korekce. Z české strany jsou do monitoringu realizace projektů zapojeny příslušné zastupitelské úřady, Ministerstvo zahraničních věcí ČR a Česká rozvojová agentura. Vlastní realizaci projektů zajišťuje smluvně vybraný realizátor (tj. dodavatel služeb a zboží nebo příjemce dotace). Partnerskými zeměmi jsou do realizace projektů intenzivně zapojeny místní partnerské instituce.

5. Evaluace

Účelem evaluace projektů a programů zahraniční rozvojové spolupráce je zjistit jejich relevanci, efektivnost, důsledky pro cílové skupiny, plnění stanovených cílů a udržitelnost těchto výsledků i po ukončení projektu. Partnerské země do evaluace zapojují příjemce přínosů rozvojové spolupráce, místní partnerské instituce apod. Vzhledem ke kapacitním omezením se hodnotí jen

několik programů či projektů ročně (vybraných podle jejich charakteru, místa realizace a objemu prostředků). Kromě nejčastějších interních evaluací mohou příležitostně probíhat i externí evaluace (mezinárodními organizacemi, nezávislými institucemi apod.).

Efektivita pomoci

S přibližováním systému zahraniční rozvojové spolupráce České republiky mezinárodním standardům souvisí i větší důraz, kladený na efektivní využívání vynaložených finančních prostředků a na konkrétní dopady rozvojových intervencí. V roce 2007 byla hlavní pozornost zaměřena na průběžné evaluace vládou schválených programů rozvojové spolupráce s prioritními zeměmi na období 2006–2010. V závěru roku proběhly evaluace programů rozvojové spolupráce s Angolou, Moldavskem a Vietnamem. Cílem těchto evaluací bylo jednak přispět ke zlepšení realizace spolupráce s danou zemí v období 2008–2010, ale i optimalizovat plánování spolupráce na následující období.

Evaluace uskutečněné v roce 2007

- > Evaluace programu rozvojové spolupráce s Angolou
- > Evaluace programu rozvojové spolupráce s Moldavskem
- > Evaluace programu rozvojové spolupráce s Vietnamem

Hodnocení efektivity řízení systému rozvojové spolupráce České republiky

Kromě vyhodnocování dosažených cílů v rámci dvoustranných projektů, k nimž dochází díky monitorovacím a evaluačním aktivitám průběžně a pravidelně, proběhlo v roce 2007 několik dalších evaluací, které hodnotily celý systém zahraniční rozvojové spolupráce.

Na žádost Ministerstva zahraničních věcí provedl Výbor OECD pro rozvojovou pomoc (DAC) na jaře 2007 hodnocení politiky rozvojové spolupráce České republiky. Hlavním cílem hodnocení bylo předat dobré zkušenosti pro dialog českých vládních orgánů o reformě zahraniční pomoci České republiky v době významných právních a institucionálních změn. Hodnocení rovněž přineslo zajímavý pohled na probíhající diskusi mezi výborem DAC a nastupujícími dárci (nečleny DAC) o rozvojové spolupráci. Závěrečná zpráva obsahovala řadu návrhů opatření, které napomohly při přípravě transformace systému a jsou postupně uváděny do praxe.

Hodnocení monitorovacích a evaluačních postupů v rámci české zahraniční rozvojové spolupráce bylo provedeno nezávislými experty Světové banky, a to na žádost Ministerstva financí České republiky. Došlo k porovnání stávající praxe systému monitorování a hodnocení s všeobecně uznávaným konceptem, principy, standardy a dobrou praxí uplatňovanou donory prostřednictvím rozvojových programů a projektů realizovaných jak po bilaterální, tak multilaterální linii. Expertní zjištění byla shrnuta do zprávy nazvané Monitoring a evaluace v multilaterálních rozvojových bankách a u bilaterálních dárců: Dokument pro Českou republiku. Obecně bylo v nálezech expertů konstatováno, že je v České republice v oblasti oficiální rozvojové pomoci třeba více sladit procesy monitorování a evaluace s praxí dárcovské komunity.

Způsobem řízení jednotlivých toků a činností v rámci zahraniční rozvojové spolupráce se zabýval interní audit, který byl v odboru rozvojové spolupráce a humanitární pomoci Ministerstva zahraničních věcí proveden na podzim roku 2007 s cílem podpořit zefektivnění řízení systému zahraniční rozvojové spolupráce České republiky.

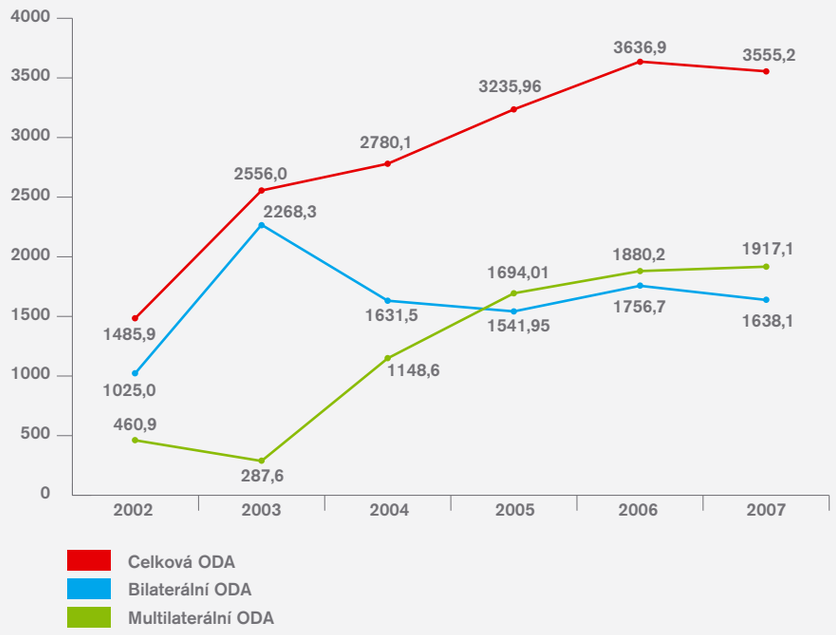

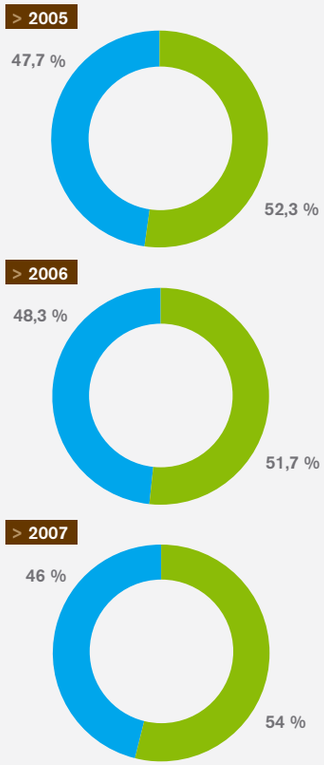
Z celosvětového hlediska představuje zásobování pitnou vodou, její dostatečná kvalita, množství a dostupnost jeden z nejpalčivějších problémů.

Statistiky a přílohy

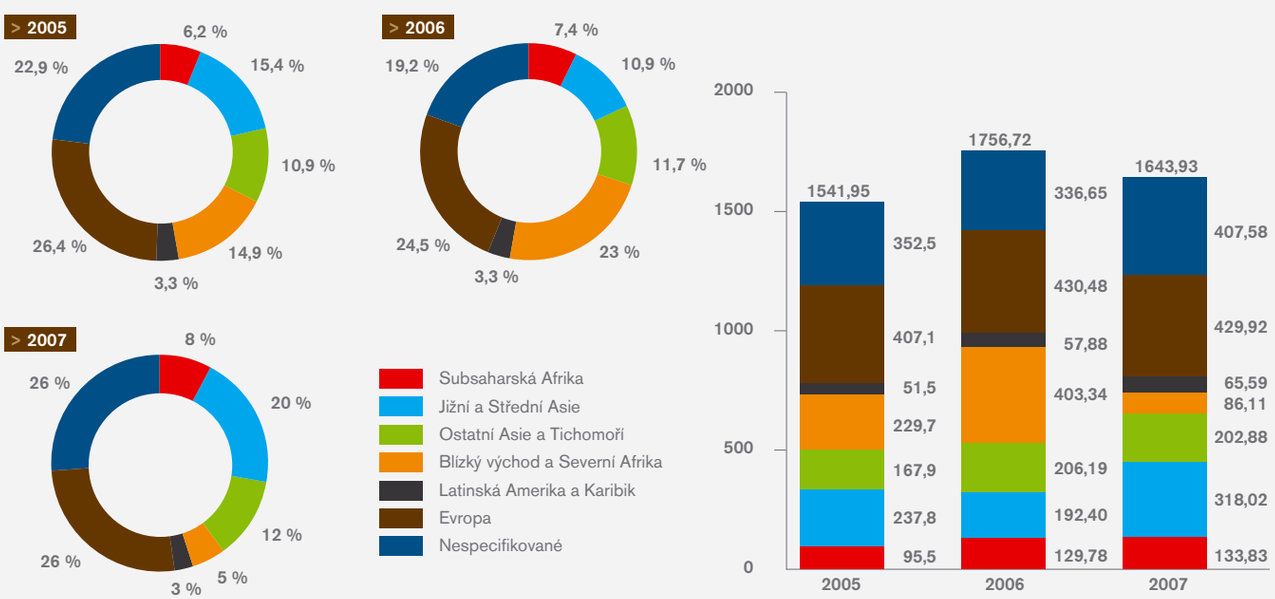

> Vývoj celkové ODA ČR v období 2002—2007 (v mil. Kč)

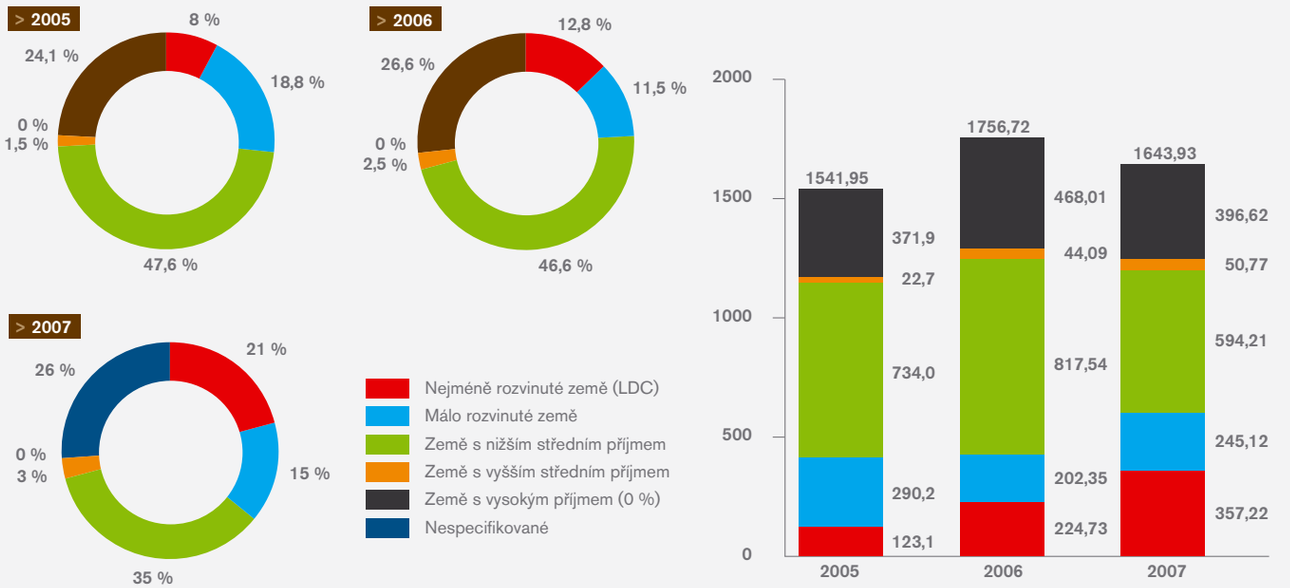

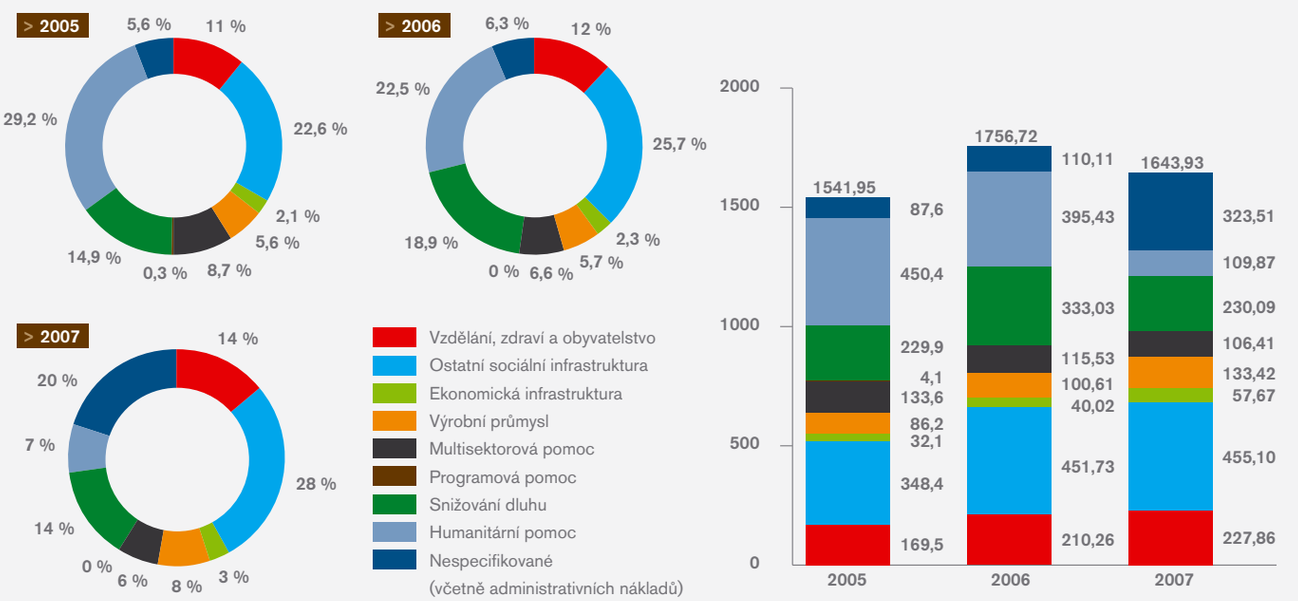
> Teritoriální struktura bilaterální ODA ČR za roky 2005—2007 (v mil. Kč)

> Bilaterální ODA ČR za roky 2005—2007 dle příjmu (v mil. Kč)

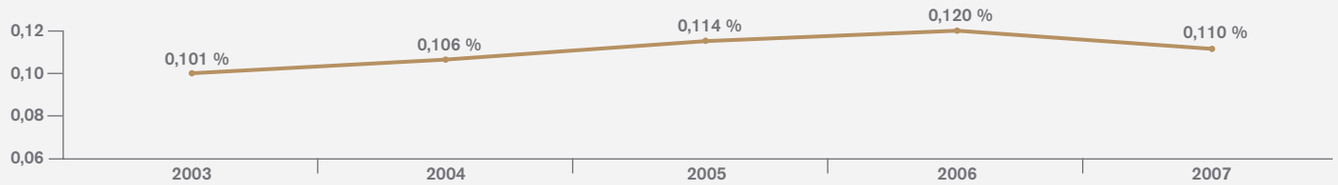
> Sektorová struktura bilaterální ODA ČR za roky 2005—2007 (v mil. Kč)

> 10 největších příjemců bilaterální ODA ČR v roce 2007 (v mil. Kč)

> Podíl ODA/HND ČR v letech 2003—2007

> Oficiální rozvojová pomoc ČR (v mil. CZK/USD)

	2003		2004		2005		2006		2007	
	CZK	USD	CZK	USD	CZK	USD	CZK	USD	CZK	USD
ODA celkem	**2556,0**	**90,55**	**2780,1**	**108,17**	**3236,0**	**135,13**	**3636,9**	**160,86**	**3632,9**	**178,89**
bilaterální ODA	2268,3	80,36	1631,5	63,48	1541,9	64,39	1756,7	77,70	1643,9	80,95
pomoc v oblasti infrastruktury	214,2	7,59	352,1	13,70	164,0	6,85	175,9	7,78	246,3	12,13
zvláštní programy (peacebuilding a obnova)	1252,7	44,38	377,0	14,67	227,7	9,51	282,8	12,51	291,6	14,36
technická spolupráce*	282,0	9,99	281,4	10,95	363,8	15,19	442,0	19,55	442,5	21,79
humanitární pomoc	30,2	1,07	51,1	1,99	247,6	10,34	216,6	9,58	109,9	5,41
pomoc uprchlíkům v dárcovské zemi	162,6	5,76	180,7	7,03	206,9	8,64	178,8	7,91	188,7	9,29
snižování dluhu	247,8	8,78	275,8	10,73	229,9	9,60	333,0	14,73	230,1	11,33
administrativní náklady a osvěta	78,8	2,79	113,3	4,41	102,0	4,26	127,5	5,64	96,9	4,77
multilaterální ODA	287,6	10,19	1148,6	44,69	1694,0	70,74	1880,2	83,16	1988,8	97,93
podíl bilaterální ODA v procentech		**88,7 %**		**58,7 %**		**47,7 %**		**48,3 %**		**45,3%**
podíl ODA/HND		**0,101 %**		**0,106 %**		**0,114 %**		**0,120 %**		**0,110 %**
HND	2532400	89716	2611500	101611	2839100	118558	3027390	133902		163068
deflator HND (2006=100 %)	95,0		99,4		99,0		100,0		103,6	
směnný kurz CZK/USD		28,23		25,7		23,95		22,61		20,31
ODA v konstantních cenách r. 2006	2656,9	70,4 %	2797,2	4,0 %	3267,4	16,8 %	3636,9	11,3 %	3507,3	-3,6 %
bilaterální pomoc dle teritoria										
Subsaharská Afrika	61,5	2,18	97,1	3,78	95,5	3,99	129,78	5,74	133,83	6,59
Jižní a Střední Asie	232,6	8,24	259,1	10,08	237,8	9,93	192,40	8,51	318,02	15,66
Ostatní Asie a Tichomoří	167,7	5,94	262,4	10,21	167,9	7,01	206,19	9,12	202,88	9,99
Blízký východ a Severní Afrika	1174,2	41,60	398,6	15,51	229,7	9,59	403,34	17,84	86,11	4,24
Latinská Amerika a Karibik	52,2	1,85	67,3	2,62	51,5	2,15	57,88	2,56	65,59	3,23
Evropa	332,2	11,77	271,4	10,56	407,1	17,00	430,48	19,04	429,92	21,17
nespecifikované**	247,8	8,78	275,5	10,72	352,5	14,72	336,65	14,89	407,58	20,07
celkem	**2268,3**	**80,36**	**1631,5**	**63,48**	**1541,9**	**64,39**	**1756,72**	**77,70**	**1643,93**	**80,95**
bilaterální pomoc dle příjmu										
nejméně rozvinuté země (LDC)	228,9	8,11	242,4	9,43	123,1	5,14	224,73	9,94	357,22	17,59
málo rozvinuté země	227,8	8,07	332,6	12,94	290,2	12,12	202,35	8,95	245,12	12,07
země s nižším středním příjmem	1536,7	54,44	744,0	28,95	734,0	30,65	817,54	36,16	594,21	29,26
země s vyšším středním příjmem	12,7	0,45	14,1	0,55	22,7	0,95	44,09	1,95	50,77	2,50
země s vysokým příjmem	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
nespecifikované**	262,2	9,29	298,4	11,61	371,9	15,53	468,01	20,70	396,62	19,53
celkem	**2268,3**	**80,36**	**1631,5**	**63,48**	**1541,9**	**64,39**	**1756,72**	**77,70**	**1643,93**	**80,95**
bilaterální pomoc dle sektoru										
vzdělávání, zdraví a obyvatelstvo	827,9	29,33	233,6	9,09	169,5	7,08	210,26	9,30	227,86	11,22
ostatní sociální infrastruktura	114,0	4,04	401,7	15,63	348,4	14,55	451,73	19,98	455,10	22,41
ekonomická infrastruktura	146,5	5,19	114,6	4,46	32,1	1,34	40,02	1,77	57,67	2,84
výrobní průmysl	81,0	2,87	90,5	3,52	86,2	3,60	100,61	4,45	133,42	6,57
multisektorová pomoc	579,5	20,53	170,1	6,62	133,6	5,58	115,53	5,11	106,41	5,24
programová pomoc	4,2	0,15	0,0	0,00	4,1	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00
snižování dluhu	247,8	8,78	275,8	10,73	229,9	9,60	333,03	14,73	230,09	11,33
humanitární pomoc	188,6	6,68	231,8	9,02	450,4	18,81	395,43	17,49	109,87	5,41
nespecifikované***	78,8	2,79	113,3	4,41	87,6	3,66	110,11	4,87	323,51	15,93
celkem	**2268,3**	**80,36**	**1631,5**	**63,48**	**1541,9**	**64,39**	**1756,72**	**77,70**	**1643,93**	**80,95**
multilaterální pomoc dle organizace										
OSN	149,9	5,31	141,9	5,52	106,6	4,45	118,47	5,24	141,98	6,99
Evropské společenství	0,0	0,00	862,8	33,57	1478,0	61,72	1554,14	68,74	1676,83	82,57
skupina Světové banky	68,9	2,44	63,7	2,48	58,9	2,46	84,11	3,72	83,00	4,09
regionální rozvojové banky	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	66,41	3,27
ostatní	68,9	2,44	80,2	3,12	50,5	2,11	123,45	5,46	20,51	1,01
celkem	**287,6**	**10,19**	**1148,6**	**44,69**	**1694,0**	**70,74**	**1880,16**	**83,16**	**1988,82**	**97,93**

* zahrnuje také stipendia I ** zahrnuje také snižování dluhu I *** zahrnuje také administrativní náklady

> 10 největších příjemců pomoci v jednotlivých letech (v mil. USD)

	2003		2004		2005		2006		2007	
pořadí	země	USD	země	USD	země	USD	země	USD	země	USD
1	Irák	39,96	Irák	13,66	Irák	8,13	Irák	11,80	Afghánistán	10,62
2	Afghánistán	6,12	Srbsko a Č. Hora	6,88	Srbsko a Č. Hora	6,89	Srbsko	6,0	Srbsko	9,40
3	Srbsko a Č. Hora	4,15	Afghánistán	6,08	Ukrajina	4,62	Afghánistán	4,20	Mongolsko	4,04
4	Bosna a Hercegovina	3,93	Ukrajina	4,58	Pákistán	3,70	Indonésie	3,28	Vietnam	3,04
5	Vietnam	2,04	Rusko	3,96	Mongolsko	3,04	Mongolsko	2,72	Bosna a Hercegovina	2,61
6	Mongolsko	1,68	Vietnam	3,05	Afghánistán	1,96	Ukrajina	2,69	Moldavsko	2,41
7	Rusko	1,64	Čína	2,94	Vietnam	1,42	Bosna a Hercegovina	2,13	Ukrajina	2,30
8	Moldavsko	1,62	Mongolsko	2,88	Bosna a Hercegovina	1,34	Vietnam	1,91	Indonésie	1,84
9	Čína	1,31	Gruzie	1,36	Indie	1,31	Bělorusko	1,71	Angola	1,47
10	Ukrajina	1,07	Kyrgyzstán	1,14	Čína	1,30	Egypt	1,35	Bělorusko	1,45

Přehled subjektů zapojených do rozvojové spolupráce

Subjekty, které v roce 2007 realizovaly projekty v rámci zahraniční rozvojové spolupráce České republiky:

Státní orgány, příspěvkové a rozpočtové organizace:
Fakultní nemocnice v Motole, Praha
Lesy České republiky, s.p.
Letiště Praha
Svaz měst a obcí ČR
Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví – ÚNMZ
Ústav mezinárodních vztahů
Ústav pro hospodářskou úpravu lesů

Nevládní neziskové organizace:
ADRA, o.s.
Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, o.p.s.
Agora Central Europe
Arcidiecézní Charita Praha
Asociace pro mezinárodní otázky
Berkat, o.s.
Czech RE Agency, o.p.s.
České fórum pro rozvoj. spolupráci – FoRS
Člověk v tísni, o.p.s.
Development Worldwide, o.s.
Domov Sue Ryder, o.p.s.
EDUCON, o.s.
Ekumenická akademie Praha, o.s.
ENWET, o.s.
Europeum
Hand for Help, o.p.s.
Humanitas Afrika, o.s.
Charita Česká republika
INEX – SDA, o.s.
Institut dokumentárního filmu
Institut pro evropskou politiku – Europeum
LL – likvidace lepry, o.s.
Mezinárodní organizace pro migraci
Mezinárodní sdružení Občanské Bělorusko
Nadace Divoké husy
Nadace Forum 2000
Nadace VIA
Občanské sdružení Irbis
Organizace pro pomoc uprchlíkům
Podané ruce, o.s.
Prague Security Studies Institute
Pražský institut pro globální politiku – Glopolis, o.p.s.
Rada pro mezinárodní vztahy, o.s.
Sdružení Česká katolická charita
Společnost pro Fair Trade a rozvojové vzdělávání, o.s.
Spolek přátel vydávání časopisu HOST
Svět jako domov, o.p.s.
Transitions Online
VARA ČR, o.s.

Podnikatelské subjekty:
AlphaCon, s.r.o., Praha
Aquatest, a.s.
ASIO, s.r.o.
ATEKO, a.s., Hradec Králové
Azas Invest, s.r.o., Opava
AŽD Praha, s.r.o.
BIOTREND, s.r.o.
Centrum výzkumu Řež, s.r.o.
ČGS/Aquatest, a.s.
DEKONTA, a.s.
EKOL, s.r.o., Brno
Enacon, s.r.o.
Enviros, s.r.o.
ETC Counsulting Group, s.r.o.
Eurosound, s.r.o., Praha
Eurovision, s.r.o.
Gekon, s.r.o.
Geomin družstvo, Jihlava
GEOtest, a.s., Brno
GET, s.r.o., Praha
Gis-geoindustry, s.r.o.
Hospimed, s.r.o., Praha
IKP Consulting
Ircon, s.r.o.
Karpatia, s.r.o.
KPM Consult, a.s.
Merced, a.s.
Mgr. Jiří Kocourek
Mott MacDonald, s.r.o.
MSA, a.s., Dolní Benešov
MSOB
Nova Partner, s.r.o.
SEZ, a.s., Chomutov
SG-Geotechnika, Praha
Strojírny Brno, a.s.
SUDOP Praha, a.s.
Ústav jaderného výzkumu Řez, a.s.
VHS Brno, a.s.
Vodní zdroje, a.s.
Výstavba dolů Ostrava, s.r.o.
Výzkumný ústav pletařský, a.s., Brno
ZAT, a.s., Příbram
ZPS Prefix, a.s., Vsetín

Kraje:
Jihomoravský kraj
Královéhradecký kraj

Univerzity:
Anglo-americká vysoká škola, o.p.s.
CERGE, Univerzita Karlova
Česká zemědělská univerzita – ČZU
FAMU
Masarykova univerzita, Přírodověd. fakulta
Mendelova zemědělská a lesnická univerzita
Technická univerzita, Liberec
Univerzita Hradec Králové, Fakulta managementu a informatiky
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí n. Labem
Univerzita Palackého v Olomouci
Vysoká škola ekonomická v Praze

Seznam zkratek

ACRI	Asociace podniků českého železničního průmyslu
ACSA	Poradenská agentura pro oblast zemědělství v Moldavsku (Agency for Consultations and Studies in Agriculture)
AKT	země Afriky, Karibiku a Tichomoří
CIDA	kanadská rozvojová agentura (Canadian International Development Agency)
ČR	Česká republika
DAC	Výbor OECD pro rozvojovou pomoc (Development Assistance Committee)
EIA	hodnocení vlivů na životní prostředí (Environmental Impact Assessment)
ERF	Evropský rozvojový fond
EU	Evropská unie
FAO	Organizace pro výživu a zemědělství (Food and Agriculture Organization)
FoRS	České fórum pro rozvojovou spolupráci
GEF	Globální fond životního prostředí (Global Environmental Fund)
GLEN	Globální síť pro vzdělávání mladých Evropanů (Global Education Network of Young Europeans)
HND	hrubý národní důchod
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (International Bank for Reconstruction and Development)
ICRC	Mezinárodní výbor Červeného kříže (International Committee of the Red Cross)
IDA	Mezinárodní asociace pro rozvoj (International Development Association)
IFC	Mezinárodní finanční korporace (International Finance Corporation)
ILO	Mezinárodní organizace práce (International Labour Organization)
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci (International Organisation for Migration)
ITU	Mezinárodní telekomunikační unie (International Telecommunication Union)
MAAE	Mezinárodní agentura pro atomovou energii
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí (Millennium Development Goals)
MIGA	Mnohostranná agentura pro investiční záruky (Multilateral Investment Guarantee Agency)
MMF	Mezinárodní měnový fond
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NNO	nevládní nezisková organizace
ODA	oficiální rozvojová pomoc (Official Development Assistance)
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)
OSN	Organizace spojených národů
PRT	Provinční rekonstrukční tým
UN	Organizace spojených národů (United Nations)
UNDP	Rozvojový program OSN (United Nations Development Programme)
UNEP	Program OSN pro životní prostředí (United Nations Environmental Programme)
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UN Educational, Scientific and Cultural Organization)
UNFPA	Populační fond OSN (United Nations Population Fund)
UNHABITAT	Program OSN pro lidská sídla (United Nations Human Settlements Programme)
UNHCR	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees)
UNICEF	Dětský fond OSN (United Nations Children´s Fund)
UNIDO	Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (United Nations Industrial Development Organisation)
UNOCHA	Úřad OSN pro koordinaci humanitární pomoci (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)
UNODC	Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (United Nations Office on Drugs and Crime)
UNPKO	mírové operace OSN (United Nations peacekeeping operations)
UNRWA	Úřad OSN pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě (UN Relief and Works Agency for Palestine Refugees)
UNV	Program OSN pro dobrovolníky (United Nations Volunteers)
WB	Světová banka (World Bank)
WFP	Světový potravinový program (World Food Programme)
WHO	Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)
WTO	Světová obchodní organizace (World Trade Organisation)
ZRS	zahraniční rozvojová spolupráce

Užitečné odkazy

Obecné informace o zahraniční rozvojové spolupráci ČR a projektech

www.mzv.cz/pomoc	Ministerstvo zahraničních věcí ČR, odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci
www.mfa.cz/aid	
www.mzv.cz/transformace	Ministerstvo zahraničních věcí ČR, odbor lidských práv a transformační politiky
www.czda.cz	Česká rozvojová agentura
www.rozvojovka.cz	Stránky věnované rozvojové tematice a globálním problémům
www.varianty.cz	Portál o interkulturním a rozvojovém vzdělávání

Důležité stránky nestátních neziskových organizací a jejich platforem

www.fors.cz	České fórum pro rozvojovou spolupráci
www.ceskoprotichudobe.cz	Česko proti chudobě

Důležité informace o rozvojové spolupráci Evropské unie

ec.europa.eu	Portál EU
ec.europa.eu/development	Stránky EU věnované rozvojové spolupráci
ec.europa.eu/europeaid	Stránky EuropeAid (součást Evropské komise)
ec.europa.eu/echo	Úřad Evropského společenství pro humanitární pomoc

Hlavní mezinárodní organizace

www.un.org/esa	Stránky OSN věnované ekonomickému a sociálnímu rozvoji (UN Economic and Social Development)
www.un.org/millenniumgoals	Stránky OSN věnované Rozvojovým cílům tisíciletí
www.undp.org	Stránky Rozvojového programu OSN
hdr.undp.org/reports/global	Zpráva o lidském rozvoji
www.worldbank.org	Světová banka
www.imf.org	Mezinárodní měnový fond

Autoři použitých fotografií

ADRA (28, 54, 66), Aquatest, a.s. (81), ASIO, s.r.o. (9, 18, 73), Hynek Beneš (3, 16, 64), Pavel Benkovič (37), Pavel Burda (19), Hana Čermáková (39), Jan Černík (47), Česká geologická služba (10, 80), Člověk v tísni (31, 68), Petr Drbohlav (59), Lenka Dudková (6), Evropská unie (83), ETC Consulting Group, s.r.o. (21, 29, 56, 87), Jan Faltus (zadní obálka, 12, 15, 32), Gekon, s.r.o. (84), Geomin družstvo (50, 53, 88), Hana Geroldová (70, 101), Get, s.r.o. (58), Jiří Hejkrlík (65), Karel Horáček (titulní strana, 4, 5, 98), Luboš Hrůza (34), Regina Husáková (17, 77), Charita Česká republika (54), IFER (48), O. s. Irbis (51), Milan Janů (69), Petr Jelínek (100), Michal Kaplan (92), Jiří Knitl (78), Irena Konečná (35, 67), Milan Konrád (94), Luboš Kotek (24), Štěpán Kučera (26), Bohdan Lojka (11, 13), Ministerstvo zahraničních věcí (1, 90, 91, 93), Vojtěch Musil (55), OSN (85), Martin Náprstek (57, 89, 95), Nova Partner, s.r.o. (75), Libor Novák (46), František Pavlíček (7, 96), Jan Pejřil (60, 82), Oldřich Pospíšil (45), Michal Procházka (94), Hana Rybářová (40, 41), SEZ, a.s., Chomutov (38), Petra Skalická (30, 67), Společnost pro Fair Trade (33), Strojírny Brno, a.s. (22), Sue Ryder International (42, 97), Daniel Svoboda (32), Pavel Svoboda (60), Ondřej Urban (20), Vodní zdroje, a.s. (43), Lenka Wimmerová (40), ZAT, a.s., Příbram (23, 72), Iva Zimová (25, 28, 49, 74), Monika Zlomková (79)

Publikaci zpracovalo Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky v Praze v roce 2008.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
Loretánské náměstí 5, 118 00 Praha 1
www.mzv.cz/pomoc

